

OBČINA BLOKE PRAZNUJE

BORUT BATAGELJ: ZGODOVINO
SMUČANJA TUDI PODOŽIVLJAM

BLOČANI V SVETU:
TONI HITI IZ AMERIKE

ČIGAV JE MARTIN KRPAN?

2

8

12

16

Bloški korak

glasilo občine Bloke
januar 2009
letnik 10 | številka 1
cena: brezplačno | 2 € | 4 €

Bralcem Bloškega koraka želimo vesel božič in veliko sreče v letu 2009.

Ob desetletnici občine pa čestitke vsem krajanom.

Jubilej

Stane Korenjak

V začetku druge polovice prejšnjega stoletja je takratna oblast menila, da je nadaljnji razvoj mogoč le v velikih političnih in gospodarskih subjektih. Tako je bila na Blokah najprej ukinjena občina, nato pa še kmetijska zadruga. Tudi vojaška oblast je postopno manjšala pomen vojašnice v Velikih Blokah. Ker je v življenju že tako, kot pravi pregovor da sita vrana lačni ne verjame, so se ljudje odseljevali v večje kraje in mesta.

V času tranzicije političnega sistema nam je bila ponovno ponujena občina. Po začetnem oklevanju smo jo končno v drugi ponudbi sprejeli in občina je leta 1999 pričela uspešno delovati. Bloke doživljajo novo renesanso. Nekoč blatne in ozke ceste so nenadoma postale široke in asfaltirane, okolica Bloškega jezera je postala urejena, dobili smo mrliško vežico, vrtec, občinske prostore, zdravstveni dom, knjižnico, obnovila se je šola in še in še bi lahko naštevali. Lokalno gospodarstvo se je tudi zelo dobro znašlo v novih razmerah poslovanja. Župan in občinski svet, kot glavna

predstavnik politične oblasti, sta dobro delovala in to se je poznalo. Komunalna infrastruktura je danes na Blokah boljša kot v večini občin drugje po Sloveniji.

Pa smo res na konju? Morda?

Neki moj znanec je znal marsikatero stvar zelo duhovito povedati in je nekoč dejal: »Kakorkoli se človek obrača, vselej ima hrbet zadaj.«

Že nekaj let Bloški korak spremlja bloške diplomirance na različnih univerzah. Letna bera je okrog deset. Od tega se le eden ali dva zaposlita na področju Blok ali ožje Notranjske. Vsi ostali odidejo s trebuhom za kruhom v širni svet. Mladih družin je malo in v šoli z grozo ugotavljajo, da se bliža dan, ko bo število učencev padlo pod sto.

Problem, ki išče rešitev.

In kje se lahko ta rešitev kupi?

Prve investicije so bile izpeljane na področju posodobitve cestnih povezav

OBČINA BLOKE PRAZNUJE POMEMBEN JUBILEJ – KONEC LETA BO NAMREČ MINILLO 10 LET OD TAKRAT, KO SMO DOBILI SVOJO OBČINO IN RAZVOJ BLOK PREVZELI V SVOJE ROKE. DESETLETNO DELOVANJE PA JE OBDOBJE, V KATEREM JE ŽE MOŽNO OPRAVITI REALNO OCENO USPEŠNOSTI. OBČINO BLOKE SMO KOT INSTITUCIJO GRADILI IZ TEMELJEV. NA NOVO JE BILO POTREBNO POSTAVITI PRAV VSE, IN SICER OD OBJEKTA IN OSEBJA DO OSTALIH POGOJEV ZA DELOVANJE. IN PRAV VSE ZAHTEVANE NALOGE SO BILE OPRAVLJANE HITRO, SISTEMATIČNO IN STROKOVNO, TAKO DA JE OBČINA ŽE V PRVEM LETU SVOJEGA OBSTOJA LAHKO ZAČELA Z USPEŠNIM DELOVANJEM IN PRVIMI INVESTICIJAMI.

USPEHI NA PODROČJU

KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Zelo opazen napredek je vsekakor viden na področju komunalne infrastrukture. Prve investicije so bile izpeljane na področju posodobitve **cestnih povezav**. V obdobju 1999 – 2008 smo uspeli posodobiti kar 42 kilometrov javnih poti in lokalnih cest na vsem ozemlju Bloške planote, od tega je bilo v teh letih posodobljenih in asfaltiranih preko 32 kilometrov makadamskih cest in skoraj 10 kilometrov že asfaltiranih cest. Najbolj pomembno pri vsem tem pa je, da so na tej osnovi prav vsi prebivalci naše občine pridobili široko, lepo urejeno okno v svet.

Pomemben napredek je bil opravljen tudi na področju **oskrbe s pitno vodo**. V tem obdobju je bilo zgrajenega 9 kilometrov novega vodovodnega omrežja, več naselij je pridobilo možnost priklopa na centralni vodovod. Predvsem v naselju Nova vas pa smo opravili tudi zamenjave stare vodovodne napeljave v dolžini skoraj 2 kilometrov. Najbolj pa se veselimo dokončanja projekta nove vrtine v zaledju Iške, iz katere si v naslednjih desetletjih obetamo zadostne količine

zelo kvalitetne pitne vode, ki bo zadoščala za oskrbo prebivalcev celotne Bloške planote. Projekt nove vrtine je v zaključni fazi izvedbe, po poizkusnem obratovanju bo sledila tudi redna oskrba gospodinjstev, ki se oskrbujejo z vodo iz centralnega vodovoda.

V obdobju zadnjih treh let smo na občini Bloke začeli tudi z intenzivnim investiranjem na področju izgradnje **kanalizacijskih sistemov**. V ta namen je bila zgrajena nova čistilna naprava pri Fari, letos pa smo zaključili izgradnjo fekalnega in meteornege kanalizacijskega omrežja v naselju Nova vas v skupni dolžini 4,5 kilometra, s čimer je omogočen priklop na čistilno napravo vsem prebivalcem naselja Nova vas. Že v kratkem bomo nadaljevali z izgradnjo kanalizacijskega omrežja v naseljih Nemška vas in Fara. Tako bo zaključen projekt okoljske in prometne infrastrukture v osrednjem delu Bloške planote. Že naslednje leto začnemo z izgradnjo kanalizacijskega sistema tudi v naselju Velike Bloke, za kar imamo pridobljeno vso potrebno dokumentacijo ter zagotovljena potrebna finančna sredstva. Z izgradnjo kanalizacijskih sistemov ter postavitvami novih čistilnih naprav bomo nadaljevali tudi v drugih naseljih, saj nas v to sili tudi veljavna okoljska zakonodaja ter obveza države Slovenije do Evropske skupnosti.

Pomemben premik je bil storjen tudi na področju izgradnje **javnih razsvetljav**. Na podlagi dobrega sodelovanja z vaškimi odbori smo zgradili oziroma razširili javno razsvetljavo v 6 naseljih v skupni dolžini skoraj 3 kilometre. Izgradnja javnih razsvetljav sicer ni na prednostni listi investicij naše občine, kljub temu pa želimo slediti željam prebivalcev, zato bomo tudi v bodoče podpirali izgradnjo javne razsvetljave v tistih naseljih, kjer bo izkazan zadosten interes.

Občina Bloke je odigrala pomembno vlogo tudi pri razvoju ostale infrastrukture, ki je v lasti in upravljanju drugih nosilcev. V mislih imam seveda izboljšave in razširitve na področju oskrbe z **elektriko, telefonijo, internetom in kabelsko televizijo**. Na podlagi naših priza-

Občina Bloke praznuje 10. rojstni dan

1998: izločitev iz občine Loška Dolina

devanj se je v teh letih navedena infrastruktura pomembno izboljšala in postala dostopna prebivalcem v večini naselij. Z aktivnostmi bomo nadaljevali tudi v prihodnjih letih vse z namenom, da bi v bodočnosti vsem Bločanom zagotovili enake pogoje za življenje.

AKTIVNOSTI NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

V desetih letih našega delovanja smo zelo izboljšali delovne pogoje javnih zavodov oziroma institucij splošnega družbenega pomena.

Ključnega pomena za uspešen razvoj kraja je vsekakor dobro organizirana **osnovna šola**. Na Blokah se nismo odločili za izgradnjo nove, saj je bila sedanja zgrajena pred 27 leti, seveda pa je bila potrebna pomembnejših izboljšav in posodobitev.

V času delovanja občine Bloke so bila na objektu opravljena obsežna obnovitvena dela. V celoti je bila zamenjana strešna kritina in stavbno pohištvo (okna in vrata), temeljito so bili obnovljeni tudi sanitarni prostori in sistem za ogrevanje. Izdelana je bila tudi nova izolacijska fasada ter druga manjša popravila. Na podlagi teh posodobitev daje objekt osnovne šole lepo zunanjo podobo ter omogoča ugodne pogoje za delo tako učencem kot tudi učiteljem.

Temeljito smo obnovili tudi prostore **vrta** v Novi vasi, v katerem prijazne vzgojiteljice vzgajajo naše najmlajše.

Mnogi se še spominjajo neuglednih, slabo vzdrževanih prostorov, v katerih je bilo prostora le za en oddenek. Danes imamo lep, sodobno urejen trioddelni vrtec, ki lahko sprejme preko 50 otrok. Prostorski pogoji nam omogočajo, da lahko v tem trenutku vsem staršem na Blokah omogočimo vpis njihovih otrok v predšolsko vzgojo.

Na občini Bloke smo ponosni tudi na lepo urejeno in obnovljeno **zdravstveno postajo** dr. Božidarja Lavriča v Novi vasi, ki jo po potrebi uporabljamo prav vsi prebivalci Blok. Obnovili smo notranjost objekta, novo podobo je dobila tudi zunanost objekta z izdelavo kvalitetne izolacijske fasade.

Skupaj z vodstvom zdravstvenega doma in nekaterimi sponzorji pa smo poskrbeli tudi za nabavo nove,

Pika.

brat Luka Modic, kapucin

Na nekem vlaku je v predzadnji kupe sivega vagona, dokaj pozno zvečer, na zadnji prosti sedež sedla priletna gospa, urejenega videza ter nekako samoumevno pogledovala okoli sebe, kdo bi ji bil pripravljen pospraviti kovček na polico nad glavami utrujenih potnikov. Res je vstal mladenič in s poti spravil njeno prtljago. »Oh, končno, da se nekam premaknem,« je začela gospa, vidno razburjena, bolj sama sebi godrnjati, saj je med ostalimi potniki njen glasni prihod odnesel kramljanje. »Te presnete železnice pa res ne znajo drugega kot zamujati! Pa še tisti neotesanec na blagajni me je hotel opehariti ...« in je tako nadaljevala ter svoje ogorčenje samoiniciativno delila s sopotniki, ki so jo nekaj časa še mirno prenašali oziroma se zanjo niso zmenili. Ko pa je obdelala vse, od pokvarjene mladine do previsokega pločnika pred njenim blokom, prometnega ministra in do soseda, ki ji ne pusti spati, je iz rahle nervoze, ki je zavladala v kupeju, spregovoril mladenič, ki ji je pred nekaj kilometri pomagal s prtljago: »Gospa, vam se pa res godi krivica.« »Kaj boš pa ti vedel, mulc« in je spet hitela naštevati, kaj vse jo tišči, sedaj s pogledom išoč, če bo kje dobila nekoga, ki bi ji prikimal, fant pa ji je vmes pod nos nekaj podtaknil. Ustavila se je in pred seboj gledala bel listič s črno piko. Fant jo je vprašal: »No, kaj vidite?« Še enkrat je pogledala listek: »A me imaš za norca?« »Ne, samo povejte mi, kaj vidite pred seboj?« »Kaj vidim? Ja, črno piko!« in je kazala listek okoli, češ saj nisem slepa. »Natančno tako,« je zadovoljen nadaljeval on, »črno piko vidite. Pa ste prepričani, da ne vidite še kaj drugega?« Obrnila je listek in še enkrat pozorno pogledala ter že razburjeno povzdignila glas: »Zdaj pa dovolj! Kaj hočete reči?!« »Poglejte dobro,« je mirno nadaljeval on, »kaj res ne vidite še vse beline, ki je okoli te črne pike? Vidite samo majhen odstotek črnega, vse lépo okoli pa spregledate. Kaj ni to škoda?«

Ko pišem ta članek in zgoraj prebiram o tem mladeniču s papirčkom, imam občutek, kakor da je pri božiču vse obrnjeno na glavo; da je papir že čisto črn in se njegova belina kaže le v pikici nekje pri strani. Kako je božič vse nekaj drugega, kar naj bi v resnici bil. Na eni od spletnih strani sem nedolgo tega prebiral, kaj nekateri slovenski glasbeni umetniki pravijo o božiču. Zanimivo je, da so ga vsi opredelili kot *družinski praznik*. Celo določena gospodična, ki sama zase pravi, da nima družine, se je tako izrazila; in še, da je to najlepši praznik v letu, ko se zbere cela družina. Torej: v času ko je pogrebov na desetine več kot rojstev, ko je poroka le odvečen strošek in nepotrebna ceremonija, »saj je pomembno le, da se imava rada,« naj jaz verjamem, da slavimo praznik družine! In da je to najlepši praznik sploh! Ja, pa kaj še! Na Nizozemskem bodo letos prvič praznovali *roza božič*. Toliko, da bo končno vsem jasno, da je istospolna zveza enakovredna tradicionalnim predstavam o družini.

Dragi prijatelji, da se ne bom čisto do konca razkuril, pogledjmo raje, kje smo pozabili resničen pomen božiča. Marsikdo ve, da so se že predkrščanske kulture v času okoli zimskega sončnega obrata veselile zmage nad temo, ko se je dan spet začel daljšati. Rimski cesar Konstantin je tem praznovanjem vlil obsežnejše pojmovanje, ko je luč, ki prihaja na zemljo, postala Bog, dete Jezus Kristus, ki je s svojim učlovečenjem, smrtjo in vstajenjem od mrtvih za vedno spremenil svet in premagal temno sužnost greha. Tako je do danes ostalo pojmovanje božiča. In najsi bo pogansko ali krščansko izročilo, v katerega verujemo, obe prinašata veliko upanja. Upanja na boljše. Na več luči in sonca, več toplote in rodovitnosti zemlje ali pa tudi boljši svet; upanja, da se spleča potrpeti; da je življenje samo nekaj najlepšega, kar se nam more zgoditi, če ga le živimo! Upanja na boljše medsebojne odnose, ker je to neskončno več kot vse drugo, kar mislimo, da imamo ... In čas tako hitro beži. In da se spleča odpustiti, ker odpuščanje prinaša mir.

Predobro smo se že navadili na slabe novice in pregloboko smo se zagledali v črno piko na listu. Kako si že želim, da bi bil ta božič priložnost, da se nekaj spremeni. A vsaka sprememba se vedno začne v tišini srca. Da bi se v vaših srcih letos zgodilo čim več takih sprememb, vam resnično želim!

Mir in dobro!

Osnovna šola je bila potreba izboljšav in posodobitev

sodobne medicinske opreme in pohoštva. V prenovljeni zdravstveni postaji je vsem uporabnikom omogočena kvalitetna zdravstvena oskrba, kar je za kvaliteto življenja na Blokah izjemnega pomena.

Za uspešen razvoj kraja je zelo pomembna tudi dostopnost do knjige in drugega knjižničnega gradiva. Ko smo ustanovili svojo občino, prostorov za **javno knjižnico** sploh nismo imeli; kasneje smo za te potrebe namenili prostore stanovanja nad pošto v Novi vasi. Prostor so bili neustrežni in slabo vzdrževani in so kar klicali po temeljiti prenovi, kar se je letos tudi zgodilo. Z velikim veseljem smo namreč svojemu namenu predali obnovljeno in prostorsko povečano javno knjižnico. Obnova je bila opravljena na celotnem zahodnem delu objekta v vseh etažah tako, da smo poleg vzorno obnovljene javne knjižnice pridobili še druge večnamenske prostore za potrebe društev in drugih organiziranih skupin.

Ustrezni pogojev za delo v začetku našega delovanja ni imela niti občina Bloke, zato smo med drugimi pomembnimi investicijami poskrbeli tudi za ureditev **občinskih prostorov**. V

sklopu te obnove smo uredili tudi prostore za delovanje upravne enote. Na tej osnovi je prebivalcem Bloške planote omogočeno, da večino upravnih postopkov in drugih storitev opravijo v domačem kraju. Teh možnosti so se najbolj razveselili predvsem starejši in tisti, ki ne razpolagajo z lastnim prevozom.

Pred dobrim letom dni pa smo uspeli dočakati tudi dolgo načrtovano izgradnjo **mrliške vežice**. S prizadevanji za izgradnjo se je začelo že v bivši Krajevni skupnosti Nova vas-Bloke, vendar projekt takrat ni bil dokončan. Na občini Bloke smo v začetku našega delovanja med drugim poskrbeli tudi za nadaljevanje nedokončanih projektov. Pri izgradnji mrliške vežice je bilo potrebno rešiti kar nekaj pomembnih problemov in dilem, med drugim smo za izgradnjo poiskali tudi drugo – boljšo lokacijo. Gradnja je bila skrbno načrtovana in izvedena, objekt z lepo parkovno urejeno okolico pa omogoča optimalno organizacijo pogrebnih slovesnosti, za kar je v osnovi tudi namenjen.

Vidni rezultati naše občine pa so opogumili tudi druge investitorje. Z aktivnim sodelovan-

Otvoritev prenovljene zdravstvene postaje dr. Božidarja Lavriča

jem občine sta v teh letih zrastle še dva nova, za Bloke izjemno pomembna objekta. V sodelovanju z gasilskim društvom Nova vas smo pred nekaj leti slavnostno odprli nov **gasilski dom** v Novi vasi, ki razen gasilcem služi tudi kot mesto za srečevanje mladih in drugih skupin iz občine in izven nje. Poleg novega gasilskega doma je svoje mesto dobila tudi nova **banka**, ki jo je zgradila Nova Ljubljanska banka. Brez sodelovanja občine Bloke pa seveda ni šlo tudi v tem primeru. Občina je namreč odigrala pomembno vlogo pri iskanju lokacije, kasneje pa tudi pri zagotovitvi zazidljivosti zemljišča.

AKTIVNOSTI NA PODROČJU GOSPODARSTVA

Ena izmed najpomembnejših nalog lokalne skupnosti je zagotavljanje ugodnih pogojev za razvoj gospodarstva. Z intenzivnim razvojem komunalne in druge infrastrukture na področju celotne občine Bloke, ki sem jo opisal, smo poskrbeli tudi za ugodne pogoje, ki omogočajo nad-

Na Blokah smo dočakali tudi hram znanja

Destinacija Bloško jezero je po prenovi zaživela

Gasilci in širša skupnost so dobili nov dom

aljnjo rast in razvoj obstoječega gospodarstva in drugih panog.

Za uspešno rast in razvoj pa je potrebno gospodarstvu zagotoviti tudi ustrezen obseg **zazidljivih površin**. Na občini Bloke smo ob zadnji spremembi prostorskega plana uspeli zagotoviti dodatne zazidljive površine za potrebe širitve podjetja Novolit v Novi vasi. Letos pa je občina na javnem razpisu od Ministrstva za obrambo kupila opuščeni **Vojaški kompleks v Velikih Blokah** v površini 10 hektarov, ki ga je namenila in že prodala konzorciju v sestavi bloških podjetnikov in obrtnikov. S tem nakupom smo gospodarstvu na Blokah za vrsto let zagotovili zadosten obseg zazidljivih zemljišč, kar bo za nadaljnji razvoj Blok izjemnega pomena.

Veliko truda smo vložili tudi v razvoj turistične infrastrukture. Zelo smo ponosni in zadovoljni, da nam je uspelo urediti turistično destinacijo »**Bloško jezero**«, okrog katere se bo v bodočnosti razvijala tudi ostala turistična ponudba na Blokah. Bloško jezero z urejeno okolico in urejenimi dostopnimi cestami je postalo eno

izmed privlačnejših turističnih točk na Notranjskem. V ureditev te lokacije je občina vložila pomembna finančna sredstva in je plod večletnih prizadevanj.

NAJPOMEMBNEJŠI USPEH OBČINE BLOKE V PRVEM DESETLETNEM OBDOBJU DELOVANJA

Pregled desetletnega dela vsekakor pokaže, da smo opravili zelo veliko dela. Težko pa je v enem članku omeniti vsa prizadevanja na vseh področjih delovanja občine, še težje je izpostaviti najpomembnejši uspeh. Pa vendar menim, da je največji uspeh v tem, da smo uspeli zadržati življenje v prav vseh naseljih Bloške planote. Še več, z ustanovitvijo občine Bloke smo celo zaustavili dolgoletni trend upadanja števila prebivalcev. Ob ustanovitvi občine je na Blokah živel 1568 prebivalcev, ob izteku leta 2007 pa nas je živel že 1641, kar predstavlja skoraj 5 % rast. Če malce pogledamo v zgodovino, ugotovimo, da sta obe svetovni vojni zmanjšali število Bločanov

iz 3044 na 2544, največje znižanje prebivalstva pa beležimo v obdobju, ko smo Bločani izgubili svojo občino. V obdobju od 1948 pa do leta 1999 se je število prebivalcev znižalo skoraj za 1000!

LETO ŠT. PREBIVALCEV

1910	3044
1948	2544
1999	1568
2007	1641

Razvoj Blok pa s tem še ni zaključen. Za naslednja leta imamo še vrsto načrtov in idej. Med pomembnejšimi lahko omenim nadaljevanje izgradnje kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav, postavitev nadomestnega objekta »stara mlekarna« v Novi vasi ter prizadevanja za postavitev muzeja Bloškega smučarja in izgradnjo nove športne dvorane v Novi vasi. O teh in drugih načrtih pa bomo kaj več razmišljali v naslednjih številkah Bloškega koraka.

Župan Jože Doles

Odslej bodo tu domovali bloški podjetniki in obrtniki

Z ustanovitvijo občine smo zaustavili trend upadanja prebivalstva

Lani je bila dograjena mrliška vežica

Kako je nastajala občina

V OKVIRU PRIZADEVANJ ZA USTANOVITEV LASTNE OBČINE JE LETA 1995 SKUPINA BLOČANOV SPISALA ŠTUDIJO O UTEMELJENOSTI OBČINE BLOKE. PRI NASTANKU TE ŠTUDIJE SO SODELOVALI ANTON ORAŽEM, JOŽE ZGONC, FRANCE ŠKRABEC, ANTON ZAKRAJŠEK, ANTON MAZIJ IN STANE KORENJAK. PO DESETIH LETIH OBSTOJA OBČINE SO NEKATERI ŽAL ŽE POKOJNI, OSTALI PA SO OBUDILI SPOMINE NA TISTE ČASE IN POVEDALI, KAKO JE BILO IN S KAKŠNIMI TEŽAVAMI SO SE SREČEVALI.

Anton Oražem je sodeloval kot predstavnik krajevne skupnosti Bloke že v skupščini občine Cerknica, kjer je uvidel, da Bloke nimajo nobenih možnosti za razvoj, če so priključene večjim centrom. V Cerknici niso videli problemov na Blokah v zvezi s komunalno infrastrukturo, ker jih tudi niso želeli videti. Zato sem že takrat uvidel, da je edina rešitev samostojna občina. Vzporedno s prizadevanjem za novo občino pa je tudi sodeloval pri ustanovitvi Kmetijske zadruga Bloke, ki je bila prav tako kot občina nasilno pripojena cerkniški kmetijski zadrugi. Žal ta delitev po šestnajstih letih sodnih postopkov še vedno ni rešena.

Anton Oražem

Ko so po prvi delitvi občin Bloke pristale v občini Loška dolina, se položaj Blok ni prav nič izboljšal. Tedanji župan je celo dejal, da imamo na Blokah dovolj asfaltiranih cest, nakar ga je Oražem vprašal, če sploh zna naštet vse vasi na Blokah, česar pa seveda ni znal.

Stane Korenjak je bil občinski svetnik v občini Loška dolina. Nekaj časa je bil celo predsednik občinskega sveta, vendar je kmalu uvidel, da mu tudi ta položaj ne omogoča vpliva na sestavljanje in sprejem proračuna, v katerem bi lahko ustrezen delež denarja namenili za Bloke. Položaj je bil nevzdržen, kajti občina je bila izrazito asimetrična, saj je imela Loška dolina veliko večino v Občinskem svetu, zato so bili vedno preglasovani. Ugotovil je, da je edina rešitev samostojna občina. Občina Bloke bi lahko nastala

že leta 1994, vendar zaradi slabe informiranosti in nejasnih postopkov ljudje niso upali lobirati za ustanovitev občine, saj je prevladovalo prepričanje, da smo premajhni in da ne bomo sposobni voditi občine.

France Škrabec je bil občinski svetnik v Loški dolini. Ker Bločani niso imeli nobene možnosti, da bi vplivali na odločitve občinskega sveta, je po spremembi zakona o občinah predlagal, da občinski svet sprejme sklep o izločitvi območja Blok iz občine Loška dolina. To je bil eden redkih predlogov Bločanov, ki so ga podprli tudi nekateri svetniki iz Loške doline. Nato so zbira-

France Škrabec

li podpise pri prebivalcih Blok, ki so bili v veliki večini za samostojno občino. Povedal je tudi, da je bilo potrebno kar nekaj lobiranja pri poslanskih skupinah, zato so se v Ljubljano odpravili predsedniki lokalnih odborov strank, ki so delovali na Blokah. Lobiranje je bilo uspešno tudi po zaslugi njegovega naključnega poznanstva z vplivnim politikom iz vrst LDS, ki je sicer nasprotovala majhnim občinam. Kasneje je Škrabec izdelal podobno študijo tudi za novo občino Loška dolina.

Anton Zakrajšek je bil ob nastanku študije tajnik na krajevni skupnosti Bloke. Povedal je, da so bile največji problem finance, saj ni bilo denarja niti za njegovo plačo. Vsi projekti so bili narejeni napol legalno, ker si niso mogli privoščiti dragih upravnih postopkov. Po izvedenem referendumu so bili prebivalci v strahu, da občina ne bo

preživela. Šele po natančnem preračunu so ugotovili, da ne bi smeli imeti problemov. Poudaril je, da mora biti občina servis ljudem in ne sama sebi namen.

Jože Rot sicer ni sodeloval pri pripravi študije, vendar je bil eden od glavnih akterjev pri prizadevanjih za ustanovitev občine Bloke. Preko stranke je dosegel, da je nova občina dobila podporo v parlamentu. Lobiral je po vseh svojih močeh in kot je povedal, so bili največja ovira pri prizadevanjih določeni vplivni prebivalci Blok, ki so bili proti novi občini. Sam je bil tudi občinski svetnik v prvih dveh sklicih občinskega sveta, kjer

Jože Rot

je nadaljeval boj za napredek občine Bloke.

France Hiti tedaj ni živel na Blokah, vendar je ob vsaki priložnosti lobiral za novo občino. Omogočil je, da so predstavniki Blok dobili termin za sestanek pri ministru Kovačiču, vendar se jih je minister izognil in na sestanek poslal državnega sekretarja dr. Staneta Vlaja. Pri njem so takoj izvedeli, da je za občino Bloke že vse urejeno. Študijo o utemeljenosti občine Bloke pa je kasneje priporočal kot vzorec vsem, ki bi želeli ustanoviti novo občino.

Vsi sogovorniki so bili mnenja, da je občina dosegla cilje, ki so si jih zadali ob ustanovitvi, vendar pa bo potrebno v prihodnosti bolj razvijati strateški razvoj in terciarne dejavnosti.

Pripravil Matej Pakiž

Stane Korenjak

Anton Zakrajšek

France Hiti

Anketa

10 let občine Bloke

ZGODBA SE ZAČNE LETA 1994, KO SE NA REFERENDUMU VEČINA BLOČANOV ODLOČI ZA SAMOSTOJNO OBČINO. SAMOSTOJNOST NAJ BI OMOGOČILA HITREJŠI GOSPODARSKI RAZVOJ, EDEN OD UPRAVIČENIH RAZLOGOV ZA ODCEPITEV PA JE BIL TUDI ZGODOVINSKI RAZVOJ, KI DOKAZUJE POSEBNO KULTURNO IN SOCIALNO IDENTITETO LOKALNE SKUPNOSTI NA TEJ PLANOTI. OBČINA BLOKE JE BILA USTANOVLJENA LETA 1998, S SVOJIM DELOVANJEM PA JE ZAČELA I.T. 1999. Z BLOČANI SMO OCENJEVALI DELOVANJE OBČINE V PRVIH DESETIH LETIH.

Slavko Strman, Nova vas: »Odkar je občina Bloke samostojna, se je na žalost popravila zgolj infrastruktura. Ker ni avtobusnih povezav, to zelo slabo vpliva na turizem, kar pa sem sam tudi zelo občutil pri opravljanju gostilniške dejavnosti. Velika sramota za občino so zapuščeni in presahnjeni novovaški vodnjaki. Problem je, ker se ne posluša okolja. Občina je imela možnost, da bi bila sprejeta v Narodni park Snežnik, pa žal ni bilo interesa. Menim, da bi na tak način zaščitili okolje, država pa bi nas pri tem finančno podprla. Ker je veliko besed, malo pa narejenega, upam, da se bo po asfaltiranju cest uresničila še kakšna druga investicija.«

Boža Turk, Nova vas: »Glede na to, da sem starejša, ne občutim velikih sprememb v teh desetih letih. Od upokojitve dalje moje družabno življenje ni več tako aktivno kot takrat, ko sem poučevala na osnovni šoli. Največkrat obiščem zdravstveni dom v Novi vasi, za ostale stvari pa poskrbi moj mož. Priznati moram, da zelo pogrešam javni prevoz, ki ga na Blokah žal ni več. Ker moji otroci živijo daleč stran, sem glede prevoza odvisna od prijateljev in bližnjih sosedov, da lahko pridem v Cerknico ali pa v

Ljubljano. Menim tudi, da bi, tako kot v Starem trgu, na Blokah lahko imeli lekarno, ki bi bistveno olajšala življenje starejših občanov.«

Milena Rot, Nova vas: »Z delovanjem občine sem zadovoljna, saj se je veliko naredilo v teh 10 letih. V prihodnje bi mi veliko pomenilo, če bi obnovili vodovod Sušica, saj že celo življenje pijem to vodo. Za mlade bi bilo potrebno poskrbeti na tak način, da bi zagotovili nova delovna mesta, saj se jih veliko vozi na delo v Ljubljano. Ob tej priložnosti bi vsem Bločankam in Bločanom zaželela blagoslovljene božične praznike, v novem letu pa zdravja in miru.«

Jože Namre, Nova vas: »Prav je, da se je pred 10 leti občina Bloke osamosvojila, saj se je problem asfaltiranja končno rešil. V tem času je bilo veliko narejenega, npr. zdravstveni dom, telovadnica ... V prihodnje upam, da bo občina bolj vzpodbujala kmetijstvo in rešila problem zaraščanja gozdov na obdelovalnih površinah.«

Anja Anzeljc

Novi državni zbor je pričel z delom

Dr. Peter Verlič, poslanec

Uvodoma bi se rad lepo zahvalil uredništvu, da mi je omogočilo del prostora v glasilu, kjer vas bom poskušal tekoče informirati o delu Državnega zbora ter o ostalem dogajanju na državni ravni, ki bo prav gotovo imelo svoj odsev tudi na lokalnem področju.

Eno najbolj ključnih dogajanj v preteklih mesecih po volitvah je bilo konstituiranje Državnega zbora in oblikovanje vlade. V Državnem zboru smo ustanovili vsa delovna telesa in komisije. Zaradi njihove številčnosti odpade na vsakega izmed poslancev kar nekaj teh obveznosti. V tem sklicu bom sam deloval v Odboru za okolje in prostor, v Odboru za promet, kjer sem njegov podpredsednik, v Odboru za zadeve Evropske unije ter v Odboru za zunanjo politiko. Promet, okolje in prostor so po moji oceni ključna področja, ki vplivajo na kvaliteto življenja ljudi in so zelo pomembna za nadaljnji lokalni razvoj, z evropskimi zadevami pa so povezana vsa vprašanja direktiv in črpanja evropskih sredstev, kar tudi ni zanemarljivo.

Pred nedavnim je v Državnem zboru prisegel novi predsednik vlade in nova vlada. Moram reči, da smo v opoziciji pričakovali več konkretnih zavez v Koalicijskem sporazumu vladne večine, ki jo sestavljajo SD, Zares, LDS in Desus. Tudi od novih ministrov smo na predstavitvah želeli slišati več konkretnega. Moje vprašanje na Odboru za promet novemu prometnemu ministru dr. Patricku Vlačiču je bilo namenjeno predvsem denarju za državne ceste. Prejšnja vlada je v proračunu namenila državnim cestam skoraj trikrat več sredstev in novi prometni minister je na odboru zatrdil, da bo višina sredstev za državne ceste tudi naprej ostala nespremenjena, v višini od 250 do 350 milijonov evrov. Držal ga bom za besedo! Malo manj sem bil zadovoljen z odgovorom novega ministra za okolje in prostor Karla Erjavca, kako bo ukrepal glede ureditve problematike komunalnih odpadkov na tem območju, ki mora biti rešeno do sredine prihodnjega leta, in predvsem, ali to ne bo povzročilo dodatnih podražitev, vendar konkretnega odgovora nisem dobil. Upam, da bo v nadaljevanju minister konkretnější, saj se rok izpolnitve direktive hitro bliža. No, sicer pa je za začetek prav, da pustimo novi vladi sto dni miru.

Hkrati vas obveščam, da bo z januarjem prihodnje leto pričela delovati tudi moja poslanska pisarna. Že sedaj vas vabim in prosim, da mi sporočite svoja vprašanja, predloge, pobude in pripombe. Kot sem obljubil, bo to mobilna pisarna, tako da se bomo na Blokah srečevali tudi »v živo«. S koledarjem pisarne in poslanskih obiskov vas bom pravočasno obvestil.

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci Bloškega koraka, ob iztekajočem starem letu in bližajočih božičnih praznikih vam voščim mir in vse dobro. Želim Vam, da bi preživeli lep in prijeten božič v krogu svojih najbližjih, v prihajajočem novem letu pa Vam želim obilo sreče, zadovoljstva, optimizma in trdnega zdravja. Srečno!

Razgovor z zgodovinarjem Borutom Batageljem

»Zgodovino smučanja tudi podoživljam«

BORUT BATAGELJ SE JE PO SREDNJI ŠOLI ODLOČIL ZA ŠTUDIJ ZGODOVINE. HKRATI PA SE JE LJUBITELJSKO PRIDRUŽIL OČETOVEMU PROJEKTU OŽIVLJANJA »SMUČANJA PO STAREM«. OBE DEJAVNOSTI JE USPEŠNO ZDRUŽIL V SVOJEM STROKOVNEM PROUČEVANJU IN O TEM OBJAVIL VEČ ČLANKOV. SKORAJ PA BO ZAGOVARJAL DOKTORSKO DISERTACIJO NA TEMO »SOCIALNA ZGODOVINA SMUČANJA NA SLOVENSKEM«. V OKVIRU TURISTIČNEGA DRUŠTVA BLOKE TA HIP POTEKA POSEBEN PROJEKT NA TEMO BLOŠKE SMUČARŠKE KULTURE IN TUDI TUKAJ USPEŠNO IN Z VELIKO VNEMO SODELUJE.

Menda mineva že desetletje, ko se je formirala skupina Smučarji po starem Batagelj in se pričela s smučanjem po starem ukvarjati na sodoben nov način. Kako bi na kratko predstavili vašo skupino?

Res je. Naša skupina je z novim konceptom predstavljanja smučarske zgodovine na Slovenko in tudi mednarodno sceno smučanja po starem vnesla nekaj novosti, saj zgodovino smučanja predstavljamo na nov, zelo gledljiv način. Gre preprosto zato, da nismo le neka »potujoča muzejska zbirka«, ampak se trudimo delovati na način demonstracijske skupine, ki v opremi, ki naj bi ustrezala konkretnemu zgodovinskemu obdobju, predstavljamo najbolj značilne elemente preteklih smučarskih tehnik. Glavno dodano vrednost naše skupine vidim v pristopu, da po eni strani gradimo na strokovni zgodovinski analizi, po drugi pa poskušamo sodobnemu svetu primerno dodajati temu nastopu tudi atraktivnost. Delovati se trudimo kot nekakšen »demo team« za stare smučarske tehnike.

Kako pa približno izgleda takšen nastop?

Na podlagi starejše strokovne literature smo preučili značilnosti posameznih smučarskih obdobj, od obdobja bloškega smučanja do tehnik, ki se jih spominjamo še sami iz naše mladosti. Vsako od teh tehnik, če jo prikazuje več smučarjev, smučamo v vnaprej pripravljeni koreografiji, s tem da je nastop vedno pospremljen še z ustrezno glasbeno podlago, sam pa poskrbim tudi za zelo kratek komentar k predstavitvi tehnike.

Družina Batagelj izhaja iz Ajdovščina, za katero je vendar značilno nekakšno mediteransko podnebje. Sneg vas le občasno obišče. Kakšni so bili motivi oziroma kaj vas je spodbudilo, da ste pričeli z oživljanjem zgodovine smučanja?

Zato je kriv predvsem moj oče Marjan Batagelj, ki je smučanje že zgodaj vzljubil in se trudil, da bi naju z bratom Andrejem za ta šport tudi navdušil. Četudi smo doma v dolini in rojeni prej na burji in soncu kot snegu in mrazu, smo se že, odkar se spomnim, večino prostih zimskih dni vozili na smučanje, kasneje tudi na tekmovalje. Ta zgodnja otroška izkušnja nas je na nek način utrjevala, z njo pa smo dobili že kot otroci občutek za gibanje na snegu. To se mi zdi zelo pomembno, saj za obvladovanje starejših smučarskih tehnik

smučar potrebuje kar nekaj tega občutka. Tega smo v zadnjem desetletju gojili tudi z modernim telemark smučanjem, ki je tehnika, ki sodobnemu smučarju 21. stoletja zelo približa prvotne smučarske občutke naših bolj oddaljenih smučarskih predhodnikov. Razumeti moramo, da gibanje na snegu današnjega smučarja veliko bolj določa izbira opreme, kot je bilo to nekoč. Skratka, družinska usmerjenost k smučanju se je z zimo 1998–1999 nadgradila s posebnim hobijem, torej smučanjem po starem. Oče je bil sicer že prej eden od ustanoviteljev podobne skupine Edmund Čibej s Predmeje, a so kasneje okoliščine pripeljale do tega, da je omenjena skupina po prvih odmevnih uspehih v razvoju zastala, njegova vizija pa je bila, da bi v smučanje po starem vključil tudi mlajše in predstavitve smučanje po starem naredil še bolj atraktivne in poučne, posebej s tem, da bi bile tudi strokovno podkrepjene. Na tem mestu sem se v smučanje po starem še kot študent zgodovine vključil tudi sam in poskusil tudi bolj konkretno združiti področji smučanja in zgodovine.

Kako pa vi kot zgodovinar vidite smučanje po starem?

Opažam, da ga gledam precej drugače kot večina ostalih. Rad bi poudaril, da nisem nikakršen nostalgik ali pa navdušenec, ki bi se mu tožilo po »dobrih starih časih«. Prej nasprotno. Večina smučarjev po starem doma pa tudi v tujini smučanje v stari opremi doživlja kot nekakšno ohranjanje tradicije, toda to drži zgolj kot neka obrabljena in pregovorna fraza. Ohranjanje tradicije je v resnici mit, resnejše zgodovinopisje pa se trudi, da z mitologizacijo zgodovine na utemeljen način obračuna. Zgodovinopisje s svojimi pristopi k obravnavi preteklosti in z analizami virov pristopa k zgodovini na način, da vsaj ponuja kritične podlage za obravnavo nastalih mitov in tradicij. Tradicije so, kot pravi znani zgodovinar Hobsbawm, vedno bile na novo izumljene in so bolj dokaz izkazovanja potreb sodobnosti. Kot zgodovinar bi po svoje celo rad, naj se sliši to še tako čudno, da se smučanje po starem in resna smučarska zgodovina med seboj ne bi tako pomešala. Zavedam se, da tega pač sam ne morem storiti. Ker vem, da se to tudi ne bo zgodilo, se tudi ukvarjam z obema stvarima, ob tem pa bi rad vselej opozarjal na to, da smučanje po starem samo po sebi sploh ni zgodovina. Smučanje po starem je namreč danes

Borut Batagelj

zelo površno, včasih celo tudi povsem napačno predstavljanje zgodovine. Kot poklicni zgodovinar pa težim ravno k nasprotju tega. Zgodovino smučanja bi rad interpretiral kot kompleksen in predvsem večplasten proces. Smučanje po starem, tako kot ga razumem sam in ga poskušamo predstavljati skozi delovanje naše skupine, ne jemljem kot zgodovino samo, ampak zgolj kot sredstvo, ki naj poveča senzibilnost javnosti do smučarske dediščine.

Kdo je gonilna sila vaše skupine? Predstavite še ostale člane in sodelavce in kakšne naloge opravljajo!

Kot sem že nakazal, je jedro skupine vselej tvorila naša družina, od tod torej tudi ime skupine. Obenem pa smo k delu v skupini vedno poskušali pritegniti tudi prijatelje in dobre smučarke in smučarje. Rekel bi, da smo v osnovi odprta skupina in načeloma ne nasprotujemo vključitvi kogarkoli, le če za to izkaže dovolj velik interes in je pripravljen po svojih močeh dati predstaviti svoj kvaliteten prispevek. Zavedamo pa se, da smučanje po starem, če se ga hoče lotiti bolj resno, zahteva kar velik človekov vložek. Najprej v opremo, potem znanje, treninge ... Vsak član pa ima že v svojem vsakdanjiku veliko drugih obveznosti, tako da je težko vse skupaj usklajevati. Smo skupina, ki poskuša biti predvsem prostovoljna in fleksibilna. Ker imamo člani tudi druge obveznosti, se udeležujemo prireditve redkeje in te raje izbiramo glede na njihove koncepte. V prvih letih delovanja smo ogromno časa in stroškov vložili v treninge, zdaj pa je to

že postala nekakšna rutina, prireditve pa se člani udeležujemo bolj priložnostno, če imamo čas oziroma nam to dopuščajo možnosti. Še najbolj prizadevna v udeležbi na prireditvah sta prav moj oče in brat, ki sta nepogrešljiva pri delu skupine, saj oba z izkušnjami smučarskega servisa zelo marljivo in natančno skrbita za opremo. Dolga leta sta bili med našimi članicami zelo prizadevni Anja Zidarič in Nana Vogrinc, obe odlični smučarki in učiteljici smučanja, pred leti sta kar nekaj nastopov z nami opravila Barbara Trošt in Jan Žonta, v zadnjih nekaj letih se je kot demonstrator tehnike »bloškega kljukanja« uveljavljal Jure Gašparič, velik ljubitelj smučanja in tudi doktor zgodovinskih znanosti.

Za vaše delovanje je značilno tudi dobro sodelovanje s Svetozarjem in Alešem Gučkom. Ali lahko kaj več poveste o tem prijateljevanju?

Poznamo se že kakšnih 15 let in ker imamo vsi radi smučanje oziroma zgodovino smučanja, smo se kmalu našli na podobni valovni dolžini. V skupini nam je s svojim zgledom veliko pomagal predvsem Aleš, ki o smučarski zgodovini in posebej smučarskih tehnikah zelo veliko ve. Pozna jih zelo od blizu, nekaj na podlagi študija zgodovine, kar nekaj pa predvsem iz svojih izkušenj, saj je pri mnogih celo tvorno sodeloval pri njihovem adaptiranju v slovensko smučarsko šolo. Njegove razlage, predvsem pa njegove demonstracije smučarskih tehnik, so nam ponudile odlično dopolnilo k literaturi.

Borut, vi ste po izobrazbi zgodovinar. Toda mislim, da vam zgodovina ni le poklic, s katerim se preživljate, pač pa tudi ljubezen in kulturna vrednota. Verjetno ste predvsem zaradi tega napisali doktorsko disertacijo na temo slovenske smučarske zgodovine. Skoraj boste imeli tudi zagovor. Predstavite bistvo tega dela in njegovo sporočilo.

Zgodovina smučanja mi že skoraj deset let predstavlja v prvi vrsti predvsem predmet preučevanja. Prej kot ljubezen mi zgodovina smučanja predstavlja resno, lahko bi ga označil kar za obrtniško delo. Ker sem zgodovinar, tega tudi ne bi smel razumeti drugače, saj vsako zgodovinsko preučevanje od raziskovalca zahteva čim bolj objektivno vrednotenje. Neko ljubezen do smučanja vsekakor čutim, toda le na moji osebni doživljajski ravni, ko pa se lotevam pisanja zgodovine, moram na to pozabiti, saj slednje nima direktne zveze z oddaljeno smučarsko preteklostjo. Nasprotno, kot zgodovinar se moram na podlagi dostopnih virov živeti v doživljajski svet smučarjev v konkretnem zgodovinskem času in prostoru. V svojem pogledu na smučarsko zgodovino, tako kot

sem se ga lotil v nalogi z naslovom »Socialna zgodovina smučanja na Slovenskem«, sem se torej trudil rekonstruirati okoliščine, ki so pripeljale do tega, da se je smučanje kot omejena dejavnost – prvotno tako geografsko kot tudi glede na namen smuči – v zadnjem dobrem stoletju tako močno razraslo in postalo del popularne kulture, zelo tesno pa se je zvezalo tudi z oblikovanjem kolektivnih identitet. V disertaciji sem hotel smučanje umestiti v čim širši družbeni kontekst, s tem da sem poskušal razbrati spremembe, ki so na eni strani vplivale po drugi strani pa kasneje tudi povzročale preoblikovanje in tudi utrditev smučanja kot modernega športa v času do leta 1941.

Bločane nas še posebej zanima, kako opredeliti pomen starosvetnega bloškega smučanja (bloških smuči) v slovenskem kulturnem prostoru. Kakšen je vaš odnos do tega vprašanja?

Starosvetno ljudsko bloško smučanje je gotovo ena izmed izstopajočih slovenskih posebnosti, tako zaradi izvirnosti in posebnosti zgodnjega natančnega Valvasorjevega opisa kot tudi zaradi zgodovinskega kulturnega potenciala, ki ga je bloško smučanje odigralo že v dobi modernega smučanja, ko je pomenilo enega izmed najpomembnejših alibijev zato, da se Slovenci razglasha kot smučarski narod. Kot zgodovinar hočem v prvi vrsti bloško smučanje umestiti v kontekst širše zgodovine in opozoriti predvsem na dragocenost virov, v prvi vrsti že omenjenega Valvasorjevega, ki je glavni temelj, da se starosvetno bloško smučanje v vseh pomembnejših pregledih smatra kot osamljeni otok sredi tedaj še smučarsko nepismene srednje in južne Evrope. Ob tem navajanju bloške ekskluzivnosti bi rad kritično vseeno dodal, da zaradi tega še ne moremo trditi, da kje drugje na tem območju smučanja morda ne bi poznali, gotovo pa je, da nobeno takšno potencialno primerljivo območje nima tako dobro in izčrpno dokumentiranih virov. Ob vsem navduševanju nad to razglašeno posebnostjo Blok se moramo raziskovalci te preteklosti vendarle hkrati zavedati tudi dejstva, da so bile Blokam smučarske zgodovinske »naplavine« virov zelo naklonjene.

Znana so prizadevanja Turističnega društva Bloke za izgradnjo bloškega smučarskega muzeja. Kot gospodu Alešu Gučku tudi vam postavljam vprašanje, ali imamo Bločani pravico ali dolžnost do tega kulturnega prostora.

Mislim, da bi s takimi dvomi na Blokah morali opraviti že davno. Škoda je, da na Blokah kot najbolj primerni lokaciji za muzej bloške smučarske kulture v toliko letih še ni prišlo do vidnejših rezultatov, pa so prizadevanja za ustanovitev muzeja v valovih prihajala že v času pred drugo vojno. Turistično društvo se je tega lotilo z veliko zanosom in s pristopom, ki obeta. Verjamem, da se bo zadeva prav v okviru pobude društva premaknila, saj gre pri bloškem smučanju konec koncev za eno glavnih identitetnih sider Blok. Žal tega danes zunanji obiskovalec Blok ne more zaznati.

Pogovarjal se je Stane Korenjak

Borut in Andrej Batagelj kot bloška smučarja

Bloški teki bodo v nedeljo,
8. februarja 2009.

Razpis in spremembe na:
www.bloskiteki.com

Srečanje starosvetnih smučarjev – Bloke 2009

*Bloke – zibelka smučanja so po
večletnem prizadevanju Športnega
društva v sodelovanju s
Turističnim društvom uspele pripel-
jati smučarsko srečanje Starosvetnih
smučarjev na Bloke.*

*Srečanje bo v soboto,
14. februarja 2009.*

*Prikaz smučanja bo na Piškovcu, vse os-
tale spremljevalne aktivnosti pa bodo v
Novi vasi. Udeležba bo mednarodna in
pričakujemo preko 200 udeležencev.*

*Upamo na vrnitev bloške zime in velik
obisk domačinov.*

Vabljeni!

BLOŠKI

BLOŠKI

NATEČAJ ZA BLOŠKI SPOMINEK

ROK ODDAJE:
15. JANUAR 2009

Bodi prav ti avtor novega
spominka in si s tem,
poleg prestižnega naziva
»Bloški spominek 2009«,
zagotovi lepo praktično
nagrado.

Natečaja se lahko
brezplačno udeležijo
vsi, tako amaterji
(posamezniki
ali skupine) kot
profesionalni oblikovalci.

Tričlanska žirija bo
izbrala dva najboljša
predloga in ju primerno
nagradila. Denarni sklad
za nagradi znaša 450 €.

RAZPISNI POGOJI
IN INFORMACIJE:
www.bloke.si

Ogledali smo si avstrijski zimsko-športni muzej

Bločani v Mürzzuschlagu

Županu Mürzzuschlaga (2. z leve) in direktorju muzeja smo podarili grafiko bloškega smučarja

Bloška smučka in knjiga J. V. Valvasorja Slava vojvodine Kranjske sta nas pozitivno presenetili

V okviru projekta BLOSKI je turistično društvo Bloke v oktobru organiziralo strokovno ekskurzijo v Mürzzuschlag. Poleg članov turističnega društva so bili na pot povabljeni funkcionarji in predstavniki občine ter tudi predstavniki drugih društev z Blok, ki v svojih programih soustvarjajo smučarsko, turistično in športno zgodovino našega kraja. Glavni in edini namen je bil ogledati si, kako Avstrijci skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine smučarskega športa.

Avstrijci nimajo tako bogate dediščine smučanja, kot jo imamo Slovenci oziroma Bločani. Pri njih so se prvi znanilci novega športa pojavili šele desetletje pred koncem devetnajstega stoletja. Za prve pojavne oblike so imeli vzor v skandinavskem smučanju. Po njem so tudi povzeli ime. Ker je bila takratna smučarska oprema za današnje razmere dobesedno primitivna, je temu primerna tudi tehnika smučanja. Tako se smučanje pri njih ni pojavilo v Visokih Turah, kjer so danes nagneteni glavni avstrijski smučarski centri, pač na mnogo bolj oblikih hribov na Zgornjem Štajerskem, kjer alpski svet prehaja že v ravnino Spodnje Avstrije. Mürzzuschlag je imel za tisti čas idealno izhodišče za smučarski šport. Leži nekako v sredini med Dunajem in Gradcem, ki sta še danes največji mesti v Avstriji. Obe mesti je že takrat povezovala slavna južna železnica. Poseben pečat mu je dajala neposredna bližina gorskega prelaza Semmering. Ta prelaz prečka tudi železnica na višini skoraj 1000 m. Gradbeno je bil to za tisti čas fantastičen dosežek in velika mojstrovina, ponos dežele, ki si jo je želel videti sleherni Avstrijec.

Muzej pokriva vse zgodovinske korake smučanja do danes, ko imajo v tem športu najpomembnejše mesto Avstrijci, bodisi po tekmovalnih dosežkih ali pa v proizvodnji smučarske opreme. Za nas je bilo posebej zanimivo dejstvo, da imajo v zbirki smučarskih kultur drugih narodov razstavljene tudi stare bloške smuči, knjigo Janeza Vajkarda Valvasorja Slava vojvodine Kranjske in kopijo znane slike smučarja iz šestnajstega stoletja, ki jo je objavil v svoji knjigi Žiga Herberstein, ki ima tudi slovensko poreklo. Ob ogledu teh znamenitosti se nam je seveda povsili nos. Dejstvo je, da drugi narodi znajo ceniti našo kulturo, ki jo mi popolnoma zanemarjamo.

Ekskurzijo sta strokovno z velikim žarom vodila najboljša poznavalca zgodovine smučanja v Sloveniji, Aleš Guček in Borut Batagelj. Naj se jima tudi tukaj zahvalim za nesebično pomoč in sodelovanje.

Stane Korenjak

Anthony Hiti iz Amerike

ANTHONY – ALI KAR TONI – JE SLOVENEK, BLOČAN, KI SE JE RODIL V AMERIKI. POSEBEN JE IZ VEČ RAZLOGOV. ZA RAZLIKU OD VEČINE PRIPADNIKOV DRUGE GENERACIJE SLOVENCEV V AMERIKI JE NJEGOVO ZNANJE SLOVENŠČINE NADPOVPREČNO DOBRO. V PROSTEM ČASU UŽIVA V IGRANJU DIATONIČNE HARMONIKE, SINOVA TRENIRA NOGOMET TER – KAR JE NAJBOLJ VAŽNO – NA BLOKAH SE POČUTI KOT DOMA.

Toni se je rodil slovenski družini v Clevelandu v zvezni državi Ohio leta 1963. Njegov oče je bil z Blok iz Zimove hiše, mati pa se je rodila v Ameriki slovenskim staršem. Materin oče je bil Grgčov iz Topola, mati pa iz Ilirske Bistrice. V njegovem otroštvu so doma večinoma govorili slovensko in je poznal le nekaj angleških besed. Šele ko je začel obiskovati vrtec, se je začeti učiti angleško. Kot je povedal, se pravzaprav sploh ni bilo potrebno učiti angleščine, saj so bili skoraj vsi okoliški prebivalci Slovenci. Maše so potekale v slovenščini in trgovine so bile slovenske. Še v šoli je bila večina njegovih sošolcev slovenskega rodu, tako da so se lahko delali norca iz učencev in učiteljev, ki niso bili slovenskega rodu, saj jih ti seveda niso razumeli. Zato so učitelji takrat prepovedali uporabo tujih jezikov v šoli.

Toni se je s starši prvič vrnil v Slovenijo, ko je bil star 12 let. Spominja se, da je bilo čudovito. Spoznal je sovrstnike na Blokah, ljudje so bili prijazni drug do drugega in čeprav so bile razmere izredno težke, so vsi živeli lepo. Otroštvo v Ameriki je bilo drugačno kot tu. Tu je vse potekalo »bolj na počasi«. Zaželel si je, da bi se večkrat vrnil. Iz tistega časa se najbolj spominja,

da so ga starši vzeli s seboj na veselico, kjer je igral Ansambel Lojzeta Slaka. V narodnozabavni glasbi je zelo užival in zaželel si je, da bi igral na »frajtonar'co«. Vendar se je takoj pojavila težava, saj takrat nisi mogel kupiti harmonike kar v prvi trgovini. Preprosto jih ni bilo. Želja se mu je izpolnila šele nekaj let pozneje, ko je v Clevelandu gostoval pevski zbor Tabor iz Cerknice. Njihov harmonikaš je hotel kupiti novo klavirsko harmoniko, zato je svojo diatonično prodal Toniju. Toni se je takoj začel učiti igrati. Prvih nekaj lekcij mu je pokazal Frenk Novak, starejši ameriški Slovenec. Vse, kar zna zdaj, pa se je naučil bolj ali manj sam. Kot rad pove, uživa v igranju harmonike, igranje pa prinaša veselje v njegovo družino in v sosesko, kjer živijo. Skoraj vsak večer po večerji jo vzame v roke in vadi. Poleti so celo sosedi iz ulice ob zvokih harmonike prišli iz hiš in začeli plesati ter se zabavati.

Osnovno in srednjo šolo je Toni končal v Clevelandu, nato pa se je vpisal na državno univerzo v Cincinnatiju, natančneje na Fakulteto za arhitekturo. Konec drugega letnika fakultete se mu je ponudila priložnost, da gre na izmenjavo študentov, tako da se je za leto in pol preselil v Slo-

venijo, kjer je obiskoval Fakulteto za arhitekturo v Ljubljani.

Skoraj vsak vikend in počitnice je preživel pri stari mami na Blokah. Kar nekaj let je živela z njimi v Ameriki, vendar se je po smrti moža v začetku sedemdesetih let odločila, da se vrne v domovino. K njeni odločitvi je prispevalo tudi dejstvo, da se ni nikoli naučila govoriti angleško.

Po končani izmenjavi se je Toni vrnil v Cincinnati in diplomiral. Kmalu je našel zaposlitev v precej uglednem arhitekturnem podjetju, kjer je z delom in marljivostjo v nekaj letih prišel tako daleč, da je lahko odkupil delež podjetja in postal solastnik. Kljub recesiji jim gre tudi zdaj zelo dobro. Večinoma izdelujejo načrte za naselja za upokojence, ki so jim hiše prevelike in predrage za vzdrževanje. Seveda se ukvarja tudi z načrtovanjem šol, poslovnih zgradb in nakupovalnih centrov.

Kot večina Američanov je tudi Toni v petek po službi rad zahajal v gostilno na pijačo. Nekega dne je srečal prijatelje s fakultete in ti so mu predstavili Maryanne, mlado oblikovalko, ki je delala v podjetju čisto blizu njegovega podjetja. Toni v

smehu pove: »Tako so preskočile iskrice, oči so se nama zasvetile in sedaj imava tri otroke.« So-proga pa se je le namuznila in dejala: »No, ni bilo ravno tako, ampak kar blizu.« Tri leta sta bila fant in dekle, potem sta se zaročila in se kmalu tudi poročila. Poroka je bila v Slovenskem narodnem domu, vendar ni bila tipična slovenska poroka, saj je žena po rodu delno Italijanka, Avstrijka in Belgijka. Bila je mešana poroka in po besedah Maryanne so si vsi Italijani na poroki takrat želeli, da bi bili Slovenci.

Kulturno življenje Slovencev v Clevelandu je zelo bogato. Včasih, v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, je bilo še intenzivnejše kot zdaj, toda zaradi razseljevanja in mešanja kultur je začelo počasi izginjati. Še vedno pa na območju, kjer živi Toni z družino, delujeta dve slovenski fari, Cerkev Sv. Vida in Cerkev Marijinega vnebovzvetja. Na tem območju je tudi slovenska šola za osnovnošolce in sedem narodnih domov. Toni se veliko udeležuje tudi na tem področju in jim pomaga po svojih najboljših zmožnostih. Zdaj je celo predsednik slovensko-ameriškega kulturnega sveta, ki deluje v okviru Slovenskega študijskega centra na državni univerzi. Naloga kulturnega sveta je zbiranje sredstev za slovenske ustanove in društva, kot so šole, slovenska društva in pevski zbori, da lahko izvajajo različne dejavnosti. Toni temu pripisuje velik pomen, saj tovrstne dejavnosti pomembno prispevajo k ohranjanju slovenskega izročila za prihodnje generacije. Ravno s tem namenom sedaj sodeluje tudi pri projektu, v okviru katerega bi se vzpostavil skupen arhiv in muzej na enem mestu, da se dediščina in stvari ne izgubijo.

Toni z družino je nad Slovenijo navdušen. Z ženo sta že drugič obiskala naše kraje. Letos pa so Slovenijo prvič videli njuni trije otroci, ki bi se takoj preselili sem. Že med vožnjo z letališča na Bloke je njun najstarejši sin Nikolas navdušeno vzkliknil: »Mama, Slovenija je raj!« Tudi sedemletni Martin in najmlajša Marijana, ki je pred kratkim dopolnila pet let, kar nista hotela nazaj v Ameriko. Otroci

se niso mogli načuditi goram, pokrajini in zgradbam. Že to jim je popolnoma osupljivo, da med vožnjo vidiš mnogo gradov in čudovitih starih cerkva, ki so stare tudi tisoč let. Najstarejša zgradba, ki jo lahko vidiš v Združenih državah, je stara pičlih 200 let. Družina Hiti je obiskala številne kraje po Sloveniji, med drugim Postojnsko jamo, Arboretum Volčji Potok, Predjamski grad, obalna mesta, Veliko planino in seveda Ljubljano. Največji vtis je na njih naredila prestolnica. Že doma živijo v bolj urbanem okolju in zato jim je tudi mesto bližje. Za Tonija je Plečnik oseba, ki jo zelo ceni in Ljubljana je pravi muzej njegovih del. Ženo, ki je oblikovalka, pa fascinira dejstvo, da je vse estetsko oblikovano do najmanjših detajlov.

Med obiskom v Sloveniji so bili povabljeni na poroko. »Neverjetno je, kako vsi, stari in mladi, predvsem pa mladi, poznajo vse stare pesmi in plese,« je presenečena Maryanne. Mogoče je to za Slovence samoumevno, toda takega izročila in bogate zgodovine v Ameriki ne zaslediš. Toni, ki s seboj vedno nosi harmoniko, je na poroki igral skupaj z Ansablom bratov Štrukelj, na kar je zelo ponosen.

Sicer pa je veliko podobnosti med življenjem tu in v Ameriki. Kot se spominja Toni, so se v Sloveniji – odkar je bil prvič na obisku – zgodile velike spremembe na bolje. Vse je modernejše. Če pa je njegov pogled bolj romantičen, je bilo včasih življenje, vsaj zanj, veliko lepše, saj se je vse dogajalo bolj počasi. Vpliv Zahoda se močno čuti tudi pri nas in stvari so se tudi pri nas začele odvijati precej hitreje.

»Še se bomo vračali, še bomo prišli na Bloke,« je zatrdil Toni. Ko so prišli v Slovenijo, so lahko izbirali med Bledom ali Ljubljano kot lokacijama, kjer bi lahko preživeli svoj dopust, vendar se le na Blokah počutijo kot doma.

Tu so sorodniki, tu so korenine.

Matej Kljun

KrpanKa oziroma Krpanova pot

Projekt KrpanKa predstavlja uvod v strateško načrtovanje turizma na Blokah. Projekt bo predvsem spodbudil sodelovanje in okrepil prepoznavnost obstoječih turističnih ponudnikov. Povečal bo tudi prepoznavnost Bloške planote.

V sklopu dosedanjih aktivnosti smo oblikovali celostno podobo Krpanove poti. Pot bo označeval impregniran stebriček z vrezano puščico in keramično ploščico s Krpanovim škornjem. Začela se je tudi priprava vodnika, v katerem bodo predstavljene nekatere kulturne in naravne znamenitosti, ki se nahajajo ob tej poti. Ta vodnik bo na voljo brezplačno pri ponudnikih storitev ter na spletni strani v slovenskem in angleškem jeziku. Sama trasa poti se bo spremenila, saj jo bomo podaljšali, tako da bo zajela tudi povirje Iške.

Projekt spodbuja razvoj turizma na Blokah in v širši regiji, saj se bodo ob uspešni realizaciji ponudile nove možnosti za razvoj podjetništva na Blokah. Prvi pozitivni učinki pa se kažejo že sedaj, saj se je kljub dolgotrajnim postopkom pridobivanja sredstev iz programa Leader povpraševanje po obisku Krpanove poti že povečalo. To pa je tudi naš namen, ker želimo pot promovirati skozi vse leto in ne le ob organiziranem pohodu.

Matej Pakiž

Škode, ki jih povzročajo zavarovane zveri

V strnjenih gozdovih visokega Krasa so se populacije velikih zveri (medved, volk, ris) v preteklosti ohranile zaradi ustreznega življenjskega okolja in tudi strpnosti ljudi do teh vrst. Konfliktne situacije pa so danes predvsem posledica neusklajenih interesov v medvedovem osrednjem življenjskem prostoru in povečanje številčnosti populacije medveda (le-ta se danes ocenjuje na 450 do 550 medvedov).

Področje občine Bloke sodi v širše osrednje območje zaščite rjavega medveda, ki je v skladu z Uredbo o zavarovanih prosto živečih vrstah (2004) zavarovana vrsta, zato se odstrel in odvzem lahko izvaja le pod določenimi pogoji, ki jih vsakoletno določi Ministrstvo za okolje.

Problematika povzročanja škod zavarovanih živalskih vrst (medved, volk, ris, krokar...) na domačih živalih, čebelah, poljščinah, balah travne silaže in sadnem drevju je pereča. V članku je poudarek na škodah od medveda, saj le-te predstavljajo v občini Bloke glavnino vseh škod, ki jih povzročajo zavarovane živalske vrste.

Škod od ostalih zavarovanih živalskih vrst na območju občine Bloke je relativno malo. Povprečno gre za enega do dva napada volkov na drobnico letno ter manjšo škodo, ki jo povzroča krokar.

Za povračilo škode, ki jo povzročijo vse zavarovane živalske vrste, je odgovorna država Slovenija, ne pa upravljalci lovišč, kot je veljalo v preteklih desetletjih.

Škode so poleg drugih dejavnikov tudi odraz povečanega pritiska medveda v človekovem okolju, zato je smiselno prijaviti vse škodne primere, saj odškodninski zahtevki nakazujejo pogostost pojavljanja medveda. Prebivalstvo se je v zadnjih letih temu že privadilo, saj so pogosto prijavljene tudi škode, ki po vrednosti znašajo le nekaj evrov.

V zadnjih treh letih je število škodnih primerov v občini Bloke nihalo.

V letu 2006 je bilo prijavljenih 57 odškodninskih zahtevkov za škodo, ki jo je povzročil medved. Škoda je bila predvsem na poljščinah, sadnem drevju (močan obrod sliv in jablan) ter balah travne silaže.

V letu 2007 je bilo prijavljenih 11 odškodninskih zahtevkov po medvedu, predmet škode so bile predvsem poljščine in sadno drevje.

V letu 2008 je čutiti močan porast škod, saj je

bilo do sedaj prijavljenih 82 odškodninskih zahtevkov, predmet škode so bile predvsem poljščine, sadno drevje (obrodile so le jablane) ter bale travne silaže.

Povečana prisotnost medveda je posledica več dejavnikov, nekatere od njih bom omenil:

- proces zaraščanja, saj je gozd prišel že do hišnega praga (zaraščanje Blok),
- povečana reprodukcija medveda,
- prenizek odstrel medveda,
- vse večji nemir v gozdovih, ki ga povzroča rekreacija lokalnega prebivalstva in izletniki,
- odlaganje bioodpadkov (klavni odpadki, kadavri domačih živali ...) v neposredno bližino hiš,
- neobiranje pridelkov (jabolka, slive),
- pomanjkljiva ali neustrezna zaščita premoženja,
- državna prepoved zalaganja mrhovišč v gozdovih.

POSTOPEK UVELJAVLJANJA

ODŠKODNINSKIH ZAHTEVKOV

Lastnik, ki mu je rjavi medved (in druge zavarovane živalske vrste) povzročil škodo na varovanem premoženju, je upravičen do odškodnine. Oškodovanec je fizična ali pravna oseba, ki so ji zavarovane živali povzročile škodo na premoženju kljub izvedenim primernim načinom varovanja premoženja, v skladu s Pravilnikom o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (<http://www.uradni-list.si/1/index?edition=200574>)

Uradni list RS, št. 74/2005).

Ocenjevanje škode opravijo pooblašteni predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, izplačilo pa Agencija RS za okolje.

Škodo mora oškodovanec prijaviti Zavodu za gozdove Slovenije takoj, ko jo opazi (najpozneje v roku treh dni). Pri ogledu in oceni škode lahko poleg pooblaščenca Zavoda za gozdove Slovenije sodelujejo tudi strokovnjaki iz lovskih organizacij, Kmetijske svetovalne službe, Zavoda RS za varstvo narave, Veterinarske in Biotehniške fakultete ter drugi.

Odškodnineseizplačujejonapodlagi odškodninskih zahtevkov oškodovancev v višini, ki je določena v lestvici. Lestvico vsako leto potrdi pristojni minister (MOP).

V primeru, da se oškodovanec in pooblašteni

predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije ne sporazumeta o višini odškodnine, lahko oškodovanec na Agencijo RS za okolje posreduje odškodninski zahtevek z vlogo, ki jo mora dodatno obrazložiti. Če zahteva višjo odškodnino, kot izhaja iz lestvice, je dolžan priložiti strokovno mnenje (ocena izvedenca) ali račun, s katerim utemelji svoj zahtevek.

Lastniki morajo na primeren način kot dobri gospodarji narediti vse potrebno, da svoje premoženje obvarujejo pred nastankom škode.

Če te postavke ne izvedejo, nimajo pravice zahtevati odškodnine zaradi nastale škode. Če kljub izvajanju predpisanih ukrepov in uporabi zaščitnih sredstev pride do škode, potem oškodovanec od države (Ministrstvo za okolje oziroma Agencija republike Slovenije za okolje) lahko zahteva odškodnino za nastalo škodo.

Tam, kjer se škode redno ponavljajo in nastaja večja materialna škoda ali velika verjetnost resnih konfliktov z ljudmi, država tudi denarno podpira postavitev električnih ograj, ki preprečujejo dostop živalim zavarovanih vrst, nakup pastirskih psov ter ostalih odvrčalnih in preprečevalnih sredstev. Sofinanciranje ukrepov za preprečevanje nadaljnje škode se izvaja na podlagi javnih razpisov, ki so pripravljeni v skladu z zgoraj omenjenim Pravilnikom.

Sobivanje z medvedom torej ni preprosto in je pogosto izredno težavno. Vsakodnevna srečanja z medvedi in materialne škode načenjajo potrpljen-

je ljudi in razumljiv občutek ogroženosti, saj se današnja situacija v tem pogledu bistveno razlikuje od stanja pred desetletji!

Do kje spustiti medveda in do kakšne meje ga tolerirati, je vprašanje, na katerega mora država v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom in strokovnjaki nemudoma ustrezno odgovoriti.

S skupnimi močmi si moramo prizadevati odpraviti vzroke, ki privedejo do konfliktnih situacij med velikimi zvermi in človekom. Samo s pravilnim upravljanjem populacij teh živali in ustreznim ravnanjem ter ozaveščenostjo prebivalstva bo omogočeno strpno sobivanje ljudi in velikih zveri. Oboji imajo do tega polno pravico in tudi dobre naravne možnosti!

*Vodja KE Cerknica ZGS,
Boštjan Jež, univ. dipl. inž. gozd.,
cenilec škod po zavarovanih živalskih vrstah*

Devetdesetletnici sta praznovali

OBMOČNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA CERKNICA, LOŠKA DOLINA, BLOKE SKRBI TUDI ZA STAREJŠE OBČANE, ŽE VRSTO LET PA JE TRADICIJA OBISKOVANJA 90-LETNIKOV NA BLOKAH. TUDI LETOS SE JE IZKAZALO, DA JE DALEČ NAJVEČ JUBILANTK, LE SEM IN TJA KAK MOŠKI DOSEŽE TAKO ZAVIDLJIVO STAROST. OBISKALI SMO TEREZIJO SAMSA Z BENET IN IVANO ZAKRAJŠČEK S HUDEGA VRHA.

TEREZIJA SAMSA Z BENET

Terezija je bila rojena Oražem 22. oktobra 1918. Obiskali smo jo na Rakeku. Ima štiri otroke in pravi, da zadnja leta, odkar si ne more več sama pripraviti drv, živi pri svojih otrocih; ali pri Milanu v Sodražici ali pri Danijeli v Ljubljani ali pa pri Vidi na Rakeku. Kje je lepše, se ne more odločiti, saj meni, da ji je povsod lepo. Zelo rada se spominja dogodkov iz mladosti. Pravi, da je bilo pri hiši kar 17 otrok, saj je bil oče dvakrat poročen, trije od otrok pa so umrli zelo hitro po rojstvu. Rojena je bila pri Kramarjevih na Benetah. Brate je kmalu vzela vojska in ostala je sama na kmetiji. Poročila se je 3. januarja 1947. Bila je zima in ko sta se šla z možem vpisat k poroki, je tako snežilo, da so sredi poti obstali, saj šopar ni šel več po snegu in so ga morali zamenjati za sanke. Poroka je bila vesela in doma so plesali do jutra. Pravi, da se je zaljubila počasi. Najprej so ji 'skomandirali' ženina, pa je rekla: »Ne ne! Tega grdega pa ne!« In si je ženina sama izbrala. Terezija pravi, da je zelo rada plesala, hodila je tudi 'kelnarit' k Županovim na Studenec, za ples pa se je odpravila v Podklanec k Štebenkarju (Rutku).

Iz mladosti se spominja dogodka, kako jo je zasul sneg, ki je zdrnil s strehe. Bilo je na sončno nedeljo in sestra jih je poklicala, naj z Žgajnarjevo Pepo prideta ven pred hlev na sonce. V tistem pa se je s strehe vsul sneg in jo je popolnoma zasul, prav tako Pepo, le da so njej le noge molele izpod kupa snega. Potem pa je sestra začela klicati na pomoč in so prišli pomagat. Po snegu so le praskali, da ju ne bi poškodovali, nato so ju končno odkopali in zvlekli na peč, da se ne bi prehladili. Pozimi pa se je tudi smučala, najraje čez omečke, vsak na eni smučki, smučke pa so si izdelali doma. Pravi, da je bilo včasih na Benetah bolj živo, saj je bilo več otrok in družbe. Spominja se tudi, kako je šla en dan v šolo v Novo vas. Hodili so bosi, tisti dan pa je dopoldne zapadel sneg in zato ji je mama prinesla čevlje. Seveda pa jim pozimi ni bilo treba hoditi v šolo, v spričevalu pa je pisalo »neredovan zaradi slabega vremena«.

Terezija pravi, da najraje je mleko in kruh, in to skoraj vsak dan. Pa tudi kolerabo. Ima pa še eno navado, pri kateri je ne sme nihče motiti; vsak dan je namreč »pri maši«, je v sobi in moli vse vrste molitev vsaj enkrat na dan po eno uro. Tere-

zija nam je povedala še mnogo zanimivih prilog, tudi to, kako je srečala medveda in kako so plesali »puštr tanc«. A če želite izvedeti še to, se odpravite na obisk in z veseljem vam še kaj pove.

IVANA ZAKRAJŠČEK S HUDEGA VRHA

Nasha naslednja sogovornica je bila Ivana Zakrajšek s Hudega Vrha. Obiskali smo jo novembra, saj ima takrat rojstni dan, in sicer 19. 11. Ustavili smo se že pri prvem vprašanju, zakaj se piše Zakrajšek in ne Zakrajšek, tako se namreč pišejo njeni otroci. Bilo pa je tako, da se je njen mož, Gočov Matija, pisal Zakrajšek, tako je pač bilo v rojstni knjigi, kasneje, ko so morali zamenjati dokumente, pa so se uradniki zmotili pri prepisovanju in so zapisali Zakrajšek. In kasneje pri poroki, leta 1940, ko je matičarka pogledala rojstni list, je prišlo na dan, da je priimek zapisan narobe in da je njegov pravi priimek Zakrajšek, tako je tudi Johana prevzela ta možev prvotni priimek. Ampak to še ni bil konec zgodbe. Ko sta se jima rodila otroka, so v rojstni list zopet napisali priimek Zakrajšek – zato se otroci danes pišejo tako. V družini je bilo 11 otrok, žive so še tri sestre, ki živijo v Ljubljani, Kranju in Izoli, prav vse pa imajo že zavidljivo starost, kar je najbrž v družini. Ivano danes lepo oskrbujejo doma, bila pa je tudi že v domu za ostarele v Postojni, in sicer od leta 2000 do 2005. Takrat se ji je zdravstveno stanje poslabšalo in ko je prišla domov v rodni kraj, je zopet zadihala s polnimi pljuči. Pravi, da sedaj na počutje vpliva prav vsaka sprememba vremena in lune, zato dragi slavljenci želimo čim več vedrih sončnih dni.

Na obisku smo bili: Marica Zgonc, Andrej Intihar in Miha Knavs, ki je vse zapisal

Terezija Samsa, devetdesetletnica

Ivana Zakrajšek, devetdesetletnica

Čigav je Martin Krpan, Levstikov literarni junak?

Fran Levstik v svoji povesti navaja, da je bil Martin Krpan doma iz Vrha pri Sv. Trojici na Notranjskem. Že dolga desetletja pa trajajo razprave, kje na Notranjskem ležita vas Vrh in vas Sv. Trojica. Do sedaj so vsi kraji izven Notranjske, ki so se potegovali za domicil Martina Krpana, izpadli iz igre. V njej so ostali le Bločani, to je krajani Bloške planote, in Pivčani, krajani Pivške doline oziroma kotline. Povedati je treba, da je Levstikov Martin Krpan resda last vseh Slovencev, toda ljudje z območja, kjer je bil doma, ga imajo lahko le nekoliko bolj za »svojega«.

Leta 2005 je v Slavenskem zborniku izšla razprava Silva Faturja z naslovom Martin Krpan -slavenski faran. Ta razprava ne temelji na znanstvenih osnovah, kjer bi se skušalo na dovolj analitičen način dokopati do resnice o Krpanovem poreklu, ampak temelji na ljudskih govoricah. Avtor domneva o dveh krajih, kjer naj bi se nahajala vas Vrh ter skuša z »argumenti« na 23-ih straneh dokazati pravilnost svoje trditve.

Fran Levstik je v svoji povesti točno določil rojstni kraj Martina Krpana, to je Vrh pri Sv. Trojici na Notranjskem. Pri tem se logično razume, da gre za poimenovanje dveh vasi – vas Vrh pri vasi Sv. Trojica. Če hočemo lego nekega kraja bolj natančno določiti, običajno navedemo še bližnji večji kraj, na primer Planina pri Rakeku ali Stari trg pri Ložu. Skoraj nikoli pa si pri tem detajlnem lociranju nekega kraja ne pomagamo z imeni hribov ali terenskih objektov kot so na primer imena cerkva. Tako ne bomo rekli vas Juršče pri Jerusih, kjer so Jerusi gora, ali pa vas Zalog pri Sv. Danielu, kjer je Sv. Daniel cerkev v bližini te vasi.

Enak nesmisel je zagrešil avtor razprave z domnevo, da je vas Vrh, ki naj bi se nahajala na Pivškem, po prvi varianti stala v bližini božjepotne cerkve Sv. Trojica na vrhu gore Lonica. Po drugi rezervni varianti pa naj bi stala vas Vrh niže pod vrhom Lonice, na Vlačnem. Ker pa na rezervni lokaciji ni bilo nobene Sv. Trojice, cerkev je pač ostala visoko na hribu, so goro Lonicu preimenovali v goro Sv. Trojica.

Da bi ugotovil pravo ime gore, na kateri se nahaja razvalina nekdanje cerkve Sv. Trojica na Pivškem, sem se obrnil na komisijo za standardizacijo zemljepisnih imen pri Geodetski upravi Republike Slovenija. Dobil sem pisni odgovor, da na Pivškem ne obstaja gora z zemljepisnim imenom Sv. Trojica, pač pa se tu nahaja gora Lonica, na kateri je sakralni objekt z imenom Sv. Trojica. S tem sakralnim objektom je mišljena razvalina cerkve Sv. Trojice na vrhu gore Lonica. Iz karte, ki jo ima Geodetska uprava RS v Postojni, je tudi razvidno, da na Pivškem ni gore Sv. Trojica.

Silvo Fatur v svoji razpravi netočno navaja, da imamo v Sloveniji 16 Sv. Trojic. Pri tem ne navaja, koliko je vasi, zaselkov, gora in cerkva posvečenih sv. Trojici. Dejansko pa imamo oziroma smo imeli še pred nekaj leti le eno vas z imenom Sv. Trojica, ki leži na severnem delu Bloške planote, dva zaselka, eno goro, ki se nahaja v Vipavskih Brdih, ter 39 cerkva posvečenih sv. Trojici. Tako imamo v Sloveniji skupaj 43 poimenovanj Sv. Trojica. Od vseh cerkva, posvečenih sv. Trojici, so na Notranjskem le tri, pri tem pa ni všteta razvalina cerkve Sv. Trojice na Lonici.

Vasi z imenom Vrh imamo v Sloveniji osem. Od tega se samo ena vas nahaja na Notranjskem in to na vzhodni strani Loške doline, toda v bližini te vasi ni nobene vasi z imenom Sv. Trojica.

Leta 1947 je slavenski župnik Gorše zapisal ljudsko pripovedovanje o kraju, kjer naj bi stala Krpanova vas Vrh. Pri tem je opozoril, da so ta pripovedovanja nedokazana domneva. Po tej verziji naj bi stala vas Vrh na vrhu gore Lonica pri romarski cerkvi sv. Trojice.

Leta 1910 je slavenski kaplan Zabukovec, doma iz Loža, zapisal zgodbo, ki jo pripovedujejo ljudje, da je pod Vlačnim stala vas na kraju, ki se imenuje Vasišče in to brez navedbe imena vasi. Dejansko pa sta tam stali dve vasi Vlačno in Malo Vlačno. V 50-ih letih prejšnjega stoletja je Maks Smrdelj zapisal, da je po pripovedovanju ljudi na kraju, imenovanem Vasišče, stala vas z imenom Vrh.

Lonica, ki v jeziku domačinov pomeni senena kopica, je 1.124 m visoka strma gora na Pivškem, na vrhu katere se nahaja razvalina božjepotne cerkve sv. Trojice. Ob ogledu terena na območju vrha ugotovimo, da ni prostora, kjer bi lahko stala vas. Tu ni niti enega kvadratnega metra obdelovalne zemlje. Pa tudi če bi bilo obdelovalne zemlje dovolj, na tej nadmorski višini ne bi uspevala nobena kmetijska kultura. Vodnega izvira ali podtalnice zaradi kraškega terena ni nikjer v območju gore. Vrh gore je izpostavljen močni burji in južnim vetrovom. Pot z gore v dolino je dolga in naporna. Še bolj naporna pa je pot iz doline na vrh gore, ker je treba premagati 330 m višinske razlike. Pot po severni strani gore do prve vasi v dolini, to je do Žej, je dolga 7,5 km in traja skoraj 2 uri. Pot po zahodni strani gore do prve vasi v dolini, to je do Trnja, pa je dolga 8,0 km in traja 2 uri. V zimskem času bi bili prebivalci več mesecev popolnoma izolirani od ostalega sveta. Če dobro premislimo, ugotovimo, da v takšnih razmerah ne bi bilo mogoče živeti, oziroma bi bilo življenje v vasi na vrhu gore Lonica neznosno. Iz teh podatkov lahko zaključimo, da je Levstikova vas Vrh na vrhu Lonice poleg božjepotne cerkve sv. Trojice le plod ljudske domišljije in ena od številnih ljudskih pripovedovanj, kar pa Silvo Fatur jemlje za objektivno resnico in na tem gradi še ostala »dokazovanja« o obstoju vasi Vrh na temu kraju.

Po drugi strani se nikjer na Slovenskem ob božjepotnih

cerkvah, ki so bile postavljene na gorah, ne nahajajo vasi. Ob vseh pomembnejših božjepotnih cerkvah na gorah, kar je Sv. Trojica na Lonici nedvomno bila, so se nahajale mežnarije in romarske hiše, namenjene tistim romarjem, ki so prihajali iz oddaljenih krajev in se niso mogli v istem dnevu vrniti domov.

Ker je bila zgodba o vasi Vrh na vrhu Lonice očitno le preveč prozorna in na silo za lase privlečena, so se Pivčani domislili, da bi bilo dobro imeti za vsak primer rezervno vas Vrh. V ta namen so vas z vrha 1.124 m visoke gore za 430 višinskih metrov »spustili« na nadmorsko višino 690 m, na manjši plato z imenom Vlačno, goro Lonica pa so preimenovali v goro Sv. Trojica. Življenjske razmere tudi na tej rezervni lokaciji ne bi bile dosti boljše kot na vrhu Lonice. Tudi tu ni nobene obdelovalne zemlje, ni ne tekoče vode, niti podtalnice. Klima na nadmorski višini 690 m in odprtem prostoru ne bi bila dosti boljša kakor na vrhu gore. Pot do najbližje vasi v dolini, to je do Trnja, je dolga 5,8 km in se jo prehodi v 1 uri in 30 minutah. V zimskem času bi bila vas odrezana od ostalega sveta.

Iz urbarjev je razvidno, da sta se v 15. stoletju na platoju Vlačno nahajali dve vasi - Vlačno in Malo Vlačno. Ti dve vasi so ljudje opustili že leta 1498, po vsej verjetnosti prav zaradi slabih življenjskih pogojev, ki sem jih navedel. Obeh vasi na Vlačnem niso nikoli obnovili. V nasprotju z dokazi za vasi Vlačno in Malo Vlačno nimamo nobenih pisnih dokazov, da bi na tem prostoru obstajala vas Vrh.

Premikanje Levstikove morebitne vasi Vrh na Pivškem sem ter tja ni resno opravilo. Kot vidimo, sta obe verziji le plod ljudske domišljije. Tudi navajanja nekaterih raziskovalcev nimajo z realnostjo nobene povezave.

Iskanje Levstikove vasi Vrh in vasi Sv. Trojica se je na Pivškem začelo takrat, ki je bil v Slovincu leta 1938 objavljen članek neznanega avtorja, v katerem navaja, da je povest Martin Krpan nastala v letih 1858–1861, ko je Fran Levstik živel na gradu Kalc na Zgornjem Pivškem kot domači učitelj pri Miroslovu Vilharju. Takrat naj bi Levstik spoznal te kraje in ljudi, kar naj bi mu dalo navdih za povest o Martinu Krpanu.

Resnica o času in kraju nastanka te povesti pa je popolnoma drugačna. Napisana je bila do spomladi leta 1858, ko je bil pisatelj brez službe na svojem domu v Spodnjih Retjah pri Velikih Laščah. Povest je šla v tisk kmalu potem, ko je bila napisana. Objavljena je bila 1. in 15. julija 1958 v Glasniku slovenskem, torej še preden je v jeseni tega leta pisatelj odšel v službo na grad Kalc na Zgornjem Pivškem. Da bi bil pisatelj kdaj koli na Pivškem, kjer naj bi dobil idejo za povest, je malo verjetno. Bil je reven in je moral za preživetje gledati na vsak krajcar.

Zanimiva je zgodovina božjepotne cerkve sv. Trojice na vrhu Lonice kakor tudi sedanje dogajanje v zvezi z njenimi ruševinami. Slavenski kaplan Zabukovec je leta 1910 pisal, da je bila ta cerkev opuščena v obdobju 1785–1811 »zaradi takšnih in drugačnih velikih nerodnosti«. Navaja se tudi, da so po grmovju vodile na goro številne samotne poti in da je mladina spremenila romarsko pot v vražjo pot. Cerkev je božjo pot ukinila, cerkev zaprla in jo prepustila razpadu. Prepovedala je kakršnokoli versko dejavnost na gori ter s tem zatrla nemoralo, ki se je tu dogajala. Oltar z Robbovo skulpturo sv. Trojice so prenesli v dolino. Sedaj se nahaja kot levi oltar župnijske cerkve v Slavni.

Kasneje so Pivčani iskali človeka, ki naj bi bil kriv za izgubo njihove božje poti na goro Lonico in so ga tudi našli. To naj

bi bil župnik iz Trnja, ki naj bi cerkovnika nagovoril k požigu božjepotne cerkve sv. Trojice. Zaradi ljudskega besa je moral pobegniti v Istro, kjer naj bi znorel. Pač, še ena pripovedka. Cerkev na Lonici ni bila požgana, kar dokazuje oltar, ki je sedaj v slavenski cerkvi.

Pivška mladina pa hoče to božjo pot nazaj. Mladi s Pivškega so do cerkve na vrhu gore na lastne stroške zgradili cesto in zaščitili zidovje cerkve, kolikor ga je še ostalo. Cesta je bila zgrajena brez lokacijskega, gradbenega in drugih dovoljenj ter brez naravovarstvenega soglasja. Trasa ceste je položena nestrokovno. Velike odkopne in nasipne brežine pod vrhom strme gore so vidne tudi izven Pivške doline. Ta poseg v neokrnjeno naravo močno kvari panoramo tega predela Notranjske. Govori se, da namerava pivška mladina z akcijo zbrati sredstva za pozidavo romarske cerkve, ki jo je Cerkev opustila že pred več kot 200 leti. Graditelji ceste so na njej postavili zapornico, da bi preprečili dostop nepoklicanim.

Kot enega glavnih dokazov, da naj bi bil Martin Krpan doma na Pivškem, Pivčani navajajo izjavo Martina Krpana ob priliki srečanja s cesarjem Janezom na cesti med Razdrtim in Hruševjem, da ima od tam do doma dve uri hoda. V času dveh ur hoje otovorjene kobilice bi ta napravila 8 km dolgo pot. Tako bi morala stati Krpanova vas Vrh v neposredni bližini Prestranskega gradu in ne na vrhu Lonice, odnosno pod Lonico na Vlačnem, Martin Krpan pa bi bil Postojnčan. Dolžina poti od mesta srečanja s cesarjem, preko vasi Žeje, do vrha Lonice znaša 20,8 km. Za to pot bi otovorjena kobilica potrebovala 5 ur in 45 minut. Po drugi varianti, kjer naj bi stala vas Vrh na Vlačnem znaša dolžina poti med krajem srečanja do Vlačnega 24,6 km. Za to pot bi kobilica potrebovala 6 ur in 10 minut. Tako torej potrebujemo trikrat več časa do domnevnega Krpanovega doma, kot pa je navedel Krpan. Le kateri tihotapec bo povedal, kje je doma in to oblasti, ki ga je preganjala.

Iz vsega navedenega lahko zaključimo, da sta vasi Vrh na Pivškem, za kateri Pivčani prisegajo, da je bil od tu doma Martin Krpan, le ena od številnih pripovedk teh krajev. Vasi Svete Trojice na Pivškem tudi ni. Navajanje »2 uri hoda od mesta srečanja s cesarjem do Krpanovega doma«, kar naj bi bilo za Pivčane glavni dokaz, da je bil Martin Krpan doma z Vrha na gori Lonica, odnosno z Vlačnega, kot vidimo, ne pomeni ničesar. Iz vseh podatkov, ki sem jih ugotovil, lahko zaključimo, da Martin Krpan ni bil Pivčan in tako tudi ni mogel biti slavenski faran. Vse, kar imajo Pivčani skupnega z Martinom Krpanom, je to, da je avtor povesti dve leti preživel na Zgornjem Pivškem na gradu Kalc.

Kot sem že navedel, je Silvo Fatur, avtor razprave Martin Krpan - slavenski faran, vse pivške zgodbe o Krpanovi vasi Vrh vzel za resnico. Pri tem je treba poudariti, da je po rodu iz Zagorja pri Pivki in močno prežet z raznimi ljudskimi pripovedkami.

Na bloški strani pa so razmere z iskanjem Krpanove vasi Vrh popolnoma drugačne. Glede na to, da je v Sloveniji obstajala samo ena vas z imenom Sv. Trojica, ni potrebno dodatnih dokazovanj. Samo na zemljevidu moramo najti to vas in že imamo neizpodbiten dokaz, kje je bil doma Martin Krpan, torej s severnega dela Bloške planote. Ta vas je središče trojiške fare z lepo in veliko, lahko bi rekli veličastno gotško cerkvijo sv. Trojice, ki so jo leta 1686 dali zgraditi turjaški grofje, lastniki bližnjega dvorca na Pakovem.

Avtor razprave Martin Krpan – slavenski faran se je dobro zavedal, da je vas Sv. Trojica na Blokah tista vas, blizu katere je stal dom Martina Krpana. Da bi izničil to vas, je navedel,

da gre za zakotni zaselek, nevreden, da bi ga Fran Levstik sploh omenjal. Pri tem pa se je spustil na raven ponarejevalca uradnih podatkov Geodetske uprave RS.

Niti ni potrebno, da sedaj iščemo vas Vrh. Važno je, da smo ugotovili ožje območje, od koder je bil Martin Krpan doma. To pa je severni predel Bloške planote. Martin Krpan je bil torej Bločan.

Vas Zavrh leži na ozkem grebenu, ki se vleče od vasi Ravnice pa do vasi Sveti Vid na Vidovski planoti v dolžini približno pet kilometrov. Iz vasi Zavrh se teren spusti v 160 m nižje ležečo tesen Iške, na nasprotno stran pa na 180 m nižje ležečo Cajnarsko dolino. Pogled z vseh strani na vas Zavrh nam pove, da leži ta vas na vrhu grebena, razen pri pogledu iz vasi Sveta Trojica, ker ta pogled zastira 61 m visoki Nadliški grič in 43 m visoki grič Reber. Tako vas Zavrh nima posrečenega imena. Fran Levstik je stvar postavil na pravo mesto tako, da je vas Zavrh preimenoval v vas Vrh.

Zaradi svojih lepot so ti kraji, katerim dajeta poseben čar globoka kanjona Iške in Zale, zelo privlačni. Fran Levstik jih je verjetno obiskal, saj znaša zračna razdalja od Spodnjih Retij, kjer je bil doma, pa do Zavrha le 12,5 km, pot po bližnjicah pa ne bi bila dosti daljša. Tu je Levstik lahko dobil idejo o imenovanju vasi v svoji povesti.

Pred obglavljenjem Brdavska na Dunaju je Martin Krpan letemu rekel, naj hitro zmoli kakšen očenašek, ker se mu mudi domov, da bi slišal zvon, ki poje na Vrh pri Sveti Trojici. Torej bi rad slišal zvon iz grajske kapele sv. Urha, ki je stala v kompleksu stavb gradu Nadlišek in je bila bolj podobna cerkvi kot kapeli. Grad Nadlišek je bil last turjaških grofov in je stal na vrhu griča Nadlišek v neposredni bližini Krpanove domače vasi. Grad je bil obdan z močnim obzidjem in globokim obrambnim jarkom in je služil tudi kot protiturški tabor. Po podatkih Valvazorja je bil grad leta 1689 opuščen in deloma že v razvalinah. V drugi polovici 17. stoletja so iz gradbenega materiala gradu in obzidja zgradili na istem mestu sedanjo cerkev sv. Urha. Ves čas, vse od leta 1355, oz. leta 1382, ko sta bila zvonova te cerkve ulita, sta pela iz te cerkve in imata čudovit glas. Na gradu Nadlišek je Jurij Dalmatin v času protestantizma prevajal Sveto pismo, cerkev sv. Urha pa so prevzeli protestanti.

Ker vas Zavrh z vseh strani obdajajo gozdovi, kmetijske zemlje pa je malo, se je Krpanova kobilica res morala pasti po gozdovih, kot je rekel Krpan.

Bločani so bili od nekdaj poznani kot veliki trgovci z živino, predvsem z volmi. Kupovali so jih v bližnjih in oddaljenih krajih. Tako so jih hodili kupovat na Dolenjsko, v Belo krajino ter v različne kraje na Hrvaškem (Karlovac, Ogulin). Kupovali so mršave vole, jih doma poredili in nekaj časa uporabljali za kmečka dela ter nato prodali na sejmi vse do Trsta. Pri tem so dobro zaslužili, ker je bila nabavna cena, posebno na Hrvaškem, nizka, prodajna cena, predvsem na Tržaškem, pa visoka. Meso govedi z Bloške planote je bilo zaradi višinske krme kvalitetno, zelo iskano in dobro plačano.

Ljudje na Notranjskem so bili v tistih časih gospodarsko usmerjeni na Trst in ne na gospodarsko veliko manj razvito Ljubljano, čeprav je bila bliže Notranjski.

Sejmi na Bloški planoti imajo že dolgotrajno, več stoletij dolgo tradicijo. Dovoljenje za prirejanje sejmov so Bločani dobili že davnega leta 1366. Na Blokah so se prirejali trije sejmi. Eden je bil spomladi, drugi poleti in tretji, ki je bil največji, v jeseni, na dan sv. Mihaela. Rekli so mu Mihaelov sejem. Ime se je obdržalo do danes. Sejmi na Blokah so bili

zelo obiskani. Valvazor navaja v Slavi vojvodine Kranjske, da Mihaelov sejem traja 3 dni, da je zelo poznan in da prihajajo na ta sejem tudi Hrvati, Uskoki ter Čiči in Liburnijci iz Istre. Bil je eden najpomembnejših podeželskih sejmov.

Ob stoletjih in stoletjih dolgi tradiciji Bločanov, da so obiskovali sejme, so se ljudje dobro usposobili za dobre sejmarje in mešetarje. S svojim humorjem so znali ustvariti pravo sejmsko vzdušje. Bili so zelo spretni in prepričljivi govorci. Znan je izrek za dobrega in prepričljivega govorca »govori kot Bločan« pri tem pa se misli, da ni čisto vse res, kar govori. Drugi pregovor o Bločanih pa pravi »ni sejma brez Bločana«, kar pomeni, da so bili bloški sejmarji tisti, ki so dali pravo vzdušje in trgovalni elan.

Fran Levstik je po vsej verjetnosti obiskoval slovite bloške sejme, saj je bila oddaljenost od njegove rojstne vasi do Nove vasi na Blokah, kjer so bili sejmi, po cesti preko Lužarjevega brega le 16 km, po bližnjicah pa še manj. Na teh sejmih je lahko dobro spoznal bloškega človeka kot sejmarja, mešetarja in potujočega trgovca na velike razdalje, z vsemi njihovimi osebnostnimi značilnostmi in kvalitetami.

Med dejavnostjo Levstikovega Martina Krpana in dejavnostjo ostalih Bločanov lahko potegnemo določene vzporednice. Bloški trgovci so kupovali mršave vole na relaciji Bloke – Karlovac – Ogulin ter porejene prodajali na relaciji Bloke – Trst. Levstikov Martin Krpan je kupoval in prodajal različno blago na relaciji Bloke – Trst – Bloke. Kot racionalen trgovec s kobilico ni hodil v Trst po sol prazen, ampak je spotoma nosil še marsikaj drugega. V povesti je navedeno le grozdje. Na osnovi vsega povedanega lahko sklepamo, da je moral dobiti pisatelj idejo o trgovanju na dolge razdalje ravno pri Bločanih.

Primerjal bom nekatere osebnostne značilnosti Martina Krpana, ki so razvidne iz povesti, z nekaterimi značajskimi potezami, ki jih za bloškega človeka navajajo različni avtorji. V povesti predvsem izstopa Krpanov pogum, ki ga je pokazal pri srečanju z mejaši, pri obračunu z Brdavsom, pa tudi pogum v razgovorih s cesarjem. Mislim, da ljudje Bloško - Vidovske planote glede poguma ne zaostajajo za Krpanom. Tako ženska z Bloško - Vidovske planote vzame puško in gre na lov na medveda.

Nadalje iz povesti izhaja, da je bil Martin Krpan zgovoren, zelo spreten v govorjenju, hiter v odgovorih. Minister Gregor ga je obtožil, da je jezikav. Enake lastnosti zgovornosti so imeli tudi bloški sejmarji, mešetarji in trgovci na svojih poteh, ki so si jih pridobili v dolgoletnem ukvarjanju s temi dejavnostmi.

Sosedje Bločane ocenjujejo, da so bistroumni ljudje. To je verjetno posledica ostre klime in težkih življenjskih razmer na planoti zaradi nizkih kmetijskih donosov na plitvi zemlji na dolomitni podlagi. Življenjski pogoji na Bloški planoti zato niso bili posebno ugodni. Naravno bistroumnost je Martin Krpan izpričal na Dunaju. Ko je ugotovil, da tam nimajo primerne orožja, je tako rekoč v hipu izumil novo in s tem nov način bojevanja. Vse to mu je omogočilo, da je na lahek način premagal Brdavska.

Martin Krpan je bil hudomušen in zabaven. Takšni so bili tudi Bločani, saj pravi izrek »ni sejma brez Bločana«.

Martin Krpan se je ukvarjal s podobno dejavnostjo kot ljudje na Bloški planoti, bil jim je tudi značajsko podoben, kar dokazuje, da je bil doma iz teh krajev. Popolnoma sem prepričan, da je bil Levstikov literarni junak Martin Krpan Bločan, doma iz Zavrha pri Sv. Trojici.

Slovo od novovaških »štirn«

Marsikdo bi se strinjal, da so nekoč nujno potrebna vaška korita danes pomemben del kulturne dediščine. Najstarejši vodnjak v Novi vasi je bil zgrajen leta 1863 in stoji med »Janezkovo« in »Pakiškovo« domačijo. Drugi vodnjak je nekoliko mlajši, iz leta 1892, stoji nekaj hiš naprej, pri »Mestkovih« in »Srebrnakovih«. Voda je v »štirne« neprekinjeno tekla iz zajetja Sušica, je pitna, sama korita pa so zanimivost za prišleke, saj predstavljajo pomembno dediščino kmečkega življenja. Zadnje čase se marsikateri mimoidoči sprašuje, zakaj vodnjaka usihata. Čas teče, Novovaščani pa upajo, da se bo voda le vrnila po starih poteh v »štirne«.

Fotografija Nove vasi iz leta 1901

Nekoč ponos, zdaj sramota vasi

Voda je neprekinjeno tekla vse do letošnjega poletja

Mlad človek si težko predstavlja, da so bila še pred devetdesetimi leti vaška korita s tekočo vodo edini vir preskrbe z vodo. Studenec je bil speljan po lesenih ali po litoželeznih ceveh do izliva – tudi brez pipe. Sveža voda je tekla v korito, ki je bilo kamnito, betonsko, največkrat pa leseno, in je služila za napajanje živine. Danes se tudi domačim živalim v urbanem svetu ni potrebno sprehoditi do korita, saj je avtomatični napajalnik kar zraven. Pa tudi romantične prizore nošenja vode na glavi vidimo le v filmih ali na posnetkih iz nerazvitega sveta.

Konec devetnajstega stoletja in pred izgradnjo javnega vodovoda sta tipično vaško jedro predstavljala korito in lipa, zaščitni znak slovenstva. Pri zgornjem koritu v Novi vasi sta se bohotali košati lipi, kar pa je danes na žalost že preteklost. Ob koritih so se zbirali krajani, se odžejali, zajemali vodo za potrebe gospodinjstev, perice so prale perilo, prav tako pa je voda služila tudi za napajanje živine, ki so jo tja prignali iz hlevov. Bločani koritom po domače pravijo »štirna«. Beseda »štirna« se je razvila iz latinske besede cisterna, kar pomeni podzemni prostor, v katerega se steka kapnica.

Po pripovedovanju starejših Bločanov so se ob »štirnah« ustavljali tudi furmani, ki so pripeljali živino na Mihaelov sejem.

Letošnje poletje je voda dokončno prenehala teči, najprej v zgornjem vodnjaku in nato še v spodnjem. Znan slovenski pregovor pravi, da se vodo naučimo ceniti šele, ko se vodnjak posuši. Veliko ljudi se sprašuje o usodi vodnjakov, ki žalostno propadata sredi vasi. Vse to pa se dogaja v času, ko se že v precejšnjem delu sveta, katerega del so tudi Bloke, govori o pomanjkanju pitne vode.

Po Sloveniji je bilo v zadnjem času kar nekaj odprtih obnovljenih vodnjakov. Po njihovem zgledu bi lahko stopali tudi Bločani in pokazali svoj občutek za družbeno odgovornost. Pravijo, da so duša vsakega kraja prijazni, prisrčni, veseli in pozorni ljudje. Nenazadnje ima kar nekaj vasi na Blokah »štirne«, ki so prav lepo ohranjene.

Na koncu se vprašajmo:

Ali bomo res kar mirno dopustili, da se uniči kulturno-naravna, arhitekturna, tehnična dediščina in turistična znamenitost kraja?

Ali se bomo res mirno odrekli dobri vodi, ki je že od leta 1863 odžejala neštete Bločane?

Kaj bomo pokazali mimoidočim in potomcem?

Izsušene vodnjake, prazne duše, brezobziren odnos do vsega, kar ni izključno samo moje (naše)?

Upam, da bosta spoštovanje do dela prednikov in odgovornost do prihodnjih rodov zmogla preseči sedanost. Tako bomo postali del zgodovine, na kateri raste prihodnost.

Športne novice

Naši odbojkarji so se pomerili z nasprotniki

Po treh mesecih odbojarskega krožka smo se v nedeljo, 7. decembra 2008, udeležili turnirja v odbojki v Starem trgu. V prvi tekmi smo se pomerili z ekipo Stari trg. Rezultat je bil 11 : 25. Z drugo tekmo proti Lunci smo svoje točke

izboljšali za eno piko 12 : 25. Z ekipo Golana smo igrali 6 : 25. Ko nismo igrali, smo na tribuni navijali za ostale ekipe.

Naša ekipa je bila najmlajša. Zanimivo je bilo, da so nas starejše ekipe tako toplo sprejele in prilagodile igro našim zmožnostim in znanju. Povabili so nas na naslednji turnir. Kljub temu da smo bili zadnji, smo spoznali, da je dobro tekrovati z drugimi.

*Simona Knavs, Martina
Kočvar, foto Martin Marolt*

Notranjski tekaški pokal

V nedeljo, 12. oktobra, se je s tekom v Rakovem Škocjanu končala sezona Notranjskega tekaškega pokala za leto 2008. Tudi zaključne tekme se je udeležilo 20 učencev naše šole. Tako kot skozi celo sezono so tudi na tej tekmi naši učenci dosegli odlične rezultate in so lahko zadovoljni pričakali razglasitev skupnih rezultatov za celotno sezono. Na tej tekmi so imeli tudi veliko navijačev, saj so se jim pridružili starši ter bratje in sestre. Po lanski začetni sezoni smo se letos na naši šoli odločili, da bomo za vse teke organizirali prevoz in spremstvo. Tako smo na vseh šestih tekih imeli 15 – 20 udeležencev, kar je glede na število učencev lepa udeležba. Tudi tekmovalni rezultati so bili odlični in na

koncu smo izmed šestih osnovnošolskih kategorij imeli štiri skupne zmagovalce.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem staršem za vzpodbudo in podporo, občini Bloke pa za financiranje prevozov.

Najboljše skupne uvrstitve učencev iz šole Nova vas v NTP leta 2008:

Deklice letnik 2000 in mlajše: 1. Sara Zidar (zmagovalka vseh tekem)

Učenke letnik 1997 in mlajše: 1. Katarina Kovačič

Učenke letnik 1993 in mlajše: 1. Tina Kranjc

Učenci letnik 1997 in mlajši: 1. Teotim Hiti

Podrobnejše rezultate Notranjskega tekaškega pokala pa si lahko ogledate na spletni strani naše šole.

Nace Farkaš

Igra – otroško bogastvo

Odločili smo se, da se pridružimo Petrolovi humanitarni akciji »Podari igračo in nasmeh«. K zbiralni akciji smo povabili tudi ostale učence in učitelje šole.

Z otroki prvega in drugega razreda pa smo v ta namen sami začeli

izdelovati medvedke iz blaga. Otroci so ves ta čas tudi pridno prinašali in zbirali stare igrače. In ko se je bližal dan, da poleg starih, kupljenih igrač podarijo tudi tisto, ki so jo sami izdelali, je prišlo do težav. Otroci so medvedke izdelovali cela dva tedna in v tem času so jim zelo prirasli k srcu. Verjetno celo bolj kot marsikatera kupljena igrača. Medvedke so želeli vzeti domov in jih pokazati staršem. In ker so zbrali cel

Ustvarjanje iz naravnih materialov

Otroci prvega in drugega razreda v OPB zelo radi ustvarjajo. Naravne materiale smo uporabili za

izdelavo jesenskih slik.

Ker pa smo bili pri nabiranju jesenskih plodov zelo pridni, nam je ostalo še kar nekaj materiala. Tako je izpod pridnih rok otrok nastalo mesto, v katerem živijo drobni, nagajivi škratje.

*Nina Zver, učiteljica v
podaljšanem bivanju*

nje

kup igrač, smo se odločili, da jih lahko obdržijo. Medvedke smo še razstavili, nato pa so jih otroci ponosno odnesli domov.

Igrače, ki smo jih v mesecu in pol zbrali, smo konec novembra dostavili na Petrol, v zahvalo za pomoč vrstnikom pa so otroci prejeli zapestnice s sloganom »podari nasmeh«.

Pripravila: Nina Zver

Projekt Knjigobube

V oddelku podaljšanega bivanja smo se letos z otroki 1. in 2. razreda vključili v vseslovenski projekt Knjigobube, ki ga izvajamo ob petkih. Otroci se ob glasbi najprej umirijo, nato poslušajo pravljico ter ob tem tudi aktivno sodelujejo. Med branjem neverbalno prikažejo dogodek iz pravljice, obnašanje, gibanje pravljicnih junakov, skušajo napovedati nadaljevanje zgodbe ... Po prebrani slikanici otroci še enkrat pregledajo ilustracije in izrazijo svoja čustva o prebranem. Nato pride na vrsto ustvarjanje v Pobarvano pravljico, ki vsebuje ilustracije predlaganih slikanic. Dejavnosti, ki jih prinaša ta program, otroke sproščajo, spodbujajo njihovo ustvarjalnost, razvijajo bralno kulturo ter izboljšuje verbalno izražanje.

*Pripravila Nina Zver,
OŠ Toneta Šraja Aljoše*

Jesen v šolskih klopeh

Sicilija – otok na jugu Italije

V mesecu novembru se je gospod Jože Lavrič Cascio prijazno odzval mojemu povabilu. Učencem tretjega razreda je približal Sicilijo. Pripovedoval nam je o načinu življenja v tej pokrajini, o tamkajšnji naravi, rastlinah, značilni hrani in drugem. Ogleдали in povonjali smo košček lave iz Etne, se posladkali z granatnim jabolkom in mandarinami. Ob gledanju videa smo spoznavali tudi značilno arhitekturo mest in uživali v poslušanju sicilijanske glasbe.

Barbara Širaj

Jože Lavrič Cascio nam je približal Sicilijo

Obisk keramične delavnice v Lazah pri Logatcu

Učenci prvih treh razredov smo v začetku oktobra obiskali priznana kiparko in keramičarko Natašo Prestor v Lazah pri Logatcu. Umetnica nam je razkazala in opisala svoje umetnine, v galeriji Laze smo si ogledali razstavo vezenih prtov in drugih del starejše domačinke Frančiške Repič, v vaškem muzeju pa razstavo na temo »hiša na Planinskem polju«. Pod vodstvom biologinje Slave Jakopin smo se sprehodili do bližnje vasi Jakovica in med potjo spoznali zakonitosti Planinskega polja, videli Planinsko goro ter osvojili besedo okljuki.

Barbara Širaj

Učenci 3. razreda so zavzeto sledili razlagi in prikazu izdelave posodice

Gobarski dan

Naravoslovni dan smo preživeli v bližnji okolici naše šole. Odpravili smo se namreč na 'lov' za gobami. Nabrali smo veliko različnih gob, obenem pa smo si ogledali še liste, plodove ter debela različnih dreves in grmovnic.

V šoli smo nato izdelali še plakate o značilnostih gob in prisluhnili gostoma, g. Jožetu Pavliču in g. Jožetu Arku, ki sta dobra poznavalca in ljubitelja gob. Pomagala sta nam pripraviti razstavo gob

in nam pripravila kratko predavanje o njih.

Naravoslovni dan smo zaključili

z odprtjem razstave tudi za druge učence naše šole.

Ksenija Brus

Tehniški dan z medicinsko sestro in gasilci

V oktobru – mesecu požarne varnosti smo imeli tehniški dan. Najprej nas je obiskala diplomirana medicinska sestra, ga. Sonja Kraševac, iz ZD Cerknica. Praktično nam je pokazala,

Miloš Kogej nam je razkazal orodje in staro gasilsko opremo ter pripravi tekmovalce v gasilski vaji z vedrovko. Tovariš Janez Kotnik nam je nato predstavil delovanje vozila, ki so v lasti PGD Nova vas, in njihovo opremo. Povedal je, da moramo v primeru naravne ali prometne nesreče poklicati telefonsko številko 112, se predstaviti in čimbolj natančno povedati podatke o kraju nesreče, o številu udeležencev in če je možno tudi o vrsti poškodbe ponesrečenca.

la, kako oskrbimo odrgnine, rane, opekline, zlome, zvine in nezvestne osebe ter kako se moramo odzvati v primeru zadušitve. Nato so se učenci sami preizkusili v povezovanju drug drugega. V drugem delu smo gostili višjega gasilskega častnika, tovariša Franca Rusa, iz PGD Sodražica, ki je prvak v vezanju vozlov v Sloveniji. Predstavil nam je različne vozle in njihovo uporabo ter nas vezanje nekaterih tudi naučil. Bili smo tudi v gasilskem domu. Poveljnik tovariš

Na zadnji postaji nas je pričakal tovariš Jože Milavec. Opisal in pokazal nam je zaščitno opremo gasilca in razložil uporabo izolirnega dihalnega aparata. Dan smo zaključili s štafetno igro »Vezanje bonbonov«, kjer so učenci tekmovali v vezanju vozlov. Dan se je prehitro zaključil, učenci pa so bili z znanjem in izkušnjami, ki so jih pridobili ta dan, zelo zadovoljni.

Ksenija Brus

Varno v šolo Projekt Pasavček

Znanje o varnem obnašanju v prometu je za učence še kako pomembno.

Učenci 4. in 5. razreda OŠ Tonea Šraja Aljoše v Novi vasi smo se z namenom, da bi spoznali in se naučili še kaj več o varnem obnašanju v prometu, aktivno vključili v projekt Pasavček, prav tako pa smo k sodelovanju povabili tudi učence prvega triletja OŠ.

V sklopu družbe, dodatnega pouka, likovne vzgoje, slovenščine in razrednih ur smo

se veliko pogovarjali o pravilih in kulturi v prometu. Izvedli smo različne aktivnosti in se ob tem veliko naučili. Sodelovali smo s policistko, izvedli dve likovni delavnici (izdelali smo avtosedeže iz odpadne embalaže v pravi velikosti in opozorilne table za pripenjanje otrok v avtosedežih), pisali pesmi in spise na to temo, opazovali odzivanje občanov na postavljene opozorilne table, z njimi izvedli kratek intervju, uporabili demonstratorski sedež iz avtomobila v razredu in se preizkusili v uporabi pravih avtosedežev v avtomobilu, si ogledali videokaseto o Švigovih dogodivščinah ter pripravili razstavo o prometu za širšo javnost.

Umkoviti učenci OŠ Tonea Šraja Aljoše

V letošnjem šolskem letu smo bili povabljeni k sodelovanju v otroški oddaji Umko show. Izbrani smo bili

igranjem na prečno flavto. Karolina Kovačič je uspešno odgovarjala na vprašanja igre Kdo si upa, zelo dobro pa se je v Galaksiki znašla Anita Zakrajšek. V igri Hiter, hitrejši je David Kraševac spretno vozil avtomobilček na daljinca, Martin pa se je izkazal v igri Kralj živali. V zadnji igri so sodelovali vsi tekmovalci, a žal premalo taktično in le za las izpustili zmago iz svo-

Tekmovalci zbrano sledijo navodilom voditelja.

za snemanje 6. oddaje, ki je bila na sporedu v nedeljo, 23. 11. 2008, na SLO 1.

Na tekmovalce Umko show-a so odšli učenci 3., 4., 5. in 6. razreda. V metanju na koš se je zelo dobro izkazal Teotim Hiti. Skritega gosta je odkrivala Anamarija Truden, Mihaela Drobnič pa je bila junakinja naše šole in se je predstavila z

jih rok. Boj je bil zelo izenačen, o zmagi pa je odločila zadnja igra. Sreča pač ni bila na naši strani. :O(

Kljub temu, da so bili učenci ob koncu oddaje malce razočarani, smo na vse zelo ponosni in obenem veseli, da so tako dobro zastopali našo šolo.

Ksenija Brus

Ob zaključku projekta ugotavljamo, da so učenci in starši vse bolj osveščeni o varnem ravnanju v prometu in da bolj pogosto prip-

enjajo svoje otroke v avtosedežih.

Ksenija Brus

Projekt Ekodan

Zdravo življenje

V četrtek, 16. 10. 2008, smo imeli na šoli Ekodan, ki smo ga pripravili v obliki različnih delavnic. Rdeča nit celotnega dneva je bila tema Zdravo življenje. Dejavnosti so bile prilagojene učencem v posameznih razredih, sodelovali pa so tudi otroci iz vrtca.

Otroci v vrtcu so naredili prehransko piramido. Sami otroci so ugotovili, da bi čisto na najvišjo polico sodili bonboni in lizike, brez katerih bi lahko vsak živel, saj lahko

v prevelikih količinah tudi škodijo našemu zdravju. Skupina Metuljev pa je pripravila sadno solato za vse.

Učenci prve in druge triade so spoznavali tudi navade, ki ohranjajo zdravje. Naučili so se, kaj ohranja njihovo zdravje in kaj jim lahko okvari zdravje. Peto šolsko uro pa so se zbrali na skupni predstavitvi. Poizkusili so tudi izdelke, ki so jih spekli ali pripravili različni razredi. Na voljo so nam bili pirini piškoti, sadna nabodala in različni namazi –

Vrčevski otroci ob zanimivo izdelani prehranski piramidi iz lestve

Učenci 5. r. ob mizi, polni okusnih namazov, ki so jih sami pripravili

tunin, korenčkov, hrenov, česnov ...

Učenci višjih razredov so v skupnem uvodu najprej slišali odgovore na naslednja vprašanja: Kaj moramo početi, da živimo zdravo življenje, in česa ne smemo početi? Kako se pravilno in kulturno prehranjujemo? Kako se rešimo stresa pred kontrolno nalogo? Kaj pomeni zdravje? Odgovarjali so jim učitelji. Po razredih so se nato ukvarjali z različnimi temami:

- kultura prehranjevanja in higijene
- gibanje in sproščanje
- prehrana mladostnika – sem, kar jem
- neodvisnost – zdrava izbira

Svoje delo so predstavili na skupni zaključni predstavitvi.

S svojimi izdelki so na ekodnev udeležili tudi nekatera podjetja, katerih izdelke tudi sicer uživamo pri šolskih obrokih.

V času dejavnosti so se vsi razredi udeležili še degustacije kefirjev iz linije Krepko, ki nam jo je pripravil g. Tomaž Brus iz mlekarne Krepko. Učenci so povedali, da so zelo dobri.

Ekodan o zdravi prehrani nam je prinesel mnogo nasvetov, kaj je zdravo. Upamo le, da bomo kakšen nasvet tudi upoštevali.

Alma Kandare, vodja ekodneva

Izogibajmo se hrane in pijače z e-ji

Učenci 5. razreda so deset dni zbirali embalažo hrane, ki so jo pojedli, ter jo nato prinesli v šolo.

V učilnici smo vso to embalažo pregledali in prebrali, kaj vsebuje določen prehraben izdelek. V sestavinah so se pojavile tudi manj znane besede: aditiv, konzervans, različni E-ji itd. Spoznali smo, da ti E-ji ali aditivi hrani podaljšajo obstojnost, izboljšajo okus in vonj ter

dajo živilu lep videz. Na naše počutje in zdravje pa ne vplivajo dobro oz. so zdravju navadno škodljivi. Sklenili smo, da bomo v prihodnje te izdelke uživali v manjših količinah oz. se jih bomo izogibali, saj je bolj zdrava hrana brez konzervansov in sveže pripravljena.

*Razredničarka 5. razreda
Pavla Ponikvar*

Najbolj nam je teknil kefir s sadjem

Na ekokmetiji pri Kraševčevih na Jeršanovem

Učenci prvega in drugega razreda smo obiskali ekokmetijo na Jeršanovem. Družina Kraševcev nas je zelo prijazno sprejela.

Pred obiskom kmetije smo v šoli ugotavljali, kaj učenci o ekološkem kmetovanju že vedo. Nekaj učencev takšen način kmetovanja že pozna,

saj imajo ekološko kmetijo tudi doma.

Gospodar Janez nas je vprašal, kaj mora kmet zjutraj najprej narediti. Učenci so povedali, da moramo najprej poskrbeti za živali, zato smo tudi mi najprej nakrmili živino. Nato smo spoznali celoten postopek od pridelave pšenice do končnega izdelka – kruha. Najprej smo si ogledali posejano pšenico na njivi, nato pa smo pod skednjem spoznavali in preizkušali stara orodja, ki so jih pri kmetovanju uporabljali naši dedki in babice, ki so

tudi kmetovali na ekološki način, le da ga takrat še niso tako imenovali. Učenci so preizkusili cepec, s katerim so nekoč omlatili žito, staro mlatilnico in pajkel - napravo za čiščenje žita. Danes vse to delo opravi kombajn, nekoč pa je bila pot od zrna do kruha mnogo daljša in predvsem naporejša.

Ogledali smo si tudi več kot 100 let staro sušilnico sadja, ki je še vedno v uporabi. Imenujejo jo »pajštba« in je prava vaška znamenitost. Družina razmišlja, da bi »pajštbo« obnovila. Gospodar nam je pokazal tudi

čebelnjak in točilo za med.

Ob zaključku našega obiska so nas gospodinja Irena, njena mama in hčerka še pogostile. Spekle so kruh iz domače moke, medenjake, buhteljčke z domačo marmelado in slastno pecivo ter skuhale zeliščni čaj. Vse pripravljene dobrote so bile zelo okusne. Za vsakega učenca pa so na kmetiji pripravili še malico.

Obisk na Jeršanovem nam bo vsem ostal v lepem spominu.

Pripravila: Helena Šivec

Pripravljanje zeliščnega kisa in olja, ki jih lahko uporabljamo v prehrani Odišavljeni kisi in olja

Košček poletja lahko ohranimo tudi tako, da najljubša zelišča vložimo v kis in olje. Z njimi potem popestrimo našo prehrano, ki je lahko pozimi nekoliko »dolgočasna«.

To smo poskušali tudi pri izbirnem predmetu v 9. razredu z naslovom Rastline in človek. V šolo so učenci prinesli različna zelišča in dišavnice in zanimivo oblikovane prozorne steklenice. Med dišavnicami in zelišči so se pojavljala številna »znana imena«, kot so: rožmarin, timijan, žajbelj, cel poper, citronska melisa ... Med poukom so si učenci zamislili kombinacijo zelišč v steklenica in dolivali jabolčni kis ali rastlinsko olje. Kot je v članku za spletno stran zapisala učenka Alessandra Lavrič Cascio, je »to zahtevno delo, saj je potrebno dobro uskladiti zelišča in poskrbeti tudi za estetski izgled«. Steklenice s pripravljenimi kisi smo pustili na sončnem in toplem prostoru, steklenice z olji pa v temnem in hladnem prostoru. Po treh tednih so se v naših steklenicah razvile prave dišave in izdelki so

pripravljeni za uporabo pri pripravi solat, omak ipd.

Priprava dišavnega kisa in olja je enostavno in ustvarjalno opravilo z neizčrpnimi možnostmi. Lahko

ju pripravimo z začimbami, zelišči, suhim sadjem ali bolj aromatično zelenjavo. Paziti pa moramo, da ne zmešamo preveč sestavin. Dovolj so tri ali štiri dišavne sestavine.

Ker vemo, da je kis zelo zdrav in uporaben, smo se s pomočjo literature na spletu še dodatno o tem prepričali in našli številne nasvete, kako lahko uporabimo kis pri čiščenju našega doma, pri negi las in telesa, pri kuhi in še pri mnogočem. Izdelali smo zanimive plakate, kjer smo značilnosti kisa in njegovo uporabnost predstavili tudi drugim učencem.

ŠE KOZMETIČNI NASVET ... KAKO DO LEPIH IN SIJOČIH LAS?

Za sijoče in lepe lase vam priporočamo, da si jih po umivanju večkrat splaknete s pripravkom iz žličke zeliščnega kisa in litra vode. Zeliščni kis pripravite tako, da liter domačega jabolčnega ali belega kisa zmešate z nekaj naslednjimi zelišči: rožmarinom, kamilico, limoninimi in pomarančnimi olupki, sivko ali baziliko. Pustite stati nekaj dni, vsak dan dobro pretresite in odcedite.

Učiteljica Alma Kandare

Pri izbirnem predmetu Rastline in človek je bilo poučno

Peka bio pirinih rogljičkov

V okviru eko dneva smo se učenci tretjega razreda preizkusili v peki piškotov. Pa ne kar takih – običajnih, v katerih uporabimo belo moko in bel sladkor! Uporabili smo biološko pridelana zrna pire. Sami smo jih zmleli v mlinčku na kamne. Tako sta v moki ostala dragoceni žitni kalček in površinski sloj žitnega zrna z vsemi vitamini in minerali. Namesto belega sladkorja smo uporabili javorjev sirup, ki poleg prijetnega, karameliziranega okusa vsebuje tudi minerale. Kako šele je dišalo po razredu, ko smo strgali limonino lupinico. Gozdnih lešnikov sami nismo trli, saj bi nam to vzelo preveč časa, smo pa vseeno uporabili biološko pridelane.

Oglejte si, kakšni kuharski mojstri smo bili!

Če vas zamika, da bi jih spekli tudi vi, vam prilagamo recept:

Sestavine:

- 400 g BIO pirine moke
- 120 ml javorjevega sirupa
- 200 g VITAGEN margarine
- 80 g grobo zmletih BIO lešnikov
- nastrgana lupina BIO limone
- vsebina 1/3 BIO vanilijeve palčke

Postopek:

Zrna pire z mlinčkom zmeljemo v moko. Dodamo ostale sestavine in vse skupaj zgnetemo v srednje trdo testo. Za pol ure ga damo v hladilnik. Zatem iz testa z rokami oblikujemo rogljičke in jih polagamo na pomaščen pekač. Pečemo jih 15 minut na 160 stopinj.

Zapisala Barbara Širaj

Veronika stresa zrna pire v mlinček, Laura pa lovi moko v posodo.

Tilen bo najprej vse sestavine premešal s kuhalnico.

Benjamin, Tilen in Nika zavzeto oblikujejo rogljičke.

Jaka mesi testo, Jan pa se že oblizuje. Le kakšni bodo piškoti?

Mmm, piškoti so bili slastni.

TSD Novolit Olimpija

Četrta sezona tekmovalnega smučarskega teka na Blokah

V zadnjih letih se je zgodilo že marsikaj, kar bo nedvomno pustilo sledi tudi za daljši čas. V tem obdobju je za društvo nastopalo in tekmovalo 33 mladih tekmovalcev, ki so registrirani pri Smučarski zvezi Slovenije. Res, da so nekateri

vzdržali le eno sezono, so pa drugi, ki vztrajajo od samega začetka in so še vedno aktivni. Bloška tekmovalna vrsta trenutno šteje 8 prekaljenih mladih tekmovalcev, ki se pripravljajo za tekmovalna v Pokalu Slovenije in biatlonu na državnem nivo-

ju. Nekaj jih je že prav blizu reprezentanci, kar jih čez leta, ko bodo starejši, lahko vodi na mednarodna tekmovalna. V sosednji občini Loški Potok in delno v Sodražici smo sestavili skupino štirinajstih tekmovalcev začetnikov, ki imajo za seboj enoletni trening in nekaj tekmovalj. To sezono, ki se sedaj začne, pa se bodo tudi že lahko izkazali in primerjali svoje moči s sovrstniki iz cele Slovenije.

Imamo pa na Blokah težave z obnavljanjem tekmovalne vrste in pomlajevanjem. Bojim se, da trenutno nimamo pravih naslednikov prve ekipe, ki je pred leti začela s tekmovalnim tekom. Sedanji podmladek in tudi njihovi starši kar niso tako zagreti in prizadevni, kot je za tekmovalni šport potrebno. Da se bo to spremenilo, bomo morali dodelati svoj pristop in način delovanja ter pritegniti več tekaških zanesenjakov v svoje vrste. Pravzaprav nimamo niti prave tekmovalne tradicije, ki bi nam pomagala naprej. Zato bo potrebno razširiti delo še v drugo smer in dati pou-

darka tudi rekreativnemu teku in si s tem zagotoviti širšo podlago za delovanje.

Pri vsem tem pa odločilno vlogo igra »presneto« vreme. Kot sedaj kaže, bi lažje delovali v plavalni sferi kot v smučarski. Ob takem vremenu resnično lahko vztrajajo le nekateri. Že tako so vsa tekmovalna, razen tistega v marcu, ki ga pripravi naše društvo, organizirana na Gorenjskem in Štajerskem. In če snega ni, je treba tudi trenirati tam. To pa je povezano s kilometri in kilometri voženj in posledično poleg denarja tudi izgubo časa. In v letošnji tekmovalni sezoni, ki se je že začela v decembru in bo trajala do aprila, je razpisanih 28 tekmovalj, na katerih bodo tekmovali tudi naši tekmovalci. Od novega leta do aprila so proste le tri sobote in dve nedelji, pa tudi te bodo najbrž namenjene treningu.

A navkljub temu naj prevlada bloška trma. Skupno število vseh članov se približuje številki 80. To pa je množica, ki lahko premaga tudi vreme. Po zaključku zimske sezone

Že v »črnobelih« časih smo uživali na Trnovskem maratonu

Nogometaši končali s tekmovaljem

V sredini oktobra se je zaključila nogometna liga občine Loška dolina. V ligi sta sodelovali tudi dve ekipi z Blok. V končnici lige je potekal pravi nogometni boj za najboljša

mesta. Na koncu je zmagala ekipa Lunca bar, ekipa Bloke Novolit pa je osvojila odlično tretje mesto. Kar trije nogometaši so osvojili pokal za najboljšega strelca.

Najboljši strelci:

- 26 – Marolt Gregor (Bloke Novolit), Žagar Slaven (Prezid), Ožbolt Janez (Stari trg)
- 21 – Bešič Adnan (Lunca bar)
- 16 – Knavs Primož (Stari trg)
- 15 – Marolt Gašper (Bloke)

KONČNA LESTVICA

	T	Z	N	P	D:P	T	+/-
Lunca bar	15	13	1	1	76:25	40	81
Stari trg	15	11	1	3	76:32	34	44
Bloke Novolit	15	10	2	3	71:30	32	41
Kozarišče – Texas	15	10	1	4	41:31	31	10
DŠR »Goran« Prezid	15	7	0	8	48:62	20(-1)	-14
Bobr bar – Lemmings	15	5	1	9	32:40	16	-8
Lesgam Pudob	13	5	0	8	32:52	15	-20
Kb Tanja & G. Miklavčič	13	5	0	8	40:49	14(-1)	-9
Veterani Ro-Ma	13	3	0	10	30:60	9	-30
Steles – Taši	13	3	0	10	25:61	8(-1)	-36
Babno Polje	10	1	0	9	13:42	2(-1)	-29

bomo v organih društva zaključili prvi štiriletni mandat in predvidoma postavili novo vodilno ekipo, ki bo pripravljena delovati tudi v bodoče. Dopolniti bo najbrž treba tudi organiziranost, morda spremeniti statut in upoštevati nova dejstva, ki narekujejo spremembe, vsekakor pa zagotoviti še uspešnejše delovanje društva, saj bi bilo škoda razmišljati o zamrznitvi tako lepega in koristnega športa, kot je smučarski tek. Je pa delovanje takega društva neposredno odvisno tudi od podpore sponzorjev. Kljub oteženim gospodarskim razmeram, ki niso zaobšle niti bloškega gospodarstva in s tem našega generalnega sponzorja Novolit d. o. o., računamo na nadaljevanje sodelovanja tudi v prihodnje. Enako velja tudi za občino Bloke, ki je od samega začetka tudi naš podpornik. Brez dvoma pa glede na širitev naše dejavnosti v sosednje občine in zavzetost naših članov iz Loškega Potoka in Sodražice, upravičeno pričakujemo aktivnejšo podporo in finančno pomoč, tudi iz tega področja.

Del bloške rekreativne tekaške ekipe izpred 33-ih let pred startom na Trnovskem maratonu. Take množice rekreativnih tekačev si tudi danes želimo. Je pa TOZD Novolit že v tistem času moralno in finančno podpiral bloško smučanje in upamo, da bo to počel tudi naprej.

Rado Ponikvar

ŠPELA JERIČ

13. oktober je bil Špelin srečni dan, saj je v roke prejela diplomu ljubljanske Pravne fakultete. Naslov njene diplomske naloge je "Socialna pravičnost in država". V svojem delu se je osredotočila na pomembnost socialne pravičnosti kot sredstva, ki zmanjšuje pretirano neenakost v današnji družbi, katere tržno gospodarstvo to neenakost le še povečuje. Raziskovala je nasprotujoči si vpliv pravne države na eni in socialne na drugi strani.

Za študij prava se je odločila, ker naj bi ta izobrazba nudila široke možnosti zaposlovanja. Študij ji je bil všeč, ker ji je dal veliko znanja, ki tudi v vsakdanjem življenju pride še kako prav. Motil pa jo je odnos profesorjev do študentov, predvsem v nižjih letnikih, ter klima med samimi študenti, ki so povečini zelo "grebatorski".

Špela je trenutno pripravnica v no-

Trud se je obrestoval

tarski pisarni v Ljubljani in razmišlja, da bi v prihodnosti opravila pravniški državni izpit. Ker je vsakodnevna vožnja v prestolnico precej naporna, bi z veseljem službovala bliže doma.

NINA MEDEN

Nina je diplomirala 18. septembra 2008. Obiskovala je Pedagoško fakulteto v Ljubljani, in sicer smer predšolska vzgoja. V svojem diplomskem delu, pri predmetu metodika tehnične vzgoje, je predstavila izdelavo pustnih mask v vrtcu.

Študij jo je pritegnil predvsem zato, ker je rada v družbi otrok. Vsakič znova jo očarajo s svojo iskrenostjo in živahnostjo.

Program na fakulteti ji je bil iz leta v leto bolj zanimiv, saj ji je dal ogromno znanja, ki ga z veseljem uporablja pri vsakdanjem delu z malčki v vrtcu "Martin Krpan" v Grahovem. Zado-

voljna je, da je našla službo v bližini svojega doma.

Za nadaljevanje študija se Nina še ni dokončno odločila. Zaenkrat bo počakalo, mogoče pride na vrsto čez leto ali dve.

ROMAN ŽGAJNAR

Roman je obiskoval Biotehniško fakulteto, in sicer smer gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri. Za ta študij se je odločil, ker ga je zanimal potek razvoja gozda ter večnamensko izkoriščanje le-tega. V šali pa pravi, da tudi zato, ker je Slovenija bukova dežela, saj smo po gozdnatosti na tretjem mestu v Evropi.

Roman je svoje diplomsko delo uspešno zagovarjal 8. septembra letos. Naslovil ga je "Analiza sukcesijskega razvoja gozdov na Bloškem hribu". Preučeval je kmetijske površine na Blokah, ki so se predvsem v zadnjih 40-ih letih zarasle z rdečim borom.

Poslovna cona Velike Bloke

V začetku decembra je bila podpisana pogodba, po kateri je Občina Bloke brezplačno prejela zemljišče za ceste in parcelo z vodnim zaje-tjem, iz katerega se napajata vaška vodnjaka v Velikih Blokah. Financiranje nakupa omenjenih zemljišč je zagotovila skupina investorjev, ki bodo kupili funkcionalna zemljišča v Poslovni coni Bloke. Z zagotovitvijo lastništva občine na omenjenih zemljiščih je dokončno urejen status zemljišča z vodnim zaje-tjem, ki je bilo več desetletij, ves čas uporabe območja bodoče poslovne cone v vojaške namene, za civilne potrebe nedostopno. Zagotavlje-na bo tudi pot, ki so jo lastnikom parcel na Bloškem hribu z izgradnjo vojašnice prekinili. Vse vojske, ki so

uporabljale vojašnico, pa tudi vse dosedanje vlade RS, kljub prenehanju vojaških aktivnosti na tem območju, doslej niso imele posluha za reševanje teh vprašanj.

Zelo pomemben pa bo tudi dogovor lastnikov zemljišč na pobočju in ob vznožju Bloškega hriba z Občino Bloke, s katerim bi v bližnji prihodnosti lahko zgradili obvoznico v smeri Nova vas - Poslovna cona, ob vznožju hriba. Ta cesta bi zelo vplivala na kvaliteto bivalnih pogojev v Velikih Blokah, saj bo sicer ves promet potekal skozi vas. Poleg obvoza pa bi lahko pravilno izbrana trasa zagotavljala tudi spravilo lesa s parcel na hribu, ki so po več desetle-

tnem zaraščanju v večini primerov že gozdne. Skoraj vse parcele so trenutno brez dostopne poti, saj je bila v preteklosti za spravilo sena dogovorjena služnost prehoda po pokosenih parcelah, za spravilo lesa s težko mehanizacijo pa seveda taka rešitev ni sprejemljiva.

Pravilno oblikovano križišče med obstoječo in predvideno novo cesto pa bi lahko bistveno vplivalo tudi na umiranje prometa v Velikih Blokah. Priključek s krožnim prometom bi po mnenju mnogih zagotovil ustrezno zmanjšanje hitrosti, ki je nekateri vozniki ne zmanjšajo niti skozi naselje.

Anton Drobnič

Analiziral je razvoj teh sestojev, rezultate analize pa uporabil pri usmeritvah gospodarjenja z njimi. Kot eno od možnosti je predstavil uporabo rdečega bora za lesno biomaso, saj ima bor glede na maso najvišjo kurilno vrednost.

Roman slabih izkušenj pri študiju ne pomni, vseh mu je bil predvsem teren-ski del, saj je tam spoznal, kako teorija deluje v praksi.

Sedaj dela preko študentskega servisa na Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, išče pa redno zaposlitev.

Čestitke vsem.

Če smo koga, ki je diplomiral v zadnjih mesecih, spregledali, naj to, sporoči na uredništvo, da obelodanimo njegov dosežek.

Alenka Ponikvar in Dunja Volf

Medobčinsko društvo invalidov

Uspešno na paraolimpijskih igrah

Življenje in delo invalidov je zelo oteženo, saj za svoj obstoj potrebujejo mnogo več odrekanih in naporov kot zdravi ljudje. Kar zdravi morda z lahkoto opravimo in dosežemo, je za invalide lahko zelo oddaljen in nedosegljiv cilj. Mnogi pa imajo kljub težkemu življenju dosti energije, poguma in volje do dela in življenja nasploh.

Veliko invalidov je tudi športnikov. Njihova pot do športnega udejstvovanja je včasih zelo težka in dolga. Zaradi prometnih, delovnih in drugih nesreč zdrav človek lahko v trenutku postane invalid. Potrebuje mnogo časa, da zmore sprejeti svojo nesrečo in prikrajšanost. Mnogi se sčasoma opogumijo in se začnejo ukvarjati z različnimi športi, kjer so tudi zelo uspešni.

Dokaz za to so paraolimpijske igre, kjer nastopajo invalidi s celega sveta. Tudi naši slovenski invalidi športniki zastopajo našo domovino na OI. Vsi vemo, da je že sam izbor za udeležbo na olimpijskih in paraolimpijskih igrah velik dosežek. Če po dolgih in napornih potovanjih v ta oddaljena mesta našega planeta, ki so še za zdrave športnike težka, na tekmovanjih uspejo in celo dosežejo

katero od medalj, se lahko navdušeno veselimo z njimi tudi mi.

Tudi letos smo redno spremljali tekmovanja naših invalidov na paraolimpijskih igrah na Kitajskem, kjer so se še posebej izkazali Jože Flere s srebrno kolajno v metu diska, Franc Pinter z bronasto v streljanju z zračno puško in Mateja Pinter prav tako z bronasto medaljo v namiznem tenisu. Čestitamo za osvojenе medalje!

Še posebne naše čestitke pa veljajo našemu domačinu, invalidu z Bloške planote iz Metulj, Dejanu Pircu, ki je v Pekingu s svojo ekipo golbalistov v kategoriji slabovidnih dosegel odlično osmo mesto. Še naprej mu želimo veliko športnih uspehov!

Zveza delovnih invalidov Slovenije je v sklopu aktivnosti za praznovanje 40. obletnice delovanja zveze letos organizirala po šolah Slovenije »pedagoško akcijo«. Z njo je želela, da bi pedagogi učencem osnovnih šol čim bolj nazorno prikazali težave in probleme invalidov in jih vzbudili k razmišljanju, kako v prihodnosti reševati težak položaj invalidske populacije v naši družbi.

Tudi za naše MDI Cerknica-Loška dolina-Bloke se leto izteka in naš Program dela za letošnje leto je v celoti realiziran in izpolnjen. Prihodnje leto 2009 pa bo prav tako aktivno in že imamo pripravljen osnutek vseh dejavnosti: športno-rekreativnih, program za ohranjanje zdravja naših članov, socialni program itd.

V mesecu juniju pa bomo praznovali tudi 25-letnico ustanovitve našega društva. To naj bi bilo v občini Loška dolina, saj na Blokah in v Cerknici nimamo ustreznih prostorov. Za sodelovanje in pomoč pri izvedbi le-tega bomo poprosili vse, ki lahko kakor koli pomagajo.

Kraji v naši Sloveniji, ki jo mi starejši in invalidi še kar premalo poznamo, so lepi, zato želimo čimveč prijetnega druženja naših članov v naslednjem letu na organiziranih izletih.

Želimo pa tudi lepo praznovanje dneva samostojnosti in enotnosti, božičnih praznikov in zdravja v prihodnjem letu vsem bralcem Bloškega koraka!

Jožica Škrlj

Območno združenje Rdečega križa Cerknica – Loška dolina – Bloke
C. 4. maja 51
1380 Cerknica
E-mail: cerknica.ozrk@rks.si
Tel. 01 7050-510

Obveščamo vse krvodajalce in tiste, ki bodo to še postali, da bo potekala

REDNA KRVODAJALSKA AKCIJA

V OŠ Cerknica:

- v ponedeljek, 29. decembra '08, od 7. do 15. ure in
- v torek, 30. decembra '08, od 7. do 13. ure.

V OŠ Stari trg:

- v sredo, 31. decembra '08, od 7. do 13. ure.

Zaradi večdnevni praznikov konec leta (božič in novo leto – več nedelovnih dni tudi za zdravstvo) lahko pride do pomanjkanja zaloga krvi in predvsem tudi povečanja števila prometnih nesreč.

Zaradi tega izredno prosimo, da se krvodajalske akcije udeležite v čim večjem številu, saj je naša akcija v tem času ključnega pomena za reševanje življenj.

Vljudno Vabljeni, hkrati pa vam želimo veliko zdravja in uspeha v NOVEM LETU 2009!

Območno združenje Rdečega križa Cerknica – Loška dolina – Bloke
Za prebivalce našega kraja

BREZPLAČNO IZVAJAMO MERITVE

- krvnega pritiska
- holesterola
- sladkorja krvi

**Vsak prvi torek v mesecu, od 14. do 18. ure
v nakupovalnem centru Mercator v Cerknici.**

Meritve bomo izvajali 6. januarja 2009.

Vljudno vabljeni, da nas običete in poskrbite za svoje zdravje in dobro počutje!

Več na http://www.cerknica.ozrk.si/sl/Postaja_RK_1/

Partnerji akcije:

ŠD Velike Bloke

Uresničili zastavljene cilje v letu 2008

Za začetek smo pričakali novo leto 2008 na športnem igrišču in ob dobri kapljici smo si zaželeli vse dobro ob prihajajočem letu.

V mesecu februarju smo imeli občni zbor, kjer smo sprejeli letošnji plan društva in analizirali preteklo leto.

Kot vsako leto je konec avgusta potekala prireditev v ulični košarki. Udeležilo se jo je 7 ekip. V zanimivi končnici so bili zmagovalci ekipa Stelesa iz Loške doline.

Na jesenski planinski pohod smo odšli na Kalški greben (Krvavec),

Tradicionalno smo začeli z vaškim kresovanjem pri križu za prvi maj in pohodom na Slivnico. Praznične dni smo izkoristili za dela okrog cerkve, saj smo med drugim obrezali obe lipi in uredili ter očistili okolico.

Na predvečer dneva državnosti 25. junija smo priredili vaški piknik. Vaščani smo uživali ob dobri hrani in pijači, prav tako smo se pomerili v balinanju, košarki in nogometu.

V nočnih urah smo se odpravili še na vrh hriba Lisec.

ki slovi po lepem razgledu. Po vrnitvi v dolino je društveni kuhar Zdravko poskrbel, da je izgubljena moč kmalu prišla nazaj.

Ker naše društvo ne miruje niti jeseni, smo se odpravili še na martinovanje v Kozjanske gorice. Še prej smo obiskali terme Olimia (Podčetrtek). Na kratko sem opisal letošnjo dejavnost našega društva in kot vidite, se res nekaj dogaja, zato vabimo tudi nove člane, ki se lahko vpišejo v naše društvo, saj zagotavljamo, da vam pri nas ne bo dolgčas.

Franc Hrbljan

Izobraževanje

Točka vseživljenjskega učenja na Blokah

PREBIVALCEM OBČINE BLOKE JE OD NOVEMBRA 2008 NA VOLJO TOČKA VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA V KNJIŽNICI JOŽETA UDOVIČA, ENOTI JOŽETA ČAMPE NOVA VAS.

Izobraževanje postaja vse pomembnejše v sodobni učeči se družbi, dejansko je sestavni del našega življenja, dela in razvedrila. Današnji »družbi znanja« je izobraževanje ključni dejavnik za povečanje kakovosti in pomemben dejavnik gospodarskega in osebnega razvoja. Da s tem resno misli, je dokazala tako EU (Evropski Socialni Sklad) kot Slovenija (Ministrstvo za šolstvo in šport). Obe sta finančno podprli projekt Center vseživljenjskega učenja, ki ga v Notranjsko Kraški regiji vodi Ljudska Univerza Postojna. Vitra je v projektu partner, vodimo pa Točki vseživljenjskega učenja v Starem trgu in v Novi vasi na Blokah.

Z delovanjem Točke vseživljenjskega učenja želimo na Blokah dolgo časa (projekt se zaključi 2013) in zelo konkretno pomagati vsem in vsakemu, da se vključi v oblike neformalnega učenja. Poleg prostorov in gradiva bo na Točki vseživljenjskega učenja na voljo mentor, ki bo vsakemu – večjemu ali ne večjemu – svetoval, kako in na kakšen način se najlažje prilagodi zahtevam družbenega in gospodarskega življenja. Predvsem

pa, da aktivno vpliva na oblikovanje svoje prihodnosti. S tem se bo povečala učinkovitost družbe in posameznikov, ki vsakodnevno tekmujejo na svetovnem trgu dela, znanja, informacij, inovacij, večje dodane vrednosti ...

Na Točki vseživljenjskega učenja je za odrasle in mladino na voljo brezplačno učenje s pomočjo sodobne računalniške tehnologije. Naučite se lahko tujih jezikov, računalništva, strojepisja in pridobivate znanje v spletnih tečajih. Brezposelnim nudimo individualno pomoč pri iskanju zaposlitve, pomoč pri samostojnem iskanju zaposlitve, pregledate lahko različne vire za iskanje zaposlitve, uporabljate računalnik (Word, Internet, E-pošto). Predvsem pa bodo na teh točkah tudi informacije o pestrih programih in projektih Vitre ter LU Postojna.

Vsak torek od 14.00 do 16.30 si v knjižnici privoščite brezplačno razkošje pestrih vsebin in aktivnosti Točke vseživljenjskega učenja. Ne dovolite, da vam pomanjkanje informacij ali neznanje greni življenje.

Bojan Žnidaršič, Vitra

Voščila

OO LDS BLOKE

Občinski odbor LDS Bloke želi vsemu svojemu članstvu in občanom Blok vesele božične praznike, zdravo in srečno novo leto 2009.

Z željo, da bi bila naša prihodnost polna miru, blagostanja in da ne bi poznali besede revščina.

OO LDS Bloke

OO SDS BLOKE

V teh dneh prejimate mnoga voščila, ena so romantična, druga bolj stvarna, ena izvirna, druga uradna in suhoparna.

Kaj naj Vam zaželimo mi?

Naj bo naša želja tokrat nasvet; ne pozabite nase, imejte se radi in ljubite življenje.

*Metod Kraševac, predsednik
OO SDS Bloke*

PGD VELIKE BLOKE

PGD Velike Bloke želi vsem svojim članicam in članom, simpatizerjem gasilcev in občanom Blok vesele božične praznike, zdravo, srečno in brez nesreč novo leto 2009.

Zahvaljujemo se za vso pomoč, ki nam jo nudite za nakup gasilskega vozila, še posebno se zahvaljujemo za bogato pomoč župnijskemu uradu Bloke in g. župniku Alojzu Hostniku.

Naši gasilci iz PGD Velike Bloke bodo po 10. decembru 2008 obiskali vsa gospodinjstva, podarili skromne koledarje in prinašali srečo v naše domove. Z gasilskim pozdravom Na pomoč!

*Predsednik društva
Miroslav Doles*

Bruhanje in driska pri otroku

V Sloveniji so črevesne okužbe poleg noric najpogostejša infekcijska bolezen. Najpogostejši virusni povzročitelj je rotavirus, v zadnjih letih pa tudi kalicivirusi. Med bakterijskimi črevesnimi okužbami so najpogostejše okužbe s salmonelami in kampilobaktrom.

Okužbe z rotavirusi se pojavljajo vsako leto, preko celega leta, čeprav je večje število obolelih običajno v hladnih mesecih leta. Vzrok za to sezonsko pojavljanje ni znan, vendar nekateri to povezujejo s preživetjem rotavirusov v vlažnem okolju. Bolezen se pojavlja v vseh deželah sveta, tako v razvitih kot v nerazvitih državah. V začetku so bolezen imenovali »zimsko bruhanje«, saj so otroci za boleznijo zboleli predvsem v zimskih mesecih.

Bolezen lahko imenujemo tudi bolezen umazanih rok, saj se okužba prenaša s stikom, »od iztrebka bolnika, v usta bodočega bolnika«, preko rok, s katerimi smo se dotikali iztrebkov, onesnaženih predmetov ali površin. Ob bruhanju pa pride do izločanja virusov v zrak, kar povzroči še hitrejšo širjenje okužbe. Veliko kužnost gre pripisati stabilnosti rotavirusa na sobni temperaturi, saj obdrži napadalne lastnosti, dokler ga ne uničimo z razkužili.

Bolezen se pogosto prične z bruhanjem, ki se pojavi pred drisko ali hkrati z njo. Blato je tekoče, vča-

sih zeleno, lahko mu je primešana sluz, izjemoma nitke krvi. Nekateri otroci imajo visoko vročino, lahko pa so prisotni tudi prehladni znaki. Kadar je bruhanje pogosto in izguba z odvajanjem tekočega blata velika, pride do izsušenosti (dehidracije). Otrok postane žejen, razdražljiv in nato apatičen, poležava, več spi, ima vdrte oči, suha usta, lepljiv in obložen jezik. Pri dojenčku je velika mečava upadla, koža je bleda in hladna, pleničke so manj mokre, urin je temno obarvan, gost in zaudarja. Če teh znakov ne prepoznamo pravočasno in otroku ne nadomestimo izgubljene tekočine, se dehidracija stopnjuje in lahko pride do okvare različnih organov in celo smrti. Zato je pomembno, da malčka skrbno opazujemo in ga peljemo k zdravniku, če se pojavijo spremembe, ki bi lahko pomenile preveliko izgubo tekočine. Zavedati se moramo, da z bruhanjem in drisko otrok poleg vode izgublja tudi elektrolite, kar vodi do porušanja elektrolitskega in metabolnega ravnovesja. Visoka vročina in ob tem pospešeno dihanje ter znojenje še povečajo izločanje tekočine. Vnos hrane in tekočine pa je lahko zaradi izgube teka in bruhanja premajhen, da bi zadovoljil otrokove dnevne potrebe.

ZDRAVLJENJE BOLEZNI

Specifičnega zdravljenja pri okužbi z rotavirusom ni. Dieta ni potreb-

na, ker poteka driske ne ublaži niti ne skrajša. Če bomo otroka silili s prežganko in podobnim, ga bomo prikrajšali še za tistih nekaj grizljajev hrane, ki bi jih sicer pojedel. Otroku pripravite hrano, ki jo ima rad, v manjših količinah in večkrat dnevno. Pije naj pogosto, v majhnih požirkih, saj lahko velik enkratni vnos povzroči bruhanje in ponovno izgubo tekočine. Dojenega otroka, ki ima drisko in bruha, dojte večkrat, oziroma vedno, ko si otrok tega želi. Lahko mu ponudite še sladkan čaj, sadni sok ali vodo glede na prehrabene navade dojenčka in njegovo starost. Zalivanje hranite z mlekom, ki ga sicer uživa, mlečnih mešanic ne spreminjamo. Če otrok hrano zavrača, ker nima teka, se trudimo, da mu ponudimo vsaj dovolj tekočine. Z izboljšanjem bolezní se mu bo povrnil tudi apetit.

KDAJ K ZDRAVNIKU?

K zdravniku se odpravite:

- če ste opazili znake izsušenosti – otrok odklanja tekočino in hrano, pogosto bruha in driska;
- če ima bolečine v trebuhu in v blatu opazite kri;
- če je otrok mlajši od šest mesecev, saj pri njem dehidracija lahko nastopi kmalu;
- če ima visoko temperaturo in ta ne pade;
- če poležava, veliko spi in se ne

zanima za okolico;

- vedno kadar se stanje slabša in ste zaskrbljeni.

Zdravnik bo otroka pregledal in presodil, ali ga lahko zdravite doma ali pa ga bo poslal v bolnišnico, kjer mu bodo skrbno nadzorovano nadomeščali tekočino in elektrolite s pripravki v infuziji.

PREPREČEVANJE BOLEZNI

Bolezen preprečujemo z doslednim izvajanjem osebne higiene, higien-skim rokovaljem z živili ter vzdrževanjem, čistoče v sanitarnih in drugih prostorih. Še posebej pomembno je dosledno izvajanje higiene rok. Najbolje je, če uporabljamo tekoče milo in papirnate brisačke. Posebno pozorni moramo biti pri malčkih pri menjavi pleníc, ker si z iztrebkom lahko umažemo roke in previjalno površino. Zato je potrebno ob previjanju le-to zaščititi, umazano plenico pa takoj vreči v koš za smeti. Z umazano roko se ne dotikajmo kljuk, pipe in drugih površin. Igrače, s katerimi se je igral bolan otrok, operemo v pralnem stroju, nepravne pa prebršimo z alkoholnimi robčki, ki jih kupimo v lekarni. Bolezen lahko preprečimo tudi s cepljenjem proti rotavirusom. V Sloveniji je cepivo na voljo v obliki tekočine, ki jo otrok zaužije. Žal je cepivo na samoplačniški listi in ga je potrebno plačati.

Sonja Kraševac, DMS

URAD ZA VARSTVO

KONKURENCE

Če bodo na tem uradu komaj zmagovali delo in zaposlili še novo delovno silo za preprečevanje kriminala, potem ni strahu. Smo na pravi poti v bolj zdrave gospodarske odnose. Če pa bo Janija Sorška zapredel pajek, se naglo bližamo brzicam.

Če se bo »Čista lopata« v tem času še pozlatila, potem prihajajo mirni časi za naše tajkune in težki za državljané.

V šentviškem predoru je nehalo naletavati in tudi kaditi, nova opozicija pa zagotavlja sto dni miru na ta račun.

VSAK JE ZA NEKAJ

Pogovarjali smo se o nakupu novega avtomobila. Nekdo je povedal svojo odločitev glede znamke avta. Sodelavec mu je rekel: »Kar daj, če imaš toliko dopusta in nadur, da ga boš vozil na servis. Vsa narod je za nekaj. V Franciji se rojeva moda. Imajo odlične parfume. Italijani so od nekdaj gradili dobre ceste, sladokusci pa jih poznajo po odličnih testeninah. Japonci so cenjeni projektanti, saj so jim Španci zaupali dokončanje cerkve Sagrade Famílie, ki jo je Gaudy začel daljnega leta 1883 ...

Za kaj smo pa mi Slovenci? Imamo med, ki je nadstandardne kakovosti, imamo odlične alpiniste. Na žalost pa smo zdrharji in nevoščljivci.

NIKOLI OMENJENE

VRLINE

Varčnost in skromnost sta vrline, ki sta izginili iz besednjaka. Taki pa naj si bodo reveži, ki si ne morejo privoščiti, kar jim srce poželi. Zaradi človeške pohlepnosti so se morali iz otočja v Tihem oceanu izseliti, ker jih zaliva voda. Ozračje pa vemo, zakaj se segreva. To je šele začetek.

Saj ni treba, da smo tako skromni, kot je bil sv. Janez Vianej, ki je ob loncu kuhanega krompirja, tudi že plesnivega, živel čez sedemdeset let.

Tudi ni potrebno, da se gremo po vsakem uspehu (če Donat po nekaj dneh opravi svojo funkcijo) ponovno nažret. Privzeli smo si bal-

kanske navade z ogromno povabljenimi, od katerih pričakujemo, da nam bodo vabilo vrnil, nismo pa tako bratsko povezani in solidarni v vsakdanjem življenju, kot so južnjaki.

Za vsako žeganje je več skrbi, kdo bo kaj prinesel za jesti ali za piti, kot pa da bomo mogoče nevernemu sovaščanu dejali, da smo prav vsi božji.

Marsikomu pa ni znano, da je Slovenija za Belgijo najbolj svetlobno onesnažena. Koliko kolesarskih steza bi lahko zgradili za denar, tako pa ga dajemo za nepotrebno razsvetljavo. Tudi okolja ne bi onesnaževali s toplogrednimi plini.

Marica Marolt

Vreme na Blokah v letošnji jeseni

Včasih so rekli, da »mala maša (8. september) za suknjo vpraša«. Res so bile okrog tega dneva včasih prve močne slane in je vse »dozorelo«. No, letos ni bilo tako. Prva polovica meseca je bila dokaj topla. Povprečna temperatura je bila do 10. septembra 17 °C. Druga polovica pa je

bila hladnejša. Po 15. septembru so bile prve slane, prav za žeganje in za občinski praznik 29. septembra je bilo – 3 °C. Hladno je bilo tudi prve dni v oktobru, potem pa smo imeli v sredini meseca daljše obdobje, ko so bile temperature nad 20 °C. Tudi november je bil v začetku

topel. Nekaj dni (3. do 5. novembra) je bila najvišja dnevna temperatura 18 °C, kar je za november na Blokah rekordna temperatura. Močno se je ohladilo ob koncu meseca, 27. in 28. novembra je bilo – 15 °C.

Šele po 22. novembru smo namreč dobili prvi sneg. Zapadlo ga je sicer le 20 cm, po ohladitvi pa je zaradi dežja in južnega vetra še ta v štirih dneh izginil.

Glede padavin sta bila september in oktober dokaj skromna, saj je bilo v

obeh mesecih skupaj 170 l/m², kar je le malo več kot naše dolgoletno enomesečno povprečje. November je bil izdatnejši, saj je bilo padavin v tem mesecu 160 l/m².

Jesen je bila torej topla, hvalabogu! Smo kar nekaj kuriva prihranili. Kaj pa v zimskih mesecih, ki prihajajo? Bomo videli. Cena kurilnega olja se znižuje, kar se pred zimo še nikdar ni zgodilo. Ali je tudi to posledica »tople grede«?

France Škrabec

Kaj bo z zimo in pomladjo 2009

Najprej si na kratko pogledjmo, kaj so na 'sporočali' znani ljudski vremenarji to jesen (2008).

Junij hladen in moker pomeni prav tak december. Julij se je držal naše napovedi. Od mlaja v začetku meseca pa do konca je bilo spremenljivo in deževno vreme. Le okrog Jakoba je bilo malo bolj toplo. To pomeni mrzel božič.

Avgust pa je bil pravi poletni mesec. Lep in topel. Takega smo v napovedniku tudi obetali. Oba dva grozljiva dneva z nevihtami in točo tega vtisa ne spremenita. Žal pa sta bila dva dneva dovolj za velikansko škodo. Tudi to spada k poletju.

Kaj so obetali znani vremenarji? Sveta Porcunkula (2. avgust) je bila deževna, veliki šmaren je bil pa topel, zato se nam obeta bolj kilava zima. Ampak pustimo se presenetiti. Oba dva vremenarja, Lovrenc in Jernej, sta bila lepa in vroča, kar obeta toplo jesen in v pretežni meri tudi lepo.

V septembru sta na lepo in voljno vreme kazala Matevž in Mavricij, Miha pa je bil lep in mrzel. Po njihovi znamenjih smo si obetali prijetno, malo mokro in vetrovno jesen. Selivke še niso vse odletele, zato menim, da ne bo posebne zime pred božičem. V oktobru sta nam Urša pa tudi Simon z dežjem in snegom namignila, kakšna bo zima in zgodnja pomlad. Bolj južna in prej deževna kot snežena. Vsi sveti in Lenart so imeli malo snega, zato je verjetnost prave zime majhna. Pravi obraz pa je pokazala Elizabeta in res prijezdila na belem konju. Adventni teden se je začel tako, kot

smo napovedovali. Bilo je toplo in kislo vreme. Pretoplo za ta letni čas. Tudi grmelo je. To pomeni, da se jesen 'zdaljšuje'. Barbara je bila brez snega, kar kaže, da ga vso zimo ne bo prav veliko.

Kakšni so kaj obeti za zimo in zgodnjo pomlad 2008/09?

ZIMA

Z novembrom se konča jesen. Zima po astronomskih efemeridah nastopi 21. 12 ob 13. 03. uri.

Kaj pravijo ljudske modrosti o zimi?

Z zimo pravijo na Blokah je tako: 'Če z rilcem ne rije, pa z repom opleta'.

Zimska odjuga in fantovska obljuba nič ne veljata.

Pozimi otrokom češnje obetamo.

Zima in gosposka nič ne podarita.

DECEMBER – GRUDEN

Sonce vzide ob 7.24 in zaide 16.18

Nekaj ljudskih pogovorov za gruden

Prvi teden v adventu huda zima, osem tednov ne odkima (do svečnice in čez).

Kolikor se strnišča vidi na Barbari dan (4. 12.), se ga bo videlo vso zimo (ker bo malo snega).

Kadar v adventu (od 30. 11. – Andrej, do božiča 25. 12.) jug hladi, drugo leto dosti sadja rodi.

Dnevi od Lucije do božiča (13. 12. – 24. 12.) vreme vseh mesecev pri-

hodnjega leta napovedo.

Kakršna sapa na sveti večer drži, taka bo pihala (pretežno) vse prihodnje leto.

Če na božič dežuje, prihodnje leto močo oznanjuje.

Koliko bliže božič mlaja, toliko hujši mraz prihaja.

Koliko ivja se o božiču na vejah iskri, toliko sadja prihodnje leto zori.

Kaj pravi vremenski ključ za december 2008?

Prvi krajec nastopi 5. 12 ob 5h ter obeta lepo vreme.

Tako bi znalo ostati vse do ščipa 12. 12. in še kakšen dan čez, tja do 17. 12. 2008.

Zadnji krajec nastopi ob 11. uri 19. 12. Prinesel bo mrzel veter in hladno zimsko vreme.

Mlaj nastopi 27. 12 in obeta dež in sneg ob jugozahodniku.

Kako bo pa v novem letu 2009?

JANUAR

Četrtega januarja bo ob prvem krajcu snežilo, možno pa je tudi, da bo deževalo.

Ščip bo 11. januarja. Prinesel bo sneg in vihar.

Zadnji krajec bo 18. januarja. Tudi takrat si lahko obetamo sneženo in hladno vreme.

Mlaj bo nastopil 26. januarja in prinesel sneg ob burji ali pa dež ob zahodniku.

Januar bo kot kaže dokaj snežen mesec. Kazilo ga bo le pretežno južno vreme.

FEBRUAR

se bo začel s prvim krajcem na svečnico in prinesel lepo vreme in hud mraz.

Ščip bo nastopil 9. februarja. Otoplilo se bo in na soncu bo že prijetno.

Zadnji krajec bo 16. februarja, nadaljevalo se bo lepo in prijetno vreme.

Februar se bo končal 25. z mlajem in nazaj prinesel zimo s snegom in vihnim vremenom.

MAREC

Prvi krajec bo nastopil 4. 3. z dežjem, če bo potegnil jugozahodnik, lahko pa bo snežilo, če bo potegnili burja.

11. marca nastopi ščip in obeta sneženo in viharo vreme.

Prav tako nam sneg obeta zadnji krajec 18. marca in mlaj, ki bo nastopil 26. marca.

Marec bo prinesel zoprno, skoraj čisto pravo zimsko vreme. Vendar bo sonce že dokaj močno sijalo in ogrelo zemljo in vse tiste, ki nestrpno čakajo pomlad. Kljub napovedi, ki ni obetavna, pa se vendarle ptički ženijo o Gregorju in lisjak ne upa več čez led v vas.

Dušan Kaplan

Tako je kuhala moja mama

Božični kruh

Kruh, pečen v krušni peči, je še danes poslastica. Nobena industrijska peka ne more nadomestiti kruha, ki se speče v krušni peči.

Tradicionalen, okrašen božični kruh iz bele moke imenovan župnik, poprtnik, božičnik in še kakšno ime bi se našlo, še posebej omamno zadiši, če ga spečejo naše mame. Radi pa prisluhnemo tudi kakšni njihovi zgodbici.

Peka kruha in potic je bila pravi obred in zanimivo je ta obred obuditi tudi danes. Pripravimo si osnovne sestavine in zamesimo kvašeno testo. Sliši se enostavno, pa vendar prisluhnimo nasvetom naših mam:

Dobro je, da posodo za mesenje segrejemo, prav tako tudi moko in ostale sestavine, vsaj na sobno temperaturo. V mlačnem mleku razžvrkljamo jajca, raztopljeno maslo in sladkor. Posebej zdrobimo kvas v sladkano, mlačno mleko. Na splošno velja: če imamo več moke, tem manj kvasa vzamemo, za ½ kg moke vzamemo najmanj 20 g kvasa, za 5 kg moke pa zadostuje 50 g kvasa. Čim več jajc in masla je v testu, tem več kvasa moramo vzeti. Pazite, če je kvasa preveč, tedaj ima testo velike luknje in se hitro pokvari. Boljše je tudi vzeti samo rumenjake in ne celih jajc, saj testo z rumenjaki obdrži svojo obliko in se manj razleze.

Recept:

1,5 kg moke
160 g masla
1 l mleka
120 g sladkorja
3 jajca
2 zvrhani žlički soli
limonina lupinica
1 jajce za premaz

Testo naj vzhaja slabo uro, nato ga pregnetemo in pustimo ponovno

vzhajati pol ure. Večino vzhajanega testa potem oblikujemo v hlebec, iz ostanka pa spletemo dve kiti, oblikujemo napis IHS in dodamo ptičke. Oblikujemo jih tako, da testeno kačo zavežemo, en konec vozla je glava, drugi pa ptičkov rep. Pri tem delu lahko mlade družine vključimo tudi otroke, ki z veseljem mečkajo in oblikujejo izdelke iz mehkega, prijetnega testa. Hlebec navlažimo z mlačno vodo ter ga oblepimo s pripravljenimi okraski. Okrašenega pustimo še nekaj minut vzhajati. Sledi peka v dobro ogreti krušni peči ali štedilniku, ogretem na 190 °C do 200 °C. To temperaturo pozneje zmanjšamo na 180 °C. Kruh je pečen v približno 45 minutah.

V starih časih so pečeni poprtnik za božič postavili na praznični prt in ga razdelili otrokom. Mama pravi, da so jim takrat rekli: Le jejte, da boste zrasli. Vsak družinski član je dobil košček, dali pa so ga tudi živini, da bi dobro rasla.

Še en nasvet za mlade družine: kruhovo testo lahko pripravimo hitro in enostavno v multiprak-

tiku s primerno količino sestavin. Pazimo le, da ne mesimo predolgo, začnemo počasi, nadaljujemo hitreje, vzhajano pa pregnetemo tako, da gresta spirali le nekajkrat skozi testo. V času praznikov si vzemimo čas za družino in skupaj ustvarimo praznično vzdušje tudi s prijetnim vonjem po sveže pečenem kruhu.

Pa še pogovor:

Da si prepričan, da je domači, beli kruh res dober, moraš pri najboljšem sosedu črnega pokusiti.

Hvala mami Fani in njeni sestri Marti.

*Kuha in ureja
Anica Zabukovec*

Mehanik svetuje

Nekaj o zavorah

Zavore so eden od najpomembnejših sklopov avtomobila! Pomembne so zaradi tega, ker vozniku omogočijo, da zmanjša hitrost in, končno, da ustavi avto. Zato moramo biti na zavore vedno zelo pozorni, jih stalno kontrolirati in redno vzdrževati. Ob vsakem rednem servisu mora serviser pregledati zavorne ploščice oz. čeljusti, debelino diskov, stanje kolutov zav. cevi (kovinskih in gibljevih), nivo zav. tekočine, njeno kvaliteto, stanje hidravličnih cilindrov, višino in mrtvi hod stopalke itd. Velikokrat se zgodi, da pridejo posamezniki na servis z zahtevo, da se namesto servisa zamenja samo olje v motorju. Dober serviser tudi v takem primeru prekontrolira zavore, saj ob ugotovitvi napake lahko reši življenje vozniku in drugim potnikom.

Sicer pa se zavore tako, kot veliko drugih komponent v vozilih stalno spreminjajo in izboljšujejo. Glede na to, da osebni avtomobili kot tudi tovorna vozila stalno pridobivajo na zmogljivosti, na velikosti, torej tudi na teži in hitrosti, imajo zavore vse težje nalogo. Dodatno obremenitev predstavlja tudi vse gostejši promet ... in ne samo to! Tudi elektronski sistemi, ki se vgrajujejo v novejša avtomobile, delujejo preko zavor. V mislih imam protizdrsni sistem pogonskih koles in stabilizacijski sistem. Oba delujeta s pomočjo senzorjev in posebne elektronske avtomatike in protizdrsnega zavornega sistema na posamezno kolo in preprečujeta zdrs tako pri pospeševanju kot pri zaviranju. Stabilizacijski sistem pa pomaga umiriti vozilo pri zanašanju.

Vsi ti dodatni sistemi potrebujejo brezhibne zavore.

Poleg rednega vzdrževanja je zelo pomembno, da v primeru povečanega segrevanja posameznega kolesa takoj reagiramo. Če med vožnjo začutimo nenavaden vonj ali imamo občutek, da avto slabše vleče se je pametno ustaviti in kontrolirati temperaturo koles. Nikoli ne tipajte zavornih diskov – samo platišča kolesa, in nikoli ne oblivate vročih koles!

V primeru, da ugotovimo, da je eno kolo bistveno bolj toplo od ostalih, moramo ugotoviti vzrok pregrevanja in napako odpraviti. Če to ne moremo storiti, počakamo, da se ohladi, potem pa počasi odpeljemo do prvega servisa, da ugotovijo vzrok in odpravijo napako.

Če bi pojav ignorirali, se vam lahko zgodi, da ostanete popolnoma brez zavor in s tem pred problemom,

kako ustaviti drvečo pošast.

Zaradi povečanih zahtev, vpliva na okolje in na zdravje se spreminjajo tudi materiali, ki se uporabljajo pri zavorah. Azbesta že nekaj časa ni več, problem pa nastane pri večjih temperaturah. Pri materialih, ki so se uporabljali v preteklosti, se torna sila pri temperaturah nad 700 stopinj zelo zmanjša. Zato se pri zmogljivejših vozilih vse bolj uveljavlja keramika, posledično pa tudi zavorna tekočina, ki se ji mora dvigovati vrelišče. O tem kdaj pozneje, ko bo bolj uveljavljeno in razširjeno.

Spoštovani bralci – v imenu avtoservisa Bojan Kraševac s Studenca vam želim veliko užitkov v vožnji z brezhibnim vozilom, v prometu strpnosti in mirnih živcev, v novem letu pa zdravja in modrih odločitev!

Bojan Kraševac

Ta veseli dan ali Aleš se ženi

Gržetov Aleš iz Nemške vasi in njegova izvoljenka Tanja iz Šmartne-ga pri Litiji sta se spoznala že kot dijaka v srednji šoli. Seznanil ju je Alešev prijatelj Tadej. Najprej je bila njuna zveza zgolj prijateljska. Skupaj sta igrala košarko, hodila na sprehode, kmalu pa je prerasla v tisto več.

Mladoporočenca drug pri drugem cenita odkritosrčnost in iskrenost, pomembno jima je, da si lahko vse zaupata. Skupaj se smejeta in si delita lepe trenutke. Oba imata podoben pogled na svet. Pravita, da še vedno odkrivata drug drugega.

Aleš in Tanja sta o poroki razmišljala kar nekaj časa. Ker pa sta oba še študenta in ker nimata »štalce«, sta misel dlje zadrževala zase. Pravita, da je njuna zveza nekako obstala, zato sta želela narediti korak dalje. Kolebala sta med letošnjim letom in prihodnjim, pa sta rekla bobu bob in se odločila za letošnji september.

Njune priprave niso bile preveč stresne, saj je vse potekalo kot po maslu. Tako sta v treh mesecih izpeljala vse potrebno za svoj skok v zakon. Kljub temu, da so ta dogodek vsi po tihem pričakovali, pa so bili, ko je šlo zares, vseeno malo presenečeni. Prijatelji so njuno odločitev z navdušenjem sprejeli. Poleg staršev so jima pri pripravah velikodušno pomagali tudi sorodniki in prijatelji, za kar sta vsem zelo hvaležna.

Končno je napočil težko pričakovani dan – 27. september 2008. Cerkevno sta se drug drugemu zaobljubila v cerkvi sv. Martina v Šmartnem pri Litiji, ki je Tanji zelo pri-

srcu, saj v njej in župniji sami veliko sodeluje. Poročni obred je bil pripravljen do vsake podrobnosti. Za pravo vzdušje je poskrbel cerkveni pevski zbor, katerega članica je tudi sama. Pred sorodniki in prijatelji, ki so cerkev zapolnili skoraj do zadnjega kotička, sta si izmenjala obroček brez konca kot simbol njune ljubezni in zvestobe. Aleš je bil še posebej vesel obiska sorodnikov iz Amerike, ki so si vzeli čas in prišli počastiti njun veseli dan. Mladoporočenca sta si edina, da pred oltarjem izrečena zaobljuba pomeni smisel in bistvo poroke. Ravno v cerkvi sta doživela najgloblje občutke. Sodelovanje njunih prijateljev pri sv. maši je naredilo obred še bolj osebni in ganljiv.

Z belim peskom posuta pot ju je pripeljala do vrat gradu Bogenšperk. Civilno sta se poročila v poročni dvorani, kjer je nekdanji Valvazor tešil svojo željo po znanju.

Njuna poroka je bila precej tradicionalna. Aleš je imel mlaje, na katere je povabil svoje prijatelje in sovaščane, ki so se v lepem številu udeležili postavljanja. Tanja pa je imela mlaje le v ožjem krogu in dekliščino, ki ji jo je pripravila sestra. Na večer pred njuno poroko je bilo pod Tanjinim oknom moč slišati podoknico.

Ko se je Aleš na poročni dan s svati pripeljal v Tanjin domači kraj, mu je srce kar malo zatrepetalo. Pričakale so ga tri lažne neveste, nato je uzrl svojo lepo izbranko. Čakala ga je tudi šranga, kjer se je preizkusil kot učitelj slovenščine, pri žaganju hloda je "frdirbal" še edino žago, ki je kaj rezala, da je bila mera polna,

pa so ga napili z malinovcem. Nevesto je želel odkupiti kar s pristnim bloškim krompirjem. Zna biti, da je šlo za bintje.

Na ohceti sta se kot mož in žena zavrtela v ritmu dunajskega valčka. Prijetno presenečena sta bila nad predstavitvijo slik iz njunega otroštva, ki so jo jima pripravili prijatelji. Kot je v tistih koncih v navadi, so na ohcet prišli tudi nepova-

bosta ustvarila svoj dom. Pravita, da si želita štiri otroke, potem pa Aleš v šali doda, da za naprej bosta pa še videla.

Čeprav danes mnogim mladim poroka ne pomeni veliko, pravita, da sta onadva z njo dala življenju prav poseben pečat. Počutita se drugače. Menita, da je odnos do poroke odvisen tudi od okolja, v katerem odrasčaš. Pri pripravi na poroko ni bi-

bljeni gostje – maskare, ki so zaigrale prizor Tanjine in Aleševe poroke v kameni dobi. Neveste niso uspeli ukrasti, izmaknili pa so ji šopek.

Tanja in Aleš zaenkrat stanujeta pri Tanjinih starših, v prihodnosti pa si

stveno le, da izpelješ popoln poročni dan, zelo pomembno je, da se pripraviš na skupno življenje, ki sledi.

Naj v vajinih mladih srcih živi brez-pogojna ljubezen.

Alenka Ponikvar in Dunja Volf

MP SERVIS

Marjan Peterlin s.p., Dolščaki 10a, 1314 Rob

GOSPODINJSKIH APARATOV

Electrolux

ZANUSSI

Candy

gorenje

tel.: **01/7881-456** mobi: **051/648-783**

Društvo Tvoj telefon iz Postojne vabi v svoje vrste nove prostovoljce z območja občine Bloke.

K sodelovanju vabimo vse, ki ste pripravljeni podariti nekaj svojega prostega časa ljudem v stiski, potrebnim tople besede, spodbude in nasveta, še posebej pa zainteresirane posameznike v tretjem življenjskem obdobju. Za več informacij pokličite Društvo Tvoj telefon na številko **720 1 720**.

Linija »Sopotnik« 080/2223 za klice v stiski bo z novim letom 2009 dosegljiva na novi evropski številki: **116 123**

Stockholm – več kot le severne Benetke

SKRAJNI LAS JE ŽE BIL, DA SE PONOVO ODPRAVIM NA ŠVEDSKO IN SE NA LASTNE OČI PREPRIČAM, ALI SE JIM TAM NA DALJNEM SEVERU RES TAKO GODI, KOT TRDIJO NEKATERI SLOVENSKI KOLUMNISTI IN DRUGI PISCI.

To pa nikakor ni bil edini razlog, kajpada. Tisti sever me že dolgo privlači – kot magnet. Najprej je sledila mala raziskavica, kako najceneje do Stockholma, švedske prestolnice. Izkazalo se je, da bo najugodnejše leteti z nizkocenovnikom iz Trevisa. Prav nenavadno je, da je vozovnica stala 7 evrov do Švedske, za nazaj nekaj več. Si predstavljate, toliko pri nas odštejete za pico! A to seveda ni vse. Čar te poceni rezervacije preko spleta se s tem komaj prične. Tem evrčkom se pridruži neizogibna prtljaga – in tu dodatno plačate vsak kos posebej, če pa presežete nič kaj težkih 15 kg, mastno plačate še vsak dodatni kilogram. A ker sem skromen pri

voljo plačal letalsko vozovnico, ki je z borih sedmih evrov kar precej narasla, te preseneti še zadnji udarec, ki človeka res pobije. Računalnik te vpraša, s katero kartico bi plačal vozovnico, na izbiri ti da več možnosti, položnica seveda odpade, a vsaka izbira prida še dvajsetaka h končnemu znesku. Šment, leteti z našim nacionalnim prevoznikom bi bilo konec koncev skorajda ceneje. Hec pa je v tem, da si s tem, ko si kupil vozovnico, pravzaprav kupil vstopnico za trgovino na krilih. Približno dve uri, kolikor traja let, ti skuša letalsko osebje prodati vse živo; prične se s hrano, nato s kavo in osvežilnimi pijačami, nadaljuje se z al-

res, tudi babice in dedki suvereno in brez najmanjših težav komunicirajo v tujem jeziku. Pohvalno.

Čutiti je tudi emancipacijo, kajti še nikoli v življenju me ni vozilo toliko žensk. Na avtobusu, v tramvaju, na podzemni ... same prijazne šoferke. Po vseh teh prevoznih sredstvih končno prispem v prestolnico. Velika je. In vse polno je vode. Seveda, ime severne Benetke ni iz trte zvito. Ta veličina me je nekoliko prestrašila in prva koristna stvar, ki se je znašla v mojem žepu, je bila večdnevna vozovnica za javni potniški promet. Mimogrede, stockholmska podzemna železnica je precej lepa, še bolj

vo za pešca, razsežno je predvsem obrobje, predmestne četrti in tako dalje. Kot pač v vsakem velikem mestu. Seveda me je zanimalo, kaj je na končni postaji javnega prevoza severnih Benetk, če se skriva kak biser. No, ni se. Uzrl sem le klasično sliko spalnih naselij srednjega sloja – bloki, bloki, bloki in še enkrat – sami bloki. In ko sem že pri stanovanjih. En dan sem se sprehajal po starem mestnem jedru, ki se imenuje Gamla Stan. To je nekako kot naša Stara Ljubljana. Lepe stare zgradbe, veliko turistov, še več kič trgovinic s spominki in tako dalje. Sedel sem pred nekim natrpanim lokalčkom za mizo za štiri in nasproti je s sladoledom prisedel očitno domačin. To je bil trenutek, ki ga je veljalo izkoristiti za kakšno kramljanje, kako se kaj tu živi. Zgodba pa gre tako.

Gamla Stan je izjemno priljubljen del mesta. Ima pač tisti pečat starosti, leži v samem središču dogajanja, obdajajo ga drugi lepi deli mesta in vse naokoli hitro prideš do vode. Romantika, bi rekel. Seveda, sem si mislil, to, da si človek lahko privoščiti stanovanje v tem delu mesta, terja kar precej zajeten kup cekinov. A na moje veliko presenečenje temu sploh ni tako. Švedska ima v veljavi še vedno neki star zakon, ki se ga nekateri na vsak način skušajo znebiti, opredeljuje pa višino najemnin za nepremičnine. In kaj je tu tako spornega? Višina najemnine se ne določa glede na lokacijo, kot smo tega recimo vajeni pri nas, temveč glede na opremljenost in starost zgradbe. In tu je hec. Na elitnem Gamla Stanu je večina zgradb zelo starih, najstarejših, če hočete, to pa pomeni, da so tudi najemnine temu primerno nizke, torej nižje kot v nekem novem od središča oddaljenem predmestnem bloku, če parafraziram. Morda boste pomislili: »Ja, krasno, potem gremo pa živeti v center mesta, da bo blizu služba, da bo blizu kulturno dogajanje, da bomo 'in'.« A vsaka medalja ima dve plati. Temna plat te medalje je ta, da se boste za svojo sobico v starem mestnem središču podali v čakalno vrsto, v njej pa čakali kakšnih dvajset let. A naj vas to ne prestraši.

Švedska je res vodnata država

kufrih, to ni pretirana skrb. Nato ti hočejo za vsako ceno prodati zavarovanje. Ampak res, vsaj petkrat te vprašajo, ali si res popolnoma in dokončno odločen, da ne potrebuješ še dodatnega zavarovanja. Ko se rešiš zavarovalničarjev, te vprašajo, jasno, ali si morda ne bi najel avtomobila. Saj veste, to je res priročen in udoben način potovanja. Pa še čisto poceni. Tako ponudbo človek res težko zavrne. In ko že ves neučakan končno upaš, da boš lahko vpisal številko svoje kreditne kartice in za božjo

koholom, na vrsti so igrače, sledijo 'duty free' dobrrote – od parfumov dalje, in na koncu, tik pred pristankom, ti ponudijo še loterijske srečke – podrgni in zadeni. Kako ljubko, vozovnica za 7 evrov.

Jug Švedske je seveda zgodba zase. Vse deluje precej urejeno, človek dobi občutek, da je prišel v sistem, ki je popoln. Prave informacije na vsakem koraku, ljudje silno prijazni, ko koga ogovoriš v angleščini, pa se ti zdi, da je to njihov materni jezik –

pa nenavadna. Izstopa modra linija, ki je bila očitno zgrajena nazadnje; vsaka od postaj je pravi pravcati umetniški izdelek, paša za oči. Vedno druge barve, drugi motivi, popolnoma drugačno vzdušje in vedno novi detajli, zato ni daleč možnost, da se odpravite na voden ogled postaj stockholmske podzemne železnice – kaj vse se skriva v malenkostih ...

Druge dni se je izkazalo, da samo mestno središče le ni neobvladljivi

Priti do stanovanja ni težko. Švedska vlada si je v 60. letih zadala načrt, da bo vsakemu državljanu omogočila dostojno bivanje, zato se je pričela izjemno obsežna gradnja – milijon stanovanj! Ah, ta skandinavski model, bi rekli pro-severnjaški kolumnisti. In res, ko sem v izložbah pregledoval cene nakupa in najema nepremičnin, sem bil malodane presunjen. Cene so podobne našim, v kakšnih odročnejših krajih se najde kak domek ceneje kot na Blokah, tej misli pa dodajte še višino plače na Švedskem in rezultat je tu: omisliti si stanovanje v Sloveniji le ni mačji kašelj.

Na tem kratkem izletu pa nisem hodil naokrog le s kalkulatorjem. Bil sem tudi pravi turist, ki se podaja na izlete, koristi turistično infrastrukturo in ponudbo in tako dalje. Stockholm ima krasen izhod na odprto morje, na Baltik. Trajekti stalno vozijo na krajše in daljše razdalje; z ladjo se enostavno lahko podate na Finsko ali Poljsko in pri tem nočno vožnjo izkoristite še za brezcarinske nakupe alkohola – to ljudje često počno. Odločil sem se, da se podam

Kuhinja Pike Nogavičke

in trgovino, nekateri pa niti tega ne. Izbira zato ni lahka. Po tehtnem premisleku zase izberem primeren rajski otoček – Galnö. Oddaljen 2 uri vožnje s trajektom premore majhno trgovino z živili, obiskovalec lahko izkoristi bivanje v brezplačnem kampu, ki sicer ne premore udobja recimo nekaterih hrvaških kampov, ima pa tekočo vodo in stranišče na štrbunk. Ja, celo hostel ima, in kar je najpomembnejše – to je en sam raj

tnike. Bliža se čas za moj otok. Trajekt upočasni, zapelje do pomola, hop, pa sem tu. Poleg mene se je vsula še manjša gručica ljudi in vsi so se hitro razbežali. Mislim si, da so to verjetno kakšni vikendaši, ki jim je pot dobro poznana in vedo, kam. Jaz se malo razgledam in jo uberem po edini makadamski poti. Hodim, hodim ... pot se zoži na kolovoz. Hodim, hodim ... nikjer ničesar, a po skici iz brošure bi moral

kih zaprto. «Nastal je prvi problem: danes bom očitno brez hrane in brez plina za gorilnik. Potolažim se z mislijo, da je v kampu gotovo kdo, ki prodaja vsaj čips in čigume. Strumno zavihtim nahrbtnika in se odpravim dalje. Pot se še zoži, naletim na hostel, po tem se pot še zoži in pot nadaljujem po uhojeni stezi. Po vseh izračunih bi kmalu moral priti do kampa, a nič ne kaže. Prebijem se do vode, komarji švigajo sem ter tja, nikjer nikogar in na jasi se pojavi majhna zbita koliba. Kamp bi moral biti tu! Grem še naprej in pridem na konec otoka, hkrati pa pridem do spoznanja, da je koliba, na katero sem naletel, predstavljala kamp, morda je bilo tisto stranišče na štrbunk. Počasi se vrnem in raziščem kraj; stranišča nisem našel, našel sem tekočo vodo iz štirne, o morebitnih drugih pustolovcih ne duha ne sluha, za grmom pa nekaj peska, da lahko enostavno stopiš v vodo – in to je rajski otok, ki ponuja vabljive peščene plaže!

Ko tako pomislim na vse skupaj, si mislim, da je Volčje jezero z brunarico in nekaj sto metri nasutega peska

Tradicionalna pojedina ljubiteljev stare švedske kulture

na bližnje otočke, saj obalo obdaja krasen arhipelago, ki ga promovirajo na vsakem turističnem koraku. Malih in večjih ter še večjih otočkov je na desetine, morda celo na stotine. Izbira zato ni lahka, vsak otok pa je zgodba zase, je nekaj posebnega. Med seboj se ne razlikujejo zgolj po velikosti, temveč tudi po tem, kaj lahko ponudijo obiskovalcu: na nekaterih normalno deluje cestni promet, trgovine in hoteli so na vsakem koraku, spet drugi premorejo kak vaški kolovoz, opremljen kamp

na Zemlji z neokrnjeno naravo in s prelepimi vabljivimi peščenimi plažami. Saj vam pravim, vsi reklamni letaki mi obljublajo raj na Zemlji. A bilo je tako.

Zjutraj pridem na vkrcališče in srečujem kup ljudi z vrečami in vrečami hrane. Hm, si mislim, so pa požrešni. Kot da jih bo dvourni vožnja izčrpala in kot da ne bo nikjer nobene trgovine. Oh, so smešni ti ljudje. Vožnja je potekala mirno, sem in tja smo se ustavili in odložili po-

Popoldanski piknik in kramljanje v parku

kmalu naleteti na prvi pomembnejši objekt – trgovino. In res jo ugledam. Po dveh kilometrih hoje je čas, da se oskrbim z zalogo za kampingiranje. Trgovinica je bila zunaj videti manjša, kot je bila v zadnjih 15 letih kakšna trgovina na Blokah. Ogledujem in ogledujem, najdem odpiralni čas in ugotovim, da bo treba pol ure počakati. Odpirajo ob enajstih za dobri dve uri. Medtem ko sem čakal, sem si ogledoval vse mogoče napise in skušal razbrati, kaj pomenijo. In glej ga zlomka. »Po novem ob ponedelj-

in nabrežja rajska plaža pod palmami. Strežejo ti od spredaj in od zadaj, vse je na dosegu nekaj korakov, obdajajo te hektari neokrnjene narave in tihega gozda ter si v središču rezervata za redke vrste živali. In tega ne vemo niti sami, o tistem malem ne omembe vrednem Galnöju, ki res nima ničesar, pa se pišejo metri razprav, prospektov, zemljevidov in letakov. Verjetno se bomo morali o turizmu še marsikaj naučiti.

Miha Knavs

V spomin

Dragotu Meršku

V prvih dneh novembra 2008 so se družina Meršek, vaščani Ravnika in Bločani poslovili od Ančeharjevega Dragota iz Ravnika.

Nagla in huda bolezen je Dragota prezgodaj iztrgala od vseh nas, toda usoda človeka je kruta in neizprosna. Umrli je na svojem domu v Ravniku v 78. letu starosti.

Rodil se je v kmečki družini. Poleg njega je materina roka povila še brata in sestro. Druga svetovna vojna ni prizanesla Merškovi družini. Sestra je bila koncem vojne aretirana od zločinske roke in za njo se je izgubila vsaka sled. Brat mu je umrl že v otroških letih. Življenjska pot družine Meršek je bila trnova. Drago preživlja svojo rano mladost v rojstni vasi. Ob klicu za osvoboditev domovine se Drago odloči, da postane mlad partizanski kurirček. Prav tem kurirjem, ki so delovali na Bloški planoti in širše, je postavljen spomenik v vasi Zavrh. Po končani vojni in porušeni domovini se začnejo mladinske delovne akcije. Drago se udeleži gradnje cest in železnic od Ljubljane do Beograda. V času delovanja v delovnih brigadah postane tudi skojevce.

Odslužil je vojaški rok, in sicer 3 leta v tankovskih enotah takratne JLA.

Po končani vojaščini se zaposli v KZ Ravnik, KZ Nova vas in kasneje v KZ Cerknica. Leta 1958 se spoznata z ženo Marijo, s katero stopita na skupno življenjsko pot in preživljata vse lepe in srečne dni do jeseni življenja.

Nobena sreča in lepo življenje pa ne more trajati predolgo.

V času osamosvajanja Slovenije je bil član narodne zaščite v KS Nova vas-Bloke, kjer je opravljal odgovorno nalogo. Bil je vaški aktivist, saj ni bilo akcije, kjer ne bi bil udeležen.

Vaščani Ravnika in vsi Bločani se ga bomo spominjali kot dobrega moža, sosedu, vaščana, občana in člana mnogih organizacij. Od samega začetka je bil član KO ZZB za vrednote NOB, opravljal delovne funkcije Nova vas v ZZB ter v društvu upokojencev Nova vas. S svojo aktivnostjo se je razdal tudi v športnih dejavnostih na samem začetku Bloških tekov. Rad se je udeleževal vseh plov in aktivnosti v okviru organizacij. O njegovem delu in težkem življenju bi lahko napisali veliko, toda vsi, ki smo ga poznali in z njim delovali, smo prepričani, da je bil človek z vsemi vrtilinami in vrednotami.

Za svojo bogato življenjsko delo je prejel veliko priznanj in pohval.

Dragi Drago, člani KO ZZB za vrednote NOB in Društvo upokojencev Nova vas se te bomo radi spominjali. Besede sožalja so namenjene tvoji žalujoči ženi Mariji, vsem sorodnikom, prijateljem, skratka vsem, ki so te imeli radi in te bodo pogrešali. Ob tvojem grobu je zadonela partizanska pesem, saj to je bila tudi tvoja želja. Za zadnje slovo ti je govor prebrala oseba, ki si jo sam izbral.

*Miroslav Doles,
tajnik KO ZZB Bloke*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi staršev Dragota in Frančiške Anzeljc iz Nove vasi so ožja družina in sorodniki darovali denarna sredstva za nakup medicinske opreme za potrebe zdravstvene postaje Nova vas.

Sredstva smo smotrno in namensko porabili za opremo laboratorija in splošne ambulante Nova vas.

V imenu vodstva ZD dr. Božidarja Lavriča Cerknica ter v imenu zaposlenih v zdravstveni postaji Nova vas zares iskrena hvala.

Olga Doles

Zahvala

Ob izgubi našega dragega

Antona Modica

iz Velikih Blok 31

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste ga v času bolezni obiskovali in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in pomagali. Hvala za vsak stisk roke, izrečena sožalja, za darovane sveče in cvetje.

Posebna zahvala dr. Olgi Doles in osebju iz Zdravstvenega doma Nova vas ter med. sestri Tanji Mramor za nego na domu.

Posebej pa bi se radi zahvalili članom PGD Velike Bloke, gospodu Francetu Modicu za poslovnice besede in gospodu župniku Lojzetu Hostniku za poslovilno bogoslužje.

Vsi njegovi

Zahvala

Ob boleči izgubi

Karla Merška

Ančeharjevga Dragota iz Ravnika

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvaležni smo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem, znancem, članom Zveze borcev in Društva upokojencev za pisno in ustno izraženo sožalje, za poklonjeno cvetje in sveče.

Zahvaljujemo se govornikom g. Miroslavu Dolesu in g. Janezu Širaju za izrečene poslovilne besede, praporščakom Zveze borcev in Društva upokojencev ter pogrebnikom iz vasi Ravnik. Zahvaljujemo se gospe dr. med. Slavi Usenik Zdravstvene enote Nova vas in patronažni službi Zdravstvenega doma Cerknica.

Hvala vsem in vsakemu posebej.

Žalujoča žena Marija v imenu vseh njegovih

V slovo

Tonetu Modicu – Bregarjevemu Tonetu

V torek 14. oktobra 2008 je v 77. letu starosti umrl Tone Modic, Bregarjev Tone iz Velikih Blok 31, upokojenec in častni član prostovoljnega gasilskega društva Velike Bloke.

Pokojni Tone je zagledal luč sveta 15. maja 1932. Mladost je preživel na domači kmetiji, skupaj s sestro Francko in bratom Francetom in Stanetom. Kot mlad fant se je zaposlil na takratni Elektrožagi – sedanjem Novolitu v Novi vasi, kjer je pred dvajsetimi leti dočkal zaslužen pokojnino.

Že v mladih letih si je kupil skromno hišico, ki je danes velik, lep in prijeten dom njegove družine. Poročil se je leta 1958 z ženo Ivo.

V zakonu sta se jima rodila dva otroka, Marta in Zdravko.

Pred slabimi tremi leti ga je doletela težka bolezen, ki se je stopnjevala in ga pred dobrim letom prikovala na bolniško posteljo. Zdravniška stroka, ljubezen in pomoč domačih mu ni mogla pomagati. Tako se je v tem lepem oktobrskem popoldnevu zaključilo njegovo bogato življenje.

Pokojni Tone je bil član Prostovoljnega gasilskega društva Velike Bloke že od rane mladosti. V gasilske vrste je vstopil 28. januarja 1951 in je bil član našega društva več kot 57 let. V svojih najboljših letih je bil član operativne desetine, pozneje pa dolga leta, dokler so mu dopuščale moči, praporščak in član upravnega odbora društva.

Neprecenljivo je njegovo delo pri gradnji našega gasilskega doma, kjer je Tone opravil preko sto trideset prostovoljnih delovnih ur. V to številko niso vključene številne traktorske ure. Bilo jih je preko trideset. Pri gradnji je sodeloval od temeljev do strehe. Vsi gradbeni odri in opaži, venci, «šolanja» so bili njegovo delo in delo njegovih pomočnikov. Nasploh je bil na tem področju strokovnjak in mislim, da je ni gradnje v vasi, pa tudi v bližnji in širši okolici, kjer ni bilo zraven Toneta. Po nasvete in pomoč so prihajali strokovnjaki na tem področju in nemalokrat je trpelo delo doma, da je ustregel posamezniku ali društvu.

Kot praporščak se je udeleževal raznih proslav in pogrebov, okroglih obletnic gasilskih društev in podobno.

Za svoje delo pri gasilcih je Tone prejel številna priznanja in odlikovanja. Naj naštejemo samo nekatere: Plamenico II. in III. stopnje, odlikovanje za hrabrost, priznanje za požrtvovalnost GZS in GZ Cerknica, priznanje I. st. GZ Cerknica, Vzoren gasilec, značka in plaketa veterana.

Nepozabni ostajajo izleti in letovanja na morju, pozneje pa vsakoletna srečanja gasilskih veteranov. Tone je bil tudi krvodajalec in še bi lahko naštevali.

Njegovo priljubljenost in spoštovanje so pokazali gasilci, ko so se v velikem številu zbrali na žalni seji.

Znanci in prijatelji pa smo veseli, da smo ga poznali in da smo del bogate življenjske poti prehodili skupaj.

Tebi, dragi Tone, pa miren počitek.

Ohranili te bomo v lepem spominu.

---

*Modic Franc,
PGD Velike Bloke*

---

*Mirno in spokojno si zaspal.
V večni sen od nas odpotoval.
Naj bo srečno tvoje potovanje
in pogosto vračaj se nam v sanje.*

Zahvala

Tiho nas je zapustil mož, oče, brat, stari ata in pradedek

Anton Pirc
iz Metulj

Iskrena hvala vaščanom, vsem sorodnikom, prijateljem in sodelavcem za izrečeno sožalje.

Hvala vsem, ki ste darovali sveče in cvetje ter oddali dar za maše in cerkev.

Posebna zahvala dr. Slavki Usenik in osebju Zdravstvenega doma Nova vas za nego, skrb in prijaznost.

Hvala gospodu župniku Lojzetu Hostniku za pogrebno bogoslužje.

Vsi njegovi

Zahvala

ob smrti našega dragega ata

Ludvika Laha

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom in znancem za izrečena sožalja ter za darovano cvetje in sveče. Zahvaljujemo se tudi gospodu župniku za za lepo opravljen obred.

Vsi domači

Bloški krompir nekoč

Ko se kdaj omenja Bloke, se večina spomni na bloškega smučarja, na bloškega vola, tu in tam na šolo jadralnega letalstva, nekateri celo na orožne vaje med obema vojnama in po drugi svetovni vojni, nihče pa se ne spomni na bloški krompir, ki je v zgodovini Blok kot drugod po Evropi pomenil preživetje in je bil v prejšnjem stoletju za Bločane poleg vola tudi pomembno tržno blago.

Krompirja v Evropi ni bilo vse do odkritja Amerike oz. do španskih osvajanj v Južni Ameriki. Ta rastlina, ki spada v vrsto razhudnikov, namreč izvira z višinskih krajev v Andih.

V Evropo so ga v sredini 16. stol. prinesli Španci. Sprva je bil to zaradi lepih cvetov kot okrasna rastlina. Šele po več zaporednih slabih letinah raznih vrst žita, ko je bila zaradi tega v Evropi velika lakota, so ugotovili, da so gomolji te rastline užitni in okusni. Tako se je uporaba krompirja hitro širila po vsej Evropi.

V naše kraje smo ga dobili v času cesarice Marije Terezije. Krompir je bil na začetku 19. stol. povsod po Evropi običajna hrana, tekom let pa je postal v različnih oblikah priprave skoraj nepogrešljiv v vsakodnevni prehrani. Verjetno je krompir že takrat prišel tudi na Bloke, ki so za pridelavo te rastline zelo ugodne. So dokaj visoko in zemlja je bolj peščena, krompir pa dobro prestopi zgodnje spomladanske slane. Kot višinski kraj so Bloke zelo primerne za pridelavo semenskega krompirja.

Že v tridesetih letih prejšnjega stoletja so semenski krompir začeli pridelovati tudi na Blokah. Novo seme je dala takratna Dravska banovina. (Naj pripomnim, da je bila takratna država Kraljevina Jugoslavija upravno razdeljena na devet banovin, ki so se imenovale ne po narodih ampak po rekah. Tako je bila večina Slovenije v Dravski banovini.) Ker

je seme dala banovina, se je te sorte prijelo ime »banovinar«. Ta je izpodrinila prejšnje sorte, ki so se z leti izrodile. Največ tega »banovinarja« in tudi najdalje je prideloval kmet Marolt, po domače Šabider z Velikega Vrha. Ljudje so pri njem nato dobivali seme in zato ta krompir prekrstili iz »banovinarja« v novo sorto »šabider«. Ta krompir je bil zelo rodovit in odporen proti boleznim. Zato so ponj na Bloke hodili tudi iz sosednjih krajev, kjer je dobil spet novo ime »bločan«.

Kmalu po II. svet. vojni je bila ustanovljena Kmetijska zadruga v Novi vasi, ki je poleg klasične trgovine in gostilne začela z odkupom živine, sena, lesa in krompirja. Poleg tega je v sodelovanju z Zadružno zvezo Slovenije in Kmetijskim inštitutom iz Ljubljane v kooperaciji z bloškimi kmeti ponovno začela s pridelavo semenskega krompirja. Za seme je poskrbel Kmetijski inštitut, za organizacijo pridelave pa je skrbel pospeševalni odsek KZ. Kmetje so do-

bili dve vrsti semena. Ena je bila zelo kvalitetna in »obrajtana« holandska sorta »bintje«, ki so mu Bločani rekli kar »holander«. Druga je bila avstrijska sorta »voran«, ki je bila bolj kot »bintje« odporna proti plesni in zelo rodovitna. Pridelava je bila pod stalno kontrolo pospeševalne službe, krompir je bilo treba škropiti proti plesni in predvsem proti koloradskemu hrošču, ki ga na Blokah pred vojno ni bilo. Bločani so v šali rekli, da ga je poslal »stric iz Amerike«.

Ob tako organizirani pridelavi je bil pridelek dokaj velik in s tem tudi dohodek kmetije kar pomemben, saj je bila tudi odkupna cena semenskega krompirja občutno višja kot za jedilni krompir. Zadruga je vse viške odkupila in jih tudi uspešno prodajala po vsej takratni državi, ob rekordni letini l. 1957 pa tudi v Italijo. Tisto leto je bilo v jeseni odkupljeno 150 ton, naslednjo spomlad pa še 50 ton, torej skupaj 200 ton. Tako količino pridelanega krompirja na Blokah si ob sedanjih pridelavi komaj

predstavljamo. Ker ni dovolj prostora v tej številki, bomo o tej rekordni letini in izvozu v Italijo več napisali v naslednji številki.

Naj omenim še nekaj bloških jedi, ki so bile včasih na Blokah najbolj pogosto na jedilniku. Vsekakor je krompir še danes nepogrešljiv dodatek h kisli repi ali kislemu zelju, važen dodatek pa je značilni bloški »kavri« (mešanica kolerabe, krompirja in fižola, ki jo je naša rojakinja, znana kuharica Olga Novak, imenovala »bloška trojka«). Včasih se je veliko kuhalo krompirjeve žgance, v oblicah krompir, krompirjevo »župo«, »tenstan« krompir, kisel krompir, »zaroštan« krompir, krompir v »komašnjah« in še bi lahko našteval. Krompir z raznimi dodatki nam zelo popestri jedilnik, poznanih je več jedi iz krompirja kot iz makaronov. Pred kratkim je založba Mladinska knjiga izdala knjigo o krompirju s kar 222 recepti.

France Škrabec

PO DOBRI KUPČIJI — DOBRA HRANA

Je Bločan prodal par volov mesarju Roglju z Unca. Dogovorjeno je bilo, da jih prižene na Unec čez nekaj dni. Ko je te živali mesarju predal in dobil kar dobro kupnino, se je vračal proti Rakeku, da bo dobil kakšen prevoz proti domu. Ustavil se je v gostilni Gabrenje na Rakeku, saj je bil že kar lačen. Sedel je za mizo, naročil mali golaž in polič vina. Še je bil lačen in se je odločil, da bo še kaj naročil, ni pa vedel, kaj še imajo. Kelnarica mu je prinesla jedilni list in ker je vole kar dobro prodal, se je odločil, da bo naročil kaj imenitnega, česar doma nimajo. Izbral je francosko juho, angleško prikuho in madžarsko solato.

In kaj je dobil na mizo? Najprej v »župi« krompir, nato »tenstan« krompir, zraven pa še kisel krompir.

Vidite, da je za dobro kupčijo tudi krompir imenitna jed.

KAJ VSE NA BLOKAH

DOBITE

V tej številki našega glasila je o bloškem krompirju tudi omenjeno, da se da IZ krompirja pripraviti marsikaj. Na računu Marketa KGZ v Novi vasi pa lahko vidite, da se IZ Bloške planote da narediti ne samo »profit«, ampak tudi mesene klobase – pečenice.

Naj povem, da Slovenci in Bločani ločimo predloga »Z« in »IZ«. Usedeš se NA sod in greš S soda, nato si pa vino, ki je V sodu, natočiš IZ soda.

Za praznike, ki se bližajo, se usedite za mizo, iz soda natočite vino ter ga izpijte na vaše in moje zdravje.

Srečno!

Obloški Tonček

Bloški korak — glasilo občine Bloke

Glavni in odgovorni urednik: *Stane Korenjak* | Uredniški odbor: *France Škrabec, Milena Mišič, Rado Ponikvar, Tone Urbas* | Lektoriranje: *Jerneja Kovšca* | Oblikovanje, računalniška grafika in prelom: *BOL* | Izdelava filmov in tisk: *Littera picta Medvode* | Izdaja: *Občina Bloke* | Naklada: *1150 izvodov* | Glasilo je *brezplačno* za vsa gospodinjstva v občini; za naročnike v domovini je predlagan prostovoljni letni prispevek 8 €, za naročnike v tujini 16 € | Prispevek za glasilo nakažete na račun Občine Bloke: 01350-0100002737 | Naslov uredništva: *Občina Bloke, Bloški korak, Nova vas 4a, 1385 Nova vas; bloški.korak@bloke.si*

Bloške gospodinje Zarja

Miklavževa stojnica

Miza se je kar šibila pod domačimi dobrotami, ki so jih napekle bloške gospodinje

Tudi letos je z vso naglico k nam prišel veseli december in z njim dobri mož sveti Miklavž, ki so se ga seveda najbolj razveselili najmlajši. Pripadnice bloških gospodinj, združene v sekciji »Zarja«, smo tudi letos postavile sedaj že drugo tradicionalno miklavževo stojnico. Sprva smo načrtovale, da bi stojnico postavile v okolici rondoja v centru Nove vasi, ker pa je bila vremenska napoved slaba, smo se odločile za spremembo in smo organizirale stojnico v vhodni avli pod krajevno knjižnico in našo lokacijo dobro označile. Da pa je bila javnost kar najbolje obveščena, je ena članica oglaševala našo aktivnost pred Mercatorjevo trgovino v Novi vasi.

Stojnica se je šibila od domačih dobrot, ki so tradicionalne za ta čas,

pripravile pa so jih naše članice. Seveda so bile pripravljene tudi šibe za poredne, vendar bodo morale iti v promet v naslednjih letih, saj so stojnico obiskali samo »tapridni«. Obisk je bil kljub kislému vremenu zadovoljiv, saj ni ostalo skoraj nič.

Ob tej priložnosti pa se zahvaljujem vsem članicam, ki kakorkoli po svojih močeh in zmožnostih pripomorejo k temu, da vse načrtane cilje uspešno izpeljemo. To je za sedaj vse, drugič pa še kaj več.

Sedaj, ko se bliža božični čas, želim vsem bralkam in bralcem, da bi ljubezen, rojena na božično noč, grela vaša srca vse dni novega leta 2009.

Marija Jakopin

Bodimo urejeni

Sivi vsakdan je mogoče malce popestriti na preprost način—odpravimo se k frizerju. Ko smo bolj urejeni, smo tudi bolj veseli.

Ker nam veseli december prinaša veliko zabav in zaključnih srečanj, je urejenost nuja. Moda pri striženju izpostavlja ramenske dolžine, asimetrijo in frufruje. Barva las narekuje vse odtenke rjave, kar se zelo prilega barvi zlata in bleščic. Za popestritev pa naredimo samo nekaj živih pramenov, ki so lahko v povezavi z asimetrično postrizeno frizuro. Modne so predvsem modre, vijolične, oranžne tudi zelene barve pramenov, te vam lahko kar pripnemo na vaše lase. Novost so biserčki – pirsingi za na lase kot nalašč za novoletno pričesko. Frizerski salon Jožica vam želi vesel božič in srečno novo leto 2009!

Jožica Mihelič

Miklavž na obisku

Na predvečer praznika svetega Nikolaja je bloške otroke obiskal sveti Miklavž. Preden smo ga priklicali, nas je obiskal sveti Nikolaj iz nebes, seveda v zgodbi, ki so je spretno odigrali bloški šolarji. Ko je zbor iz tukajšnje osnovne šole zapel še nekaj pesmi, je naš župnik uspel najti sv. Miklavža in ga pripeljati na oder. Sveti Miklavž je po nagovoru, ki je bil dolg kot njegova brada, seveda v rimah, pohvalil otroke in jim obljubil, da še pride. Po kulturnem delu programa pa je še razdelil darila malim nadobudnežem, ki so jih pričakovali odprti rok in velikih oči.

Vesel božič in srečno novo leto 2009
vam želi

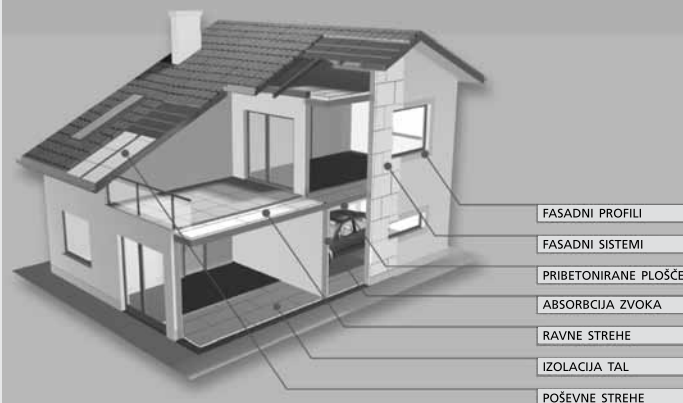
Žličarstvo

Branko in Marta Hribar s.p.
Runarsko 18
Tel. 041 472 860

NOVOLIT, PODJETJE ZA
PROIZVODNJO IZOLACIJSKIH
IZDELKOV D.D. • NOVA VAS 56
SI-1385 NOVA VAS NA BLOKAH

TELEFON +386 1 7050 300
TELEFAXS +386 1 7050 330
E-MAIL NOVOLIT@NOVOLIT.SI
[HTTP://WWW.NOVOLIT.SI](http://WWW.NOVOLIT.SI)

>>> CELOVITE REŠITVE NA PODROČJU TOPLOTNE IN ZVOČNE IZOLACIJE

Z NAMI VAM BO POLETI HLADNO IN POZIMI TOPLO

GRADBENO TEHNIČNA TRGOVINA

01/705 03 57
01/705 03 00

Pokličite svetovalci vam bomo
041/993 591

**Plošče gips - GKB LAFARGE
12,5 x 1200 x 2000**

5,53 €

URSA ELF 100 (rol=8,4m²)

21,60 €

**Lestev ALU trodelna 3x11
stopnic 6,44m Krause**

135,72 €

**Brusilka kotna G13 SR3
Hitachi**

60,00 €

Motorna žaga Stihl 171

201,38 €

**Vitel gozdarski EGV 40
SI 60m Tajfun**

1.087,20 €

Ponudba velja do razprodaje zalog. Cene vključujejo DDV. Nudimo gotovinske popuste.

VSE ZA GRADNJO

od temeljev do strehe v Novi vasi na Blokah

* *Želimo vam vesele praznike in*
* *vse dobro v novem letu.* *

Cenjenim občankam in
občanom, sodelavkam in
sodelavcem ter poslovnim
partnerjem se zahvaljujemo
za Vaše zaupanje in
sodelovanje v letu 2008,
obenem pa Vsem želimo
prijetne božične praznike ter
srečno in uspešno novo leto
2009.

KOVINOPLASTIKA LOŽ

KOVINOPLASTIKA LOŽ d.d., Cesta 19. oktobra 57, 1386 Stari trg, T: +386 (1) 70 95 100